

UNITED NATIONS
UNIVERSITY
CRIS

Comparative Regional Integration Studies

ESF – Studie- en begeleidingsopdracht 'Bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen in Vlaanderen'

Eindrapport. Januari 2012.

Bernard MAZIEN en Sander DEVRIENDT

ESF investeert in jouw toekomst

Bernard MAZIEN, projectleider
Sander DEVRIENDT, junior researcher

p/a UNU-CRIS / RCE-SNS
Potterierei 72, B-8000 Bruges

Mobile: +32 479 799 645; Fax +32 50 47 13 09; E-mail: contact@rce-sns.org

Websites www.cris.unu.edu and www.rce-sns.org

Samenvatting

De eerste Fase van dit onderzoek, waarin aan de hand van deskresearch interessante praktijkvoorbeelden, methodieken en instrumenten in andere EU-lidstaten en -regio's werden geïdentificeerd, werd reeds uitgevoerd in 2010. De meest interessante voorbeelden werden in deze tweede fase verder onderzocht. Er werd verder gezocht naar instrumenten en methodieken die helpen om MVO concreet te maken en hier over te communiceren aan de buitenwereld zowel voor de overheid als voor organisaties (inclusief bedrijven). De tweede fase kan dienen als input voor mogelijk een derde en laatste fase van deze ESF-studie- en begeleidingsopdracht waarbij verschillende pilootprojecten kunnen worden opgestart (zie verder).

Oostenrijk (AT) en Denemarken (DK) werden als twee zeer interessante landen geïdentificeerd in Fase 1. Vertegenwoordigers van Voka, Unizo en Verso brachten een vierdaags bezoek aan deze landen. In Oostenrijk werd onder andere deelgenomen aan de '6th Austrian CSR-Day - Corporate Social Responsibility in Europe'. In november werden vertegenwoordigers van de Catalaanse (CAT), Nederlandse (NL) en Britse overheid (UK) uitgenodigd voor peer review sessies naar Vlaanderen. Voor Frankrijk (F) en Duitsland (D) beperkten de activiteiten zich tot deskresearch. Met de studiereis, de peer reviews en de deskresearch werd er getracht een antwoord te vinden op de volgende vragen:

- Welke rol speelt de overheid om MVO naar een hoger niveau te tillen?
- Welke rol spelen bedrijfs- en sectorfederaties om MVO naar hoger niveau te tillen?
- Is er een rol weggelegd voor andere belanghebbenden?
- Welke factoren zijn bepalend en noodzakelijk succesvol te zijn?

Bij de meeste landen is er één administratie die de 'driving seat' bezet, al dan niet met een coördinerende taak en versterkt met een MVO-team; de aanwezigheid hiervan wordt als een sterkte ervaren. Het hebben van een voldoende kritische massa aan ambtenaren met voldoende kennis van MVO wordt als een cruciale voorwaarde gezien. Met uitzondering van UK, hebben alle landen een duidelijk MVO-actieplan, of wordt er hieraan gewerkt (AT). Een MVO-actieplan wordt gezien als een houvast. Vanuit de overheid is er in DK, CAT, NL een relatief constante aandacht voor het MVO-beleid, in de andere landen is dit eerder fluctuerend. CAT, NL en D hebben een sterke interesse om overheidsopdrachten op een duurzame wijze uit te voeren. Bij DK is er een aparte organisatie bevoegd voor het uitvoeren van de duurzame aankopen van de overheid.

Enkele interessante en opmerkelijk initiatieven werden onder de loep genomen. In DK is er bijv. de 'financial act' waarbij grote bedrijven, ongeveer 1250, verplicht zijn om te rapporteren over hun duurzaamheidsactiviteiten. In CAT kunnen de ondernemingen een MVO-label aanvragen aan de hand van een gemotiveerd dossier en is er het project 'tRanSparÈncia' waarbij grote ondernemingen hun toeleveranciers helpen bij het opstellen en uitvoeren van een MVO-beleid. In D wordt er gewerkt aan een internationaal MVO-kwaliteitslabel 'CSR-made in Germany' en in NL kan worden verwezen naar de 'transparency benchmark'.

MVO-beleid wordt de laatste jaren meer en meer gekoppeld aan de internationale richtlijnen zoals ISO 26000, The Global Reporting Initiative (GRI) en UN Global Compact (UN GC). De aandacht voor deze richtlijnen is zeer verschillend van land tot land. Rond de ISO 26000 is er een sterke dynamiek in

NL en F, in iets mindere mate in AT. In DK, CAT, UK en D speelt deze norm vooralsnog geen rol (van betekenis). In CAT en NL is er een zeer sterke aandacht voor GRI. Voor UN GC is er een sterke aandacht in DK en AT.

DK speelt een proactieve rol op Europees vlak en wil in het kader van het huidige EU-voorzitterschap MVO hoog op de agenda plaatsen. AT stelde dat ook zij een proactieve rol spelen, terwijl CAT als regio dit beleidsaspect overliet aan de federale overheid. Voor NL en UK werd geen zelfbeoordeling gegeven over de mate van betrokkenheid.

In DK wordt de volledige scope van ondernemingen afgedekt door twee klassieke bedrijfsorganisaties en een kleinere koepelorganisatie, die zeer actief zijn op het vlak van MVO en een gamma hebben aan eigen ontwikkelde instrumenten om MVO te stimuleren. In AT (respAct) en UK (BITC) zijn er business gedreven organisaties die zich specifiek richten op MVO met eigen instrumenten. Het toekennen van MVO-prijzen wordt gezien een stimulans. DK, AT en UK spannen hiermee de kroon met prijzen in verschillende categorieën.

Bij de rol van andere stakeholders is er geen eenduidig beeld waar te nemen in de verschillende landen. Wel kan worden vastgesteld dat er een spanningsveld is tussen de klassieke dialoog en het stakeholderoverleg rond MVO en dat werkgeversorganisaties het voortouw nemen in tegenstelling tot de vakbonden. Indien er een raad voor MVO aanwezig is (DK en CAT) komen andere stakeholders naar voor.

Voor andere bepalende succesfactoren werd verwezen naar de internationale context en de rol van educatie. Binnen de internationale context werd verwezen naar de mededelingen van de Europese Commissie, UN Global Compact en The Global Reporting Initiative, het erkennen van de internationale toeleveringsketen en de eisen die worden gesteld door multinational en grote ondernemingen aan de KMO's die hun toeleveranciers zijn. Hoewel in sommige gevallen nauw wordt samengewerkt met business schools (DK en CAT) is de rol van educatie moeilijk in te schatten.

Op 26 en 27 januari 2011 werd er een tweedaags event georganiseerd waar de resultaten van dit onderzoek werden gepresenteerd. Er was een capaciteit voor 100 deelnemers, maar het aantal inschrijvingen oversteeg ruim deze capaciteit. De eerste dag konden workshops worden bijgewoond rond 'geïntegreerde verslaggeving', 'het belang van ketensamenwerking' en 'stakeholderbetrokkenheid'. Op dag twee werden de onderzoeksresultaten meegedeeld en werden drie werkgroepen opgezet om mee input te geven voor drie verschillende pilootprojecten die mogelijk zouden worden uitgevoerd in fase drie.

Het eerste pilootproject 'een grote organisatie petert haar KMO's' is gebaseerd op het project, 'tRanSparÈncia', dat werd uitgevoerd in Catalonië. Het komt er op neer dat grote bedrijven hun ketenverantwoordelijkheid opnemen en hierbij hun lokale toeleveranciers betrekken. De grote onderneming zou hier optreden als mentor/peter/coach om bij hun toeleveranciers een MVO-beleid te helpen implementeren en hen te begeleiden in het opstellen van een duurzaamheidsverslag. Dit project werd door de deelnemers gesteund mits enkele suggesties om de oproep beter te oriënteren en/of te verfijnen. Er werd voorgesteld om drie verschillende gevalsstudies te ondersteunen.

Een ander pilootproject 'een opleiding tot stakeholder-'gedrag''. Het opzetten van een effectieve stakeholderdialoog vormt voor vele organisaties een enorme uitdaging. Effectieve stakeholderbetrokkenheid kan een meerwaarde bieden indien de organisatie dit proces goed weet te organiseren. Veel organisaties in Vlaanderen worstelen hier echter mee en slechts weinig slagen er in

een effectieve stakeholderdialoog op te zetten. Binnen dit pilootproject kan worden nagegaan hoe een effectief stakeholderoverleg het best kan worden opgezet en welke rol/functie wordt toebedeeld aan elke stakeholder.

‘Een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende subsectoren’ zou het onderwerp worden van het derde en laatste pilootproject. Bij het opstellen van een duurzaamheidsverslag volgens de GRI-richtlijnen zijn er drie verschillende toepassingsniveaus A, B en C, hierbij moeten respectievelijk alle, 20 of 10 GRI-prestatie-indicatoren worden ingevuld. De bijhorende materialiteitsoefening, waarbij de indicatoren worden geselecteerd is geen evidente opdracht. Om hieraan tegemoet te komen zou per subsector deze materialiteitsoefening worden uitgevoerd. Dit moet leiden tot een MVO paspoort van de subsector én een ‘shopping list’ met 15 à 20 relevante GRI-indicatoren die aansluiten op de materiële uitdagingen van de sectoren. Tijdens de workshop waren de deelnemers het er unaniem over eens dat dergelijk project moet worden uitgevoerd. De bedrijfs- en sectorfederaties spelen hier een cruciale rol. Er werd hoofdzakelijk gedebatteerd welke sectoren eerst in aanmerking zouden komen.

Op het einde van het rapport worden conclusies getrokken én beleidsaanbevelingen geformuleerd voor de Vlaamse overheid in het algemeen en Fase 3 van dit ESF-project in het bijzonder. Voor wat betreft deze laatste set wordt aanbevolen onverkort pilootprojecten uit te voeren rond ‘een grote organisatie petert haar KMO’s’ én ‘een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende subsectoren’. Daarnaast worden nog drie andere mogelijke projecten geformuleerd.

Inhoud

Samenvatting.....	3
Voorwoord	11
Hoofdstuk 1 – Situering van de opdracht.....	13
Plan van aanpak	15
Hoofdstuk 2 – Resultaten uit studiebezoeken, ‘peer reviews’ en deskresearch.	16
2.1. De rol van de overheid	22
2.2. De rol van de bedrijfsorganisaties	25
2.3. De rol van andere stakeholders	25
2.4. Andere kritische of succesfactoren	25
2.5. Sociale economie of social profit?	26
Hoofdstuk 3 - Het Exchange Event	27
3.1. Verslag van de workshops.....	28
Geïntegreerde verslaggeving.....	28
Het belang van ketensamenwerking	29
Stakeholderbetrokkenheid	30
3.2. Verslag Pilotprojecten.....	31
Een grote onderneming petert “haar” KMO’s.....	31
Opleiding tot stakeholdergedrag- en betrokkenheid	32
Een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende subsector	32
Hoofdstuk 4 – Tot slot	34
4.1. Conclusies.....	34
4.2. Beleidsaanbevelingen	35
In het algemeen	35
Voor de aanpak van Fase 3	36
Bijlage 1 - Informatie over het studiebezoek aan Denemarken en Oostenrijk.....	37
Bijlage 2 - Informatie over de peer reviews met Catalonië/Nederland/Verenigd Koninkrijk.....	39
Bijlage 3 – Gedetailleerde beschrijving van de resultaten (incl. referenties)	43
Bijlage 4 – De MVO-tweedaagse van 26-27 januari 2012 – Programma	73
Bijlage 5 - Voorstel van pilotprojecten: ToR als input voor discussie	75
A. Een grote onderneming petert ‘haar’ KMO’s.....	75
B. Opleiding tot stakeholdergedrag- en betrokkenheid.....	77

C. Een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende subsectoren.....	79
De onderzoeksinstelling: UNU-CRIS / RCE-SNS	81

Lijst met gebruikte afkortingen

AT	Internationale afkorting voor het land 'Oostenrijk'
BITC	Business in the community
CAT	Afkorting voor de regio 'Catalonië'
COOP	Coöperatieve onderneming
CSR	Corporate Social Responsibility
D	Internationale afkorting voor het land 'Duitsland'
DK	Internationale afkorting voor het land 'Denemarken'
DS	Dansk Standard
EC	Europese Commissie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
F	Internationale afkorting voor het land 'Frankrijk'
GO	Grote Onderneming
GRI	Global Reporting Initiative
ISO	International Organization for Standardization
KMO	Kleine en Middelgrote Onderneming
MNO	Multinationale Onderneming
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NGO	Niet-gouvernementele Organisatie
NVT	Niet van Toepassing
RCE	Regional Centre of Expertise (on Education for Sustainable Development)
ToR	Terms of Reference
SE	Sociale Economie
SER	Sociaal Economische Raad
UK	Internationale afkorting voor het land 'Verenigd Koninkrijk'
UN	United Nations
UN GC	United Nations Global Compact
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
UNU	United Nations University
VERSO	Vereniging voor Social Profit Ondernemingen
VOKA	Vlaams Netwerk van Ondernemingen
WBCSD	World Business Council for Sustainable Development

Voorwoord

Als er een iets is opgevallen in het voorbije jaar, tijdens deze studie- en begeleidingsopdracht, dan is het wel dat Vlaanderen iets kan leren van andere landen/regio's in Europa. Niet dat er één 'governance case' is die met al zijn details zou moeten gekopieerd worden, maar – zeker bij de voorlopers inzake 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' (Denemarken en Catalonië: een land en een regio met gelijkaardige karakteristieken als Vlaanderen) – zijn er goede voorbeelden te vinden die meer zijn dan louter een inspiratiebron. Deze zouden moeten aanzetten tot actie om de reeds lang vooropgestelde ambities waar te maken en Vlaanderen naar de top van het Europese peloton te voeren.

In verband met dit laatste moet er trouwens worden op gewezen dat zowat elk land/regio, waarmee interactie is opgezet tijdens dit ESF-project, 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' ziet als een middel om competitief en concurrentieel voor de dag te komen op de wereldmarkt. ViA – Pact 2020 vermeldt als doelstelling zowel 'internationalisering' als 'maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid'. Het verdient - in het licht van het voorgaande - aanbeveling deze consequent met elkaar in verband te brengen.

* * * * *

Even ingaan op deze link tussen 'internationalisering' en 'maatschappelijke verantwoordelijkheid'. Bij een van de initiatieven in de genoemde landen wordt ingezet op geïntegreerd ketenbeheer binnen een MVO-context, zowel lokaal als internationaal. In Catalonië betekent dit bijv. dat een grote onderneming haar 'toeleveranciers' uit de regionale omgeving van een soort peterschap voorziet. Expertise en ervaring inzake wordt actief ter beschikking gesteld. Dit vergt natuurlijk meer inspanningen dan wat we nu veelal zien: een bureaucratische en administratieve benadering waarbij formulieren ingevuld en verklaringen ondertekend moeten worden. Er is ook aandacht voor de internationale ketens. Zeker in Denemarken, waar bedrijfsorganisaties met hun leden projecten opzetten rond geïntegreerd ketenbeheer en het opnemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het blijkt ook geen 'one shot', bijv. middels de publicatie van een brochure, maar wel langdurige ketensamenwerking die op touw wordt gezet.

* * * * *

Bekeken vanuit de invalshoek ISO 26000 en GRI is dit alles ('internationalisering', 'ketenbeheer', 'integratie', 'samenwerking'...) natuurlijk niet zo vreemd. Het opnemen van 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' door organisaties schrijft zich in in het streven naar 'duurzame ontwikkeling', zo wordt ook expliciet aangegeven in de definitie/omschrijving van deze internationale standaarden.

De vraag dringt zich echter op of 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' voldoende is om aan de uitdagingen van duurzame ontwikkeling tegemoet te komen, zeker gelet op de urgentie die ons dagelijks wordt aangetoond.

Een interessant moment in dit verband tijdens de onderzoeksperiode was de presentatie van Prof. Nigel Room, Vlerick Leuven Gent Management School, op de peer reviews. Hij maakte duidelijk dat de huidige aanpak door de overheid en het engagement in het bedrijfsleven inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen in feite gericht is op het vooruitgaan met incrementele stappen.

De uitdagingen voor onze samenleving zijn echter immens en de tijd is kort. In feite zou maatschappelijke verantwoord ondernemen moeten bijdragen tot “*systeem-innovatie om patronen van productie en consumptie te wijzigen*”. Het is alleen dan dat kan gesproken worden over een “verantwoordelijk bedrijf voor een duurzame samenleving”. Het verdient wellicht aanbeveling na te denken hoe een vervolgproject hiertoe zou kunnen bijdragen.

* * * * *

Dit ESF-rapport omtrent het ‘Bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen in Vlaanderen’ lijkt op een belangrijk moment te komen. Het rapport geeft precies aan waar elke inspiratie kan worden gevonden om tot actie over te gaan. Zowel overheid als bedrijfsleven hebben hier een proactieve rol te spelen.

Deze studie- en begeleidingsopdracht werd uitgevoerd door UNU-CRIS/RCE-SNS. Achteraan het rapport kunt u meer lezen over deze instelling.

Bij deze willen wij onze dank uitdrukken aan onze buitenlandse collega’s voor hun tijd en inzet, aan de partners in de focusgroep (WSE, VOKA, UNIZO en VERSO) voor hun actieve participatie bij de studiebezoeken en ‘peer review’, aan de klankbordgroep die de ESF-opdracht begeleidde en de logistieke opdrachtnemer D-Side voor hun praktische ‘to the point’-ondersteuning bij de organisatie van studiebezoeken, ‘peer reviews’ en ‘exchange event’. Speciaal gaat onze dank ook uit naar verantwoordelijken binnen het Departement WSE én naar de collega’s van Howest, in het bijzonder voor hun inbreng tijdens de parallele workshops.

Hoofdstuk 1 – Situering van de opdracht

Reeds lange tijd worden in de Nederlandse taal de begrippen ‘maatschappelijk verantwoord ondernemen’ en ‘duurzaam ondernemen’ door elkaar gebruikt. In het kader van deze opdracht is het niet de bedoeling hier op in te gaan. In lijn met de internationale terminologie, in het bijzonder deze gerelateerd aan de ISO 26000 - Richtlijn voor maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisatie, wordt ervan uit gegaan dat binnen deze context het Engelse ‘social responsibility’ van organisaties¹ wordt bedoeld in al zijn aspecten.

Sowieso is het een thema de afgelopen jaren steeds belangrijker geworden zowel bij de publieke opinie als bij de beleidsmakers. De organisaties (incl. ondernemingen) en hun vertegenwoordigers worden geconfronteerd met een vraag naar meer duurzaamheid en transparantie in haar activiteiten vanuit de samenleving (consumenten, ngo's ...), beleidsmakers die duurzaamheidscriteria integreren in beleidsmaatregelen, en ondernemingen hoger in de keten die duurzaamheidseisen opleggen.

Voor de organisaties en hun vertegenwoordigers is het daarbij de uitdaging tegemoet te komen aan deze vragen en uiting te geven aan hun duurzaam engagement en handelen. Dit geldt voor zowel ondernemingen uit de privésector als organisaties uit de social profit én overheden.

Deze verwachtingen zijn op zich niet nieuw en de afgelopen jaren werden diverse instrumenten en methodieken ontwikkeld. De aanvaarding, de validering en de toepasbaarheid hiervan staat nog maar in zijn kinderschoenen. Bedrijven en andere organisaties blijven zoekende om concreet, maar op een systematische en samenhangende manier, met hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om te gaan. Wel is duidelijk dat organisaties uit diverse sectoren en van diverse grootte om een andere aanpak vragen.

Deze studie kadert binnen een ESF- transnationaliteit project (prioriteit 5). In deze prioriteit staat transnationale en interregionale samenwerking centraal. Het doel is voor stakeholders op de Vlaamse arbeidsmarkt (intermediaire organisaties die actief zijn op de Vlaamse arbeidsmarkt en het Vlaams werkgelegenheidsbeleid en/of werkenden en werkzoekenden) om te leren van de goede praktijken en de instrumenten uit andere EU-landen en die ook, in de mate van het mogelijke, al dan niet aangepast aan hun realiteit, over te nemen.

Het Departement Werk en Sociale Economie van de Vlaamse Overheid werkte samen met de Vlaamse werkgeversorganisaties (VOKA, UNIZO en VERSO) een project ‘*Bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen in Vlaanderen*’ uit. Het project moet een antwoord bieden op volgende uitdagingen:

- Organisaties zijn vaak onvoldoende georganiseerd in functie van een duurzaam beleid maar worden steeds meer geconfronteerd met de vraag om uiting te geven aan hun duurzaam gedrag en -engagement. De al dan niet vertaling, en de manier waarop, heeft een belangrijke impact op het kader waarin mensen werken (arbeidsorganisatie, duurzaam HR-beleid, duurzame samenleving...). Organisaties hebben moeite om het ruime MVO-begrip af te

¹ In dit verband moet worden aangegeven dat ISO 2600 stelt dat “*maatschappelijk verantwoordelijkheid niet alleen geldt voor bedrijven maar voor alle typen organisaties, met inbegrip van overheden en maatschappelijke organisaties*”. Om die reden wordt in dit rapport dan ook consequent gesproken over ‘organisatie’: bedrijven vallen hier dan onder.

bakenen en concreet vorm te geven. Bestaande labels en certificaten zijn voor een groot aantal Vlaamse organisaties geen ideale manier om hun duurzaam engagement aan te tonen wegens te duur en te omslachtig om te behalen. Gevalideerde instrumenten en methodieken ontbreken grotendeels in Vlaanderen, wat ook de vertaling en de opvolging bemoeilijkt.

- Deze problematiek geldt ook voor de overheid, die op zoek is naar instrumenten, methodieken om MVO af te bakenen en te vertalen in haar (beleids-)kader. Op welke manier kan de overheid duurzaamheid algemeen en transparantie in het bijzonder bij ondernemingen en zichzelf aanmoedigen en realiseren? Welke instrumenten bouwt zij daartoe best in haar beleid in? De kennis hierover is op dit ogenblik nog zeer beperkt.

In dit rapport wordt verder op zoek gegaan naar bruikbare instrumenten en methodieken die helpen om MVO concreet te maken en hier over te communiceren:

- Ten eerste voor de overheid. Duurzaamheidscriteria zullen in de toekomst een groter deel gaan uitmaken in overheidsinstrumenten. Het is belangrijk dat er instrumenten voorhanden zijn die MVO in kaart brengen en zo een kader uittekenen. Welke instrumenten gebruiken andere overheden om ondernemingen aan te zetten om duurzaam te ondernemen? Bieden de standaarden die ontwikkeld zijn rond duurzaamheidsverslaggeving (waarvan GRI de meest aanvaarde is) een mogelijkheid om indicatoren te vertalen naar beleidsmaatregelen? Welke mogelijkheid biedt bijvoorbeeld GRI voor de overheid om zelf transparanter te communiceren met haar stakeholders?
- Ten tweede moet het project ondernemingen en organisaties instrumenten en methodieken aanreiken om hun duurzaam engagement uit te voeren en hierover te communiceren. Biedt duurzaamheidsverslaggeving handvaten en richtlijnen? Bestaan er in het buitenland andere manieren om dit de bereiken?

Het goedgekeurde ESF-project is gestart in juni 2010. Het bestaat uit 3 fasen:

- Fase 1: Deskresearch brengt in kaart welke interessante praktijkvoorbeelden, methodieken en instrumenten er bestaan in andere EU-lidstaten en –regio's;
- Fase 2: Indien in fase 1 interessante voorbeelden worden geïdentificeerd, worden deze in fase 2 nader onderzocht aan de hand van studiebezoeken, peer reviews en klankbordbijeenkomsten. De output van deze 2^e fase is een rapport met een gedetailleerde omschrijving van de geselecteerde instrumenten, methodieken, aanbevelingen; en geeft aan in welke mate deze producten kunnen gebruikt worden op (haalbaarheid) of van toepassing zijn voor de Vlaamse arbeidsmarkt of ingebed kunnen worden in het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid.
- Fase 3 wordt enkel mogelijk gemaakt na een goede afhandeling van fase 2 en een positieve validering van fase 2. Het bestaat uit experimenten/pilootprojecten van de resultaten.

Deze studie heeft betrekking op de tweede fase van het project: het bouwt voort op de baseline studie uit 2010 (Mazijn B., 2010). Het is op basis van dit rapport, begeleid door de opdrachtgever met een focusgroep, bestaande uit experts en stakeholders, dat beslist wordt of er gestart wordt met experimenten/pilootprojecten in de volgende fase.

Plan van aanpak

Het is steeds belangrijk een goede interactie te hebben met de opdrachtgever, de focusgroep² en de klankbordgroep³. Hieronder wordt het gevolgde tijdsschema beschreven. Er worden vijf periodes onderscheiden⁴:

- **Periode 1 – Voorbereiding (juli - augustus 2011)**
In deze periode werden de periodes 2, 3 en – deelaspecten van – 4 voorbereid. Ook werden o.a. interessante producten onderzocht die niet vallen onder de studiebezoeken en peer reviews: uit Frankrijk, ... én via contacten met het GRI-secretariaat. Verder werd de methodiek voor de invulling van het rapport voor ESF gevalideerd.
- **Periode 2 – Studiebezoeken (september 2011)**
De studiebezoeken aan Denemarken en Oostenrijk werden in die periode gepland.
- **Periode 3 – Peer reviews (oktober-november 2011)**
De collegiale toetsing (= 'peer review') van de producten uit Catalonië, het Verenigd Koninkrijk en Nederland werden in deze periode in beschouwing genomen.
- **Periode 4 – Eindrapport en Exchange Event (december 2011 - januari 2012)**
Het is een periode die werd gekenmerkt door het voorbereiden van het eindrapport, dat moest worden voorgesteld op het Exchange Event met stakeholders.
- **Periode 5 – ESF-rapport (februari 2012)**
Specifiek aan deze opdracht is de opmaak van een 2de rapport ten behoeve van ESF bij afronding van Fase 2.

Periode 1, 2 en 4 werden aangevat met een vergadering van de klankbordgroep: 1 juli 2011, 12 september 2011 en 6 december 2011. Op de belangrijke momenten voor feedback en input werd er een interactie opgezet met de focusgroep. De leden van de klankbordgroep werden expliciet en tijdig uitgenodigd voor het Exchange Event, de leden van de focusgroep kregen er een actieve rol toebedeeld.

Hierna wordt verslag (incl. resultaten) gegeven van de studiebezoeken aan Denemarken/Oostenrijk en van de peer reviews met Catalonië/Nederland/Verenigd Koninkrijk.

Bij het onderzoek naar de recentste evoluties in Frankrijk en Duitsland werd hoofdzakelijk gebruik gemaakt van deskresearch. Hierbij werden de relevante websites van de betrokken landen nagekeken en de gevonden informatie verder verwerkt.⁵

Voor Nederland werd er naast de input verkregen via de peer reviews, ook informatie bekomen dankzij deelname aan het "12de National Sustainability Congres: The next Leap" in 's Hertogenbosh en gesprekken met o.a. MVO-Nederland en NEN.

² De focusgroep bestond uit vertegenwoordigers van de opdrachtgever en de werkgeversorganisaties (VOKA, UNIZO en VERSO).

³ De Klankbordgroep was samengesteld met vertegenwoordigers van VOKA, UNIZO, VERSO, ABVV, ACV, ACLVB, SERV, MINA-raad en overheidsadministraties (WSE, ESF, AO, DAR, FIT en PODDO).

⁴ Merk op dat Periode 2 en Periode 3 – in samenspraak met de opdrachtgever en de focusgroep – ten opzichte van het oorspronkelijk plan werden omgewisseld om praktische redenen.

⁵ Er moet worden opgemerkt dat de taalbarrière sommige informatie niet vlot toegankelijk maakte.

Hoofdstuk 2 – Resultaten uit studiebezoeken, ‘peer reviews’ en deskresearch.

De voornaamste punten van informatiegaring via deskresearch en van interactie met de collega’s tijdens zowel studiebezoeken als peer reviews betroffen ‘de rol van de overheid’ en ‘de rol van bedrijfsorganisatie’ bij het bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen. Ook andere aandachtspunten werden onderzocht. Deze worden apart gerapporteerd en besproken.

In Bijlage 1 wordt volgende informatie opgelijst i.v.m. de studiebezoeken aan Denemarken en Oostenrijk:⁶

- de samenstelling van de delegatie uit Vlaanderen;
- de lijst van ontmoetingen;
- de lijst met vragen die op voorhand werd opgestuurd aan de collega’s.

Deze informatie wordt weergegeven in de taal van communicatie, met name het Engels.

In Bijlage 2 wordt de volgende informatie opgelijst i.v.m. de peer reviews met Catalonië/Nederland/Verenigd Koninkrijk:⁷ het programma, incl. de lijst met aanwezige buitenlandse gasten. (Merk op: ook hier werden op voorhand dezelfde vragenlijst als bij de studiebezoeken op voorhand aan de genodigden bezorgd.) Ook deze informatie wordt weergegeven in de taal van communicatie, met name het Engels.

De details (met referenties) van wat kon weerhouden worden uit 1) de interactie met de collega’s in Denemarken en Oostenrijk, 2) de interactie tijdens de peer reviews met collega’s van Catalonië/Nederland/Verenigd Koninkrijk én 3) tot op een zekere hoogte van de deskresearch over de recentste evoluties in Frankrijk en Duitsland wordt weergegeven in Bijlage 3. In Tabel 1 op de volgende bladzijden wordt een samenvatting gegeven. Erna volgt een bespreking.

* * * * *

⁶ Merk op: verder in de tekst wordt Denemarken afgekort als ‘DK’ en Oostenrijk als ‘AT’, conform internationale afspraken.

⁷ Merk op: verder in de tekst wordt Catalonië afgekort als CAT, Nederland als ‘NL’ en het Verenigd Koninkrijk als ‘UK’, conform internationale afspraken.

Tijdens de studiebezoeken werd ook deelgenomen aan de '6th Austrian CSR-Day - Corporate Social Responsibility in Europe'. Hieruit worden apart nog enige conclusies getrokken: zie Box 1.

Box 1

Deelname van de delegatie uit Vlaanderen aan de '6th Austrian CSR-Day - Corporate Social Responsibility in Europe'

Op 29 september ll. werd deelgenomen aan de '6th Austrian CSR-Day - Corporate Social Responsibility in Europe', georganiseerd door de organisatie respAct. Programma en informatie kunnen worden gevonden op www.respect.at/csrtag2011.⁸

Volgende waarnemingen kunnen worden geformuleerd:

- het is voor de 6de opeenvolgende maal dat deze organisatie erin slaagt enkele honderden mensen bijeen te krijgen voor een conferentie rond MVO;
- ieder jaar is er ander thema; vorig jaar was het rond Vision 2050 van WBCSD; dit jaar rond MVO en politiek, met een bijzondere focus op Europa;
- in tegenstelling tot conferenties in België/Vlaanderen, nemen heel wat ondernemers actief deel aan deze conferentie;
- ook vertegenwoordigers van grote consultancy bureaus zijn prominent aanwezig, terwijl in België/Vlaanderen er veelal kleine gespecialiseerde bureaus het voortouw nemen.

Verder kon uit de interventies het volgende worden geleerd:

- ten eerste, Denemarken neemt vanaf 1 januari 2012 het voorzitterschap van de Europese Unie over en wil zijn stempel drukken op de Raadsconclusies omtrent MVO; deze zijn gerelateerd aan de mededeling van de Europese Commissie terzake;
- ten tweede, net als bij andere dossiers in voorgaande decades en jaren, ziet Duitsland – prominent aanwezig op die dag - MVO als een element in hun competitiviteitsstrategie in Europa en wereldwijd;
- ten derde, bestaat er niet zo iets als 'one size fits all', maar misschien wel 'one size fits one (sub-) sector';
- tenslotte stelt zich de vraag – cf. de eigenheid van MVO – 'hoe vrijwillig kan MVO zijn?', m.a.w. betekent deze vrijwilligheid 1) niet het afschuiven van verantwoordelijkheid van de overheid naar de ondernemingen én 2) niet een concurrentieel nadeel voor ondernemingen die het voortouw nemen en hiervoor bijkomende kosten moeten dragen?
- in verband met voorgaand punt werd in een van de workshops door de onderzoeker opgemerkt dat het erop aan komt de 'business case' van de overheid te versterken.

⁸ Merk op: de leden van de delegatie hebben zich over de drie verschillende werkgroepen in de namiddag verspreid teneinde een optimaal de informatie te kunnen verzamelen.

Tabel 1 – Samenvatting van de informatie uit de studiebezoeken, peer reviews en desk research

	Studiebezoeken		Peer Reviews			Deskresearch	
	Denemarken	Oostenrijk	Catalonië	Nederland	Verenigd Koninkrijk	Duitsland	Frankrijk
Rol van de overheid							
MVO-bevoegdheid	Danish Government Centre for CSR, als onderdeel van het Danish Commerce and Companies Agency. Andere departementen werken – aanvullend en in samenwerking - op specifieke MVO-thema's (milieu, arbeid ...).	Lebens-ministerium	RSGencat, dat als actieplan in een coördinatie voorziet van alle departementen met een MVO-bevoegdheid, onder het voorzitterschap (eerst van Economie), nu van de Minister-President.	Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie zit in de driving seat, maar andere departementen spelen een of ander rol. Er was inter-departementaal overleg, maar dat moet weer opgestart worden.	Department for Business, Innovation and Skills. Vijf andere departementen hebben een of andere bevoegdheid. Coördinatie is er bijna niet.	Federal Ministry of Labour and Social Affairs speelt een zeer belangrijke rol in de implementatie van MVO. Andere ministeries werken aan bepaalde onderwerpen die werden vooropgesteld in de het MVO-actieplan.	Ministère de l'Ecologie, du Développement durable, des Transports et du Logement
Team	10 à 15 personen	1 à 2 personen	Verspreid over de ministeries, maar een sterke coördinatie.	Verspreid over de ministeries zonder echte coördinatie.	2 personen	Onbekend.	Onbekend.

	Studiebezoeken		Peer Reviews			Deskresearch	
	Denemarken	Oostenrijk	Catalonië	Nederland	Verenigd Koninkrijk	Duitsland	Frankrijk
Wijzigingen in beleid	Nieuwe regering vlak na de zomer. Nog onduidelijk wat het MVO-beleid zal zijn.	De politieke steun voor MVO is fluctuerend.	Relatief constant en sterk beleid sedert een tiental jaar.	Recent is een politieke discussie ontstaan of er wel zoveel geld naar MVO-Nederland moest gaan.	Bij het aantreden van de nieuwe regering was 'Big Society' het nieuwe leitmotiv. Sommige MVO-actoren hebben zich hieraan geconfirmeerd.	The national strategy for CSR (action Plan for CSR) werd goedgekeurd door de Duitse regering op 6 oktober 2010	La grennelle d'environnement La Stratégie nationale de développement durable
MVO-actieplan	Ja.	Ja, in pipeline.	Ja.	Ja.	Nee.	Ja.	Ja.
Overheidsopdrachten & MVO	Aparte organisatie (www.ski.dk) belast met overheidsopdrachten.	Niet echt aan de orde.	Interesse.	Sterke interesse.	Niet echt aan de orde.	Interesse.	Onbekend.
Voorbeelden van andere initiatieven	Financial act ('comply or explain')		'Brand', gehekt door sociale partners. Pro-actief link met andere beleidsdomeinen duiden.	Transparency Benchmark Duurzaamheidsverslag aan het parlement	/	CSR-made in Germany	/
Ketenverantwoordelijkheid	Sterk aanwezig.	Aanwezig.	Sterk aanwezig.	Sterk aanwezig.	Niet echt aan de orde.	Onbekend.	Onbekend.
Raad voor MVO	Aanwezig.	Geen.	Niet rechtstreeks.	Geen.	Geen.	Raad voor duurzame ontwikkeling	Onbekend.

	Studiebezoeken		Peer Reviews			Deskresearch	
	Denemarken	Oostenrijk	Catalonië	Nederland	Verenigd Koninkrijk	Duitsland	Frankrijk
OECD Contactpunt	Prominent.	Prominent.	NVT (federaal).	Prominent.	Aanwezig.	Aanwezig.	Aanwezig.
Relatie met Green Economy/Green Growth	Eerder 'responsible growth'.	Nee.	Nee.	Expliciet aanwezig.	Eerder 'sustainable growth'.	Geen informatie.	Geen informatie.
ISO 26000	DS ontwikkelde DS 49001	ASI zeer actief, ontwikkelde ONR 192500	NVT	NEN zeer actief, ontwikkelde NPR 9026 en een webtool	NVT	DIN verkoopt norm	AFNOR zeer actief, ontwikkelde webtool
GRI	NVT	Aandacht.	Actieve rol	Actieve rol	NVT	Aandacht	GRI-ambassadeur
UN GC	Actieve rol	Actieve rol.	NVT	Nederlands Netwerk UN GC	Brits netwerk UN GC	Duits Netwerk UN GC	Frans Netwerk UN GC
Betrokkenheid bij EU besluitvorming	Zeer sterk. DK wordt voorzitter van de EU in de eerste helft van 2012.	Sterk. Proactieve opvolging van wat gebeurt op Europees en internationaal vlak.	Niet. Het federale niveau volgt op.	Ministerie van Economische Zaken.	Ministerie van Buitenlandse Zaken.	Geen specifieke informatie maar o.a. wel op niveau van de G20.	Geen specifieke informatie, maar wel op niveau van de G20.

Rol van de bedrijfsorganisaties

Type bedrijfsorganisaties actief op het vlak van MVO	GO, KMO's, SE	Aarzelend op nationaal vlak; sommige Kamers van Koophandel actief op lokaal vlak.		KMO's, COOP	GO's, KMO's, Instellingen, Burgers en NGO's	Onduidelijk beeld.		MNO's, GO, KMO's, Micro-ondernemingen	Onduidelijk beeld.
Eigen instrumenten	Ja.	In zeker mate.		Ja.	In zeker mate.	In zeker mate.		Geen informatie.	Geen informatie.
Business gedreven organisatie	Nee.	respAct		Nee.	Brancheprogramma's	BITC		CSR Germany	Onduidelijk beeld.
Awards	CSR Foundation – 12 awards	TRIGOS, 5 en ASRA, 4 awards		/	De kristal ISO 26000 koplopersbokaal	BITC – 10 awards		Social Entrepreneur of Sustainability Prize ondersteunen. Andere CSR-prijzen toekennen.	Alliance, 'le Trophée de l'Economie Responsable'

2.1. De rol van de overheid

Bij de meeste landen zit **één administratie**, al dan niet **met een coördinerende opdracht**, in de 'driving seat', hetzij omdat dit zo gegroeid/geëvolueerd is (NL, D ...), hetzij omdat een duidelijke beslissing werd genomen (DK, CAT, F ...).

Vertegenwoordigers van landen, waar één administratie een sterk coördinerende rol is toebedeeld, als dan niet met een uitgebreid centraal MVO-team, vinden dit een pluspunt (DK, CAT ...), terwijl andere landen het ontbreken ervan als een zwakte rapporteren (AT, UK ...).

Onder '**wijzigingen in het beleid**' wordt nagegaan wat de perceptie is bij de collega's in andere landen over de aanwezigheid of het ontbreken over de jaren heen van een constante aandacht vanuit de politieke verantwoordelijken voor 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' (MVO). In DK, CAT, NL en – tot op een bepaalde hoogte – F is er een relatief constante (en soms sterke) aandacht vanuit het beleid voor MVO. In AT en UK is de aandacht zeer fluctuerend geweest. Ook dit wordt als een zwakte gerapporteerd wegens het creëren van onzekerheid bij organisaties (incl. bedrijven).

Met uitzondering van UK, hebben alle landen **een MVO-actieplan**. Merk op, het plan van AT zit al enkele maanden in de pipeline.

* * * * *

Naast de bovengenoemde punten die zich op een meta-niveau afspelen, hadden de Vlaamse vertegenwoordigers ook aandacht voor specifieke punten.

Zo stelde zich bijv. de vraag of er bij **overheidsopdrachten** een koppeling werd gemaakt met MVO. In CAT, NL en D is er sterke interesse om dit te doen, terwijl in AT dit niet echt aan de orde is. Onderzoek naar de situatie leverde geen informatie op. Het verst in een systematische en samenhangende aanpak bij overheidsopdrachten gaat DK waar een aparte organisatie ermee belast is (en rekening wordt gehouden met diverse criteria 'duurzame ontwikkeling').

Ook werd gepeild naar **specifieke en opmerkelijke MVO-initiatieven**. Het bekendste voorbeeld is dat van DK waar onder de 'financial act' grote ondernemingen – in totaal zo'n 1250 – verplicht worden om een duurzaamheidsverslag te publiceren of om uit te leggen waarom ze dat niet doen ('comply or explain'). Uit CAT kan er over twee initiatieven gerapporteerd worden:

- ondernemingen kunnen vragen een MVO-label te krijgen; hiervoor moeten ze een gemotiveerde aanvraag indienen; daarna wordt het dossier voorgelegd aan de sociale partners;
- de overheid maakt in haar communicatie met ondernemingen proactief een link met andere beleidsdomeinen; zo wordt bijv. duidelijk gemaakt wat de link is tussen EMAS en MVO.

In NL kan dan weer worden verwezen naar de 'transparency benchmark' en het duurzaamheidsverslag aan het parlement. Beide initiatieven worden in detail uitgelegd in Bijlage 3. Verder zou 'CSR-made in Germany' een kwaliteitslabel worden dat op internationaal niveau bekend wordt gemaakt door ambassades en andere organisaties.

* * * * *

Volgende aandachtspunten zijn naar voor gekomen omdat een of meerdere buitenlandse collega's hiervan expliciet melding maakten:

- **ketenverantwoordelijkheid:** in DK, CAT en NL is dit expliciet aanwezig in het MVO-beleid; in AT in mindere mate en voor D/F is er momenteel geen informatie voorhanden;
- **OESO-contactpunt:** enigszins in verband met het vorige punt, kan worden opgemerkt dat dit contactpunt in DK, AT en NL een prominente rol speelt;
- **adviesraad voor MVO:** in DK is er een aparte adviesraad aanwezig, in CAT wordt gewerkt via overleg met de klassieke sociale partners, in andere landen worden het aspect (in de marge) opgenomen in de Raad voor Duurzame Ontwikkeling.

Mede door het feit dat de aandacht – sedert de financiële en economische crisis van 2007-2008 en nu ook in voorbereiding van Rio+20 – voor '**green economy/growth**' een sterke opgang maakt, kan de vraag worden gesteld in hoeverre dit reeds gekoppeld wordt aan MVO. In het algemeen wordt hier vooralsnog weinig aandacht aan besteed, met uitzondering misschien in NL.

* * * * *

De aandacht voor de internationale standaarden ISO 26000, GRI en UN GC wordt kort besproken in Box 2.

* * * * *

Tijdens het studiebezoek aan DK – de eerste interactie met buitenlandse collega's – werd expliciet gewezen op de proactieve rol die het land speelt en wil blijven spelen op Europees vlak, werd ook aan de vertegenwoordigers uit de andere landen de vraag gesteld omtrent de **betrokkenheid bij de EU besluitvorming**. AT stelde dat ook zij een proactieve rol spelen, terwijl CAT als regio dit beleidsaspect overliet aan de federale overheid. Voor NL en UK werd geen zelfbeoordeling gegeven over de mate van betrokkenheid.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid: de internationale standaarden. ISO 26000, GRI en UNGC.

Gezien de laatste jaren op internationaal vlak MVO steevast wordt gekoppeld aan de richtlijnen van **ISO 26000, GRI en UN GC**, werd tijdens de interactie met de buitenlandse collega's gepeild naar de aandacht die er voor deze internationale standaarden is in hun land.

* * * * *

Het beeld is zeer verschillend. Rond de **ISO 26000** is er een sterke dynamiek in NL en F die vooral uitgaat van de nationale normalisatie-instellingen NEN en AFNOR: de norm wordt bekend gemaakt, capaciteitsopbouw wordt aangeboden, software voor zelf-evaluatie wordt ter beschikking gesteld, enz. In AT valt op dat een andere richting werd ingeslagen. Een nieuwe Oostenrijkse norm, gepubliceerd in november 2011, werd gebaseerd op ISO 26000, maar in tegenstelling tot deze internationale norm is de ONR 192500 wel certificeerbaar. Hoewel in DK en D een afgeleide nationale norm werd ontwikkeld, speelt deze norm vooralsnog geen rol (van betekenis) in deze landen noch in CAT en UK.

* * * * *

De aandacht voor **GRI** is enigszins anders: CAT en NL trekken duidelijk deze kaart. In CAT werden in een samenwerking tussen de overheid en de respectievelijke bedrijfsfederaties verschillende projecten opgezet voor KMO's en voor coöperatieve ondernemingen. GRI staat in Nederland vooral op de kaart op het hoofdkwartier van deze internationale organisatie in Amsterdam is gevestigd en zichtbaar gesteund wordt door de Nederlandse overheid. Terwijl er in F een GRI-ambassadeur werd aangesteld, wordt er in D, AT en DK enige aandacht aan besteed, in UK echter niet.

* * * * *

De **UN GC** is dan weer sterk onder de aandacht in DK en AT. In DK bijv. worden de duurzaamheidsrapporten van de grote ondernemingen (cf. de 'financial act') vaak gestructureerd op deze basis. De Oostenrijkse MVO-organisatie respACT werkt veel en vaak samen met de nationale vertegenwoordiging van UN GC. Volgens de buitenlandse collega's speelt het instrument quasi geen rol in de andere landen, hoewel er officieel wel nationale UN GC-netwerken bestaan in NL, UK, D en F.

* * * * *

In feite kan hier reeds gesteld worden dat elk land/regio de keuze maakt toch wel aandacht te besteden aan minstens een van de internationale standaarden.

2.2. De rol van de bedrijfsorganisaties

In DK dekken twee grote klassieke bedrijfsorganisaties en een kleinere koepel de volledige **scope van ondernemingen** af: GO', KMO's en SE. Zeker de bedrijfsorganisaties zijn zeer actief op het vlak van MVO. In AT en UK is het niet zo duidelijk, terwijl CAT, NL, D ... elk een bepaalde focus hebben (zie Bijlage 3).

Op vraag of bedrijfsorganisaties **eigen instrumenten** voor MVO hebben ontwikkeld kan bevestigend worden geantwoord voor DK en CAT.

Het beeld is enigszins anders wanneer wordt gekeken naar **business gedreven organisaties** die zich specifiek richten op MVO. AT en UK hebben sterke organisaties, terwijl in NL en D de situatie eerder vergelijkbaar is met Vlaanderen. DK en CAT kennen (tot voor kort) dit soort organisaties niet.

In sommige landen blijkt het samenbrengen van het toekennen van een reeks MVO-prijzen ('awards') voor verschillende categorieën belangrijk. DK, AT en UK spannen hier de kroon. In de andere landen is dit minder het geval of – zoals in Vlaanderen/België – verspreid over verschillende organisaties.

2.3. De rol van andere stakeholders

Uit de interactie met de collega's in de 4 landen en een regio kan het volgende worden besloten:

- er is een spanningsveld tussen de klassieke sociale dialoog (werkgevers – werknemers) én stakeholderoverleg rond het thema 'maatschappelijk verantwoord ondernemen';
- hoewel vakbonden deel uitmaken van de klassieke sociale dialoog (en in sommige landen wordt dat overleg betrokken bij het beleid van de overheid inzake 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'), nemen ze niet het voortouw wanneer het gaat over MVO; werkgeversorganisaties wel;
- de NGO's spelen soms wel, soms niet een rol, maar steevast op het tweede plan; andere stakeholders met een actieve rol konden moeilijk worden geïdentificeerd;
- wel is het zo dat bij het bestaan van een Raad voor Maatschappelijk Ondernemen andere stakeholders naar voor treden.

2.4. Andere kritische of succesfactoren

Tijdens de interactie met de collega's uit de andere landen werd expliciet gepolst of er nog factoren waren – buiten deze reeds genoemd (rol van overheid, bedrijfsorganisaties of andere stakeholders) – die een rol speelden in het bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen. De reacties waren niet algeheel expliciet, maar samenvattend kan toch aangegeven worden dat volgende factoren in min of meerdere mate een rol spelen:

- de internationale context
hierbij was de vraag of kon worden vastgesteld dat evoluties op internationaal niveau (het ontstaan van nieuwe normen, het aanmerken van MVO als een competitiviteitsargument, enz.) een invloed hadden; het antwoord van de collega's is dat dit niet eenduidig kan worden vastgesteld en dat vaag de indruk bestaat dat dit zo is; toch blijkt – als concreet op een aantal punten wordt ingegaan – dat dit wel degelijk een invloed heeft en dan wordt er verwezen naar:

- de Mededeling van de Europese Commissie
- het bestaan van UN Global Compact en GRI
- de (buitenlandse) multinationals en grote ondernemingen die eisen stellen aan de KMO's;
- het belang van het kennen van de internationale toeleveringsketen;
- ...
- de educatie
 - hoewel in sommige gevallen nauw wordt samengewerkt met business schools (Denemarken, Catalonië) wordt de rol van educatie moeilijk ingeschat; in het bijzonder het opleiden van studenten met voldoende kennis over 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' is niet echt een actiepoint.

2.5. Sociale economie of social profit?

Tot slot moet worden opgemerkt dat het aanmerken van specifieke sectoren verschillend is van land tot land. Dé 'sociale economie'-sector zoals in Vlaanderen gekend valt moeilijk op eenzelfde wijze te onderscheiden in de andere landen, evenals de social-profit sector (in Vlaanderen overkoepeld door VERSO) blijkt in de andere Europese landen anders georganiseerd te zijn. Er blijkt, zeker voor wat betreft deze laatste sector, ook bitter weinig te bestaan specifiek rond 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'.

Hoofdstuk 3 - Het Exchange Event

Op basis van de leerervaring tijdens het proces van Fase 2 van deze ESF-project – Studie- en begeleidingsopdracht ‘Bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen in Vlaanderen’ kon vorm gegeven worden aan het opzetten van het geplande Exchange Event. Er werd voor geopteerd om tijdens dit event ook een ander WSE VIONA-onderzoek te presenteren om zo tot een MVO-tweedaagse te komen op 26-27 januari 2012. Organisaties (incl. bedrijven) en andere geïnteresseerden kregen zo optimaal informatie over het opnemen van ‘maatschappelijke verantwoordelijkheid’ en hoe dit in Vlaanderen kan bevorderd worden. Er werd over gewaakt dat de kenmerken waaraan het ESF-Exchange Event moet voldoen werden gerespecteerd. In Bijlage 4 wordt het programma weergegeven van de MVO-tweedaagse. Hierna wordt duiding gegeven.

* * * * *

Tijdens de opdracht werd vastgesteld dat 1) de Europese Commissie een tweede mededeling over MVO publiceerde én 2) enkele van de landen, voorwerp van de studieopdracht, een proactieve rol (zouden) opnemen in 2012. Daarom werd een vertegenwoordiger van de bevoegde administratie bij de Europese Commissie uitgenodigd om toelichting te geven bij het huidige beleid op donderdagnamiddag 26 januari 2012.

Verder werd vastgesteld dat een aantal aandachtspunten bij ‘maatschappelijk verantwoord ondernemen’ in de landen uitdrukkelijk deel uitmaken van MVO-initiatieven, terwijl deze in Vlaanderen vaak onderbelicht blijven of onbekend zijn. Dit heeft er dan ook voor gezorgd dat op donderdagnamiddag 2012, drie parallelle workshops werden georganiseerd rond de volgende thema’s:

- geïntegreerde verslaggeving;
- het belang van ketensamenwerking;
- stakeholderbetrokkenheid.

In elk van de workshops werd eerst toelichting gegeven bij het onderwerp door een (internationale) expert terzake, waarna een bedrijf dat dit thema reeds opneemt bij de implementatie van MVO hierover getuigde. Nadien was er mogelijkheid tot interactie/debat.

Op vrijdagvoormiddag 27 januari werd eerst plenair feedback gegeven over de resultaten van deze interactie/dit debat in de workshops. Vervolgens werden de resultaten van de ESF-studie- en begeleidingsopdracht toegelicht, waarna de partners in het ESF-project (VOKA, UNIZO, VERSO) konden reageren. Ook in dit onderdeel van het programma was ruimte gelaten voor interactie/debat met de deelnemers.

Zoals hoger aangegeven, kan het ESF-project uitmonden in een derde fase na een goede afhandeling van fase 2 en een positieve validering van fase 2. Deze Fase 3 zou dan bestaan uit experimenten/pilootprojecten op basis van die resultaten. Teneinde een breed draagvlak voor deze projecten te hebben, had de focusgroep dan ook beslist om – lerend uit het traject tijdens deze opdracht – drie voorstellen naar voor te schuiven:

- een grote onderneming petert ‘haar KMO’s’;
- een opleiding tot stakeholder-‘gedrag’;
- een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende sectoren.

Voor elk van de mogelijke pilotprojecten werd een vorm van 'terms of reference' geschreven waarin duiding wordt gegeven bij de inhoudelijke aanpak: zie Bijlage 5. Deze nota's dienden als input voor de respectievelijke werkgroepen die op vrijdagmiddag 27 januari werden georganiseerd. Na een korte inleiding werd een interactie/debat opgezet met de deelnemers.

Nadien werd plenair opnieuw kort verslag uitgebracht over de uitkomst van deze interactie/dit debat, waarna de deelnemers nog de kans hadden om te reageren (bijv. op de uitkomst van een werkgroep waaraan ze niet deelnamen).

Voor het 'Exchange Event' was er een capaciteit voorzien voor 100 deelnemers, het aantal inschrijvingen oversteeg ruimschoots de voorziene capaciteit. Alle presentaties kunnen worden teruggevonden op <http://www.werk.be/node/1605>. Een verslag van het Exchange Event kan worden nagelezen om <http://www.mvovlaanderen.be/over-mvo/nieuws/>.

3.1. Verslag van de workshops

Geïntegreerde verslaggeving

De workshop 'geïntegreerde verslaggeving' werd verzorgd door Joris Wiemer van de 'International Integrated Reporting Council' (IIRC). Er werd een praktijkvoorbeeld gegeven door Bert Swennen van Umicore. De workshop werd bijgewoond door 25 deelnemers.

In de jaren zestig was er enkel een beperkt financieel verslag van de organisaties. In de loop van de jaren tachtig werd er onder druk van diverse stakeholders gestart met het opstellen van een verslag i.v.m. het milieu, management commentary en Governance and Remuneration. Deze trend zette zich door en tegen de eeuwwisseling werden deze verslagen steeds lijviger. Vanaf 2020 zou men moeten overgaan naar geïntegreerde rapportering waarbij zowel Management Commentary, Governance and Remuneration, Financial Statements en Sustainability Reporting zijn opgenomen. Het IIRC stelde in samenspraak met verschillende partijen een framework op voor geïntegreerde verslaggeving. Met de draft/discussion paper loopt een pilotproject bij een zestigtal organisaties. In 2012 zal op basis van de bevindingen van deze organisaties wijzigingen worden aangebracht en in de loop van 2013 zou het definitieve framework voor geïntegreerde verslaggeving beschikbaar worden gesteld.

Een belangrijke opmerking bij het concept van geïntegreerde verslaggeving is dat het op heden nog niet geschikt is voor KMO's. Binnen de huidige testfase zijn enkele KMO's opgenomen maar het spitst zich hoofdzakelijk toe op grote ondernemingen. In de toekomst zou men geïntegreerde verslaggeving toegankelijk willen maken voor KMO's.

Veel informatie die reeds verzameld werd en de gebruikte procedures voor het opstellen van duurzaamheidsverslaggeving kunnen worden gebruikt bij het opstellen van een geïntegreerd verslag. Het huidige duurzaamheidsverslag kan een opstap zijn naar een geïntegreerd verslag.

Bij Umicore werd tot net voor de eeuwwisseling enkel een financieel verslag opgesteld. Hierna werd een duurzaamheidsverslag en een financieel verslag gepubliceerd om vanaf 2004 over te schakelen naar een gecombineerd verslag. Vorig jaar startte Umicore met geïntegreerde verslaggeving, dit verslag wordt begin 2011 gepubliceerd. Er zal tevens een online tool ter beschikking worden gesteld zodat stakeholders een rapport op maat krijgen, het zou mogelijk worden om enkel de informatie op te vragen die relevant is voor een bepaalde stakeholder. In dit verslag zijn de operationele en strategische doelstellingen van Umicore opgenomen. De doelstellingen zijn opgenomen in hun 'Vision 2015' die focust op 'Great place to work', Eco-efficiency' en 'stakeholder engagement'.

Umicore duidde dat het opstellen van een geïntegreerd verslag niet langer op zich liet wachten dan de traditionele verslagen. De gebruikte software voor rapportering werd hieraan aangepast.

Verslaggever: Sander Devriendt (UNU-CRIS / RCE-SNS)

Het belang van ketensamenwerking

De workshop 'het belang van ketensamenwerking' werd verzorgd door Bernard Mazijn van het 'Instituut vóór Duurzame Ontwikkeling'. Er werd een praktijkvoorbeeld gegeven door Herman Vanderschoepen van Gyproc Saint Gobin. De workshop werd bijgewoond door 31 deelnemers.

Tijdens de workshop waren er zeven belangrijke focuspunten:

- Er is een duidelijke nood aan (constante) begeleiding en capaciteitsopbouw en het delen van kennis inzake ketenverantwoordelijkheid: van organisaties naar leveranciers, tussen jonge en meer ervaren medewerkers onderling, van de overheid en sectoren naar organisaties en omgekeerd (bijv. peterschap), van het onderwijs naar de maatschappij.
- De overheid speelt een cruciale rol (bijv. peterschap stimuleren, financiële steun, capaciteitsopbouw stimuleren) en moet de rol van de 'avant-garde', voorloper of koploper op zich nemen. Het onderwijs heeft als rol om het voorbeeld te stellen voor de jongeren (vb. overheid stimuleert opname van ketenbeheer in curricula).
- Op heden is het concept ketenverantwoordelijkheid nog onvoldoende gekend. Het inzicht in de keten is dan ook relatief beperkt. Er is onvoldoende kennis over de "zwakke schakels" in de keten en hoe er eventueel naar substitutie van schakels toe kan gewerkt worden. Er bestaat een hot-spotdatabase die de zwakke schakels in de keten weergeven. De eigen keten identificeren en de eigen plaats in de keten erkennen is een eerste stap naar maatschappelijke verantwoordelijkheid.
- Ketensamenwerking moet positief worden benaderd. Hoe kunnen bedrijven die aan C2C doen ook hun leveranciers warm maken voor ketensamenwerking en niet zozeer druk uitoefenen, maar eerder de 'invloed' vergroten door motivatie op te wekken. Hoe kan je kennis delen en niet gewoon van bovenaf opleggen? Gyproc begeleidt hun leveranciers indien ze niet voldoen aan hun eisen. Er wordt getracht om samen een voordeel te halen uit de ketenverantwoordelijkheid.
- Het is mogelijk dat consumenten en producenten een wederzijdse invloed op elkaar uitoefenen. Er mag worden benadrukt dat middenveldorganisaties, consumenten, sectororganisaties... veel meer druk kunnen uitoefenen op de activiteiten van organisaties dan wordt aangenomen.
- Internationale leveranciers, bijv. uit Azië, kunnen een voordeel halen door internationale normen en richtlijnen te respecteren waardoor er een makkelijkere toegang is tot de Europese markt.
- De internationale markt is moeilijk controleerbaar qua ketensamenwerking in tegenstelling tot lokale initiatieven. Lokale initiatieven waarbij de kringloop makkelijker te sluiten is, moeten gestimuleerd worden en zullen in de toekomst bijna onvermijdelijk zijn. De druk vanuit de maatschappij wordt steeds groter waardoor multinationals hun verantwoordelijkheid in de keten opnemen.
- Het is moeilijk om stroomopwaarts in de keten meer verantwoordelijkheid te eisen door de moeilijkheden om dit te controleren, de niet-transparante internationale context, machtsmisbruik van multinationals of buitenlandse bedrijven die niet aan dezelfde wetten

worden onderworpen. Indien het draagvlak voor ketenverantwoordelijkheid groter wordt, zal het noodzakelijk zijn om transparanter te worden en de verantwoordelijkheid te dragen omdat de druk te groot wordt en de concurrenten die wel aan ketensamenwerking doen anders een te groot competitief voordeel hebben.

Verslaggever: Jasmien Vandermeeren (Howest & UNU-CRIS / RCE-SNS)

Stakeholderbetrokkenheid

De workshop 'Stakeholderbetrokkenheid' werd verzorgd door Peter Wollaert van Extenz en tevens voormalig directeur van Kauri. Er werd een praktijkvoorbeeld gegeven door Philippe Deconinck van Belgacom. De workshop werd bijgewoond door 27 deelnemers.

Stakeholderbetrokkenheid is een essentieel basisconcept van MVO, het is een methode voor het organiseren van de interactie tussen 'de organisatie' en 'de samenleving' in functie van een permanent leer- en verbetertraject op vlak van verduurzaming (als alternatief voor 'enge' *shareholder*-benadering). Stakeholderbetrokkenheid is ook een integraal onderdeel van ISO 26000, GRI, MVO-routeplanner, MVO-prestatieladder... Stakeholderbetrokkenheid is van toepassing voor alle soorten organisaties: bedrijven (groot én klein), maatschappelijke organisaties (vzw's, stichtingen, ...), overheidsbedrijven en -diensten, social profit-organisaties (ziekenhuizen, culturele instellingen, sportclubs, ...), vrije beroepen...

Voor stakeholderbetrokkenheid werd er een specifieke standaard uitgewerkt, namelijk de [AA1000 Stakeholder Engagement Standard](#) (AA1000SES): *'provides a framework to help organisations ensure stakeholder engagement processes are purpose driven, robust and deliver results'* Op dit moment wordt het (in Vlaanderen) meestal gebruikt in het kader van opstellen en 'verbeteren' van een CSR Policy en duurzaamheidsverslaggeving (verbeteren = beter voldoen aan vragen en verwachtingen van stakeholders)

Elke organisatie dient zich af te vragen welke rol zij speelt of dient te spelen in de samenleving. Kies ze dan voor een klassieke 'kapitalistische' benadering van ondernemerschap 'Shareholder Value Approach' of voor de Maatschappelijke benaderingen van ondernemerschap 'Stakeholder Value Approach'. Indien dit laatste het geval is, dan kan een essentiële vraag gesteld worden: is mijn bedrijf/ondernemerschap deel van een maatschappelijk problemen of deel van een maatschappelijke oplossingen? Of beide? En hoe wordt er hiermee omgegaan?

De volgende stap is om de gevolgen van het ondernemerschap (en van producten en diensten) op mens, milieu en samenleving in kaart te brengen? Is mijn bedrijf en product of dienst deel van de oplossing of deel van het probleem?

Daarbij werd opgemerkt dat in een welvarende samenleving de maatschappelijke verwachtingen steeds uitgebreider en specifiekere worden. Deze verwachtingen kristalliseren zich in steeds meer gespecialiseerde (al dan niet 'one issue') bewegingen, organisaties en maatschappelijke drukingsgroepen.

Er werd gewezen op het belang van het middenveld, de civiele maatschappij, de bewegingen, organisaties, NGO's (als clusteringen, kristallisaties van maatschappelijke verwachtingen). Zij geven 'stemloze' maatschappelijke issues (zoals 'het milieu') een 'stem'. Vervolgens bepaalt de organisatie met wie ze de "ethische arena" betreedt.

Een stakeholderdialoog opzetten is vaak een echte oefening in transparantie waarbij wisselwerking, interactie en een klankbordfunctie centraal staan. Het is een leer- en co-creatie proces dat de juiste ingesteldheid vraagt. Belangrijk is om op voorhand goed de contouren af te bakenen en aan te geven zodat hierover geen discussie kan ontstaan.

Uit de presentatie van Dhr. Philippe Deconick, werd vooral onthouden dat een stakeholderoverleg een kans is om echt te luisteren naar de stakeholders wat kan leiden tot innovatie.

Een goede structuur van het panel, het proces en de procedure vastleggen is voor Belgacom onontbeerlijk voor een succesvol traject. Het ultieme doel van de MVO-afdeling is om zichzelf op termijn overbodig maken. Het is van cruciaal belang dat de top van de organisatie goed geïnformeerd is en indien mogelijk nauw betrokken is bij het stakeholderoverleg. De verwachtingen dienen van in het begin goed en helder gecommuniceerd te worden naar alle stakeholders.

Verslaggever: Nico Storme (Howest)

3.2. Verslag Pilotprojecten

Een grote onderneming petert “haar” KMO's

De werkgroep rond het pilotproject ‘een grote onderneming petert “haar” KMO's’ werd bijgewoond door 18 deelnemers.

Het voorstel *an sich* werd gesteund door de deelnemers aan de werkgroep. Wel werden enkele suggesties geformuleerd om een mogelijke oproep te verfijnen en/of te oriënteren. Criteria voor de beoordeling van voorstellen moeten verband houden met ‘kopieerbaarheid’, ‘disseminatie’, ‘innovatie’ van het model dat zou worden aangewend. Het mogen zeker geen rationaliseringsvoorstellen zijn die worden geselecteerd, KMO's moeten duidelijk in beeld komen en een afweging t.o.v. de EU 2020 Strategie is aangewezen. Ook zou minstens de samenwerking met de sociale economiesector moeten worden gestimuleerd.

Ook werd voorgesteld om in een oproep specifiek enkele categorieën op te nemen waarbinnen voorstellen kunnen worden geformuleerd. Vooreerst zou kunnen gebruik gemaakt worden van de ervaring bij het opzetten van lerende netwerken die ook op B2B focussen en via deze kanalen een concrete gevalstudie ondersteunen. Quadrant wordt in dit verband genoemd als een mogelijke kandidaat. Verder wordt ook gepleit om een gevalstudie te koppelen aan een concrete maatschappelijke uitdaging. De problematiek van de wegwerpmaatschappij wanneer het gaat om voedsel zou sterk appellerend kunnen zijn voor nogal wat stakeholders. Ook moet er zeker een gevalstudie worden geselecteerd van een grote onderneming die ‘haar’ KMO's petert die nog onwetend zijn op het vlak van ‘maatschappelijk verantwoord ondernemen’.

Tot slot werd ook voorgesteld om in Fase 3 van dit ESF-project ruimte te laten voor een nieuw pilotproject rond de retailers. KMO's hebben als toeleverancier vaak te kampen met een verschillende formulering van duurzaamheidscriteria als voorwaarde opgelegd door de diverse grote distributieondernemingen. Dit heeft blijkbaar te maken met het gebrek aan vertrouwen tussen de retailers in elkaars criteria. Dit zorgt voor een administratieve en bureaucratische last op de schouders van de KMO's. Een pilotproject zou dit fenomeen kunnen onderzoeken en vervolgens nagaan of er tot een harmonisering kan worden gekomen.

Verslaggever: Bernard Mazijn (UNU-CRIS / RCE-SNS)

Opleiding tot stakeholdergedrag- en betrokkenheid

De werkgroep rond het pilootproject 'opleiding tot stakeholdergedrag- en betrokkenheid' werd bijgewoond door 37 deelnemers.

Er werd besproken wat er nodig is om meer en beter stakeholderoverleg te genereren in organisaties in Vlaanderen. Het pilootproject (zie bijlage 5B) werd uit de doeken gedaan en de vraag werd gesteld of er niet meer opleiding en ondersteuning nodig is. De vraag is echter of een opleiding wel de juiste stap is. Veeleer lijkt er nood aan (meer) sensibilisering en het bieden van een eenduidig framework.

Het opstarten van een stakeholderoverleg is verre van eenvoudig en gaat gepaard met het zich "kwetsbaar" opstellen van de organisatie. Een verbindende en respectvolle communicatie is dan ook essentieel.

Volgens enkelen zou het interessant zijn eerst alle initiatieven die er reeds zijn rond stakeholdermanagement/betrokkenheid/overleg... op te lijsten en na te gaan of er mogelijke synergiën zijn. Ook het transparant maken van wie wat aanbiedt hieromtrent (in je regio) zou kunnen helpen hierbij om de weg naar externe begeleiding en advies eenvoudig te vinden.

Bestaande platformen als MVO Vlaanderen en kauri.be kunnen en moeten een rol spelen in dit gebeuren om stakeholdermanagement meer op de kaart te zetten in Vlaanderen. Goede en duidelijke communicatie hieromtrent is dan ook essentieel.

Er werd veelvuldig en uitdrukkelijk verwezen naar de rol van nieuwe (social) media om bij te dragen tot sensibilisering en opleiding om bijv. de voordelen van stakeholderoverleg te verduidelijken. Zo werd een voorstel geopperd om via de techniek van storytelling, online organisaties beter en sneller op weg te helpen met stakeholderoverleg.

Verslaggever: Nico Storme (Howest)

Een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende subsector

De werkgroep rond het pilootproject 'een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende subsectoren' werd bijgewoond door 30 deelnemers. De deelnemers waren het er unaniem over eens dat dit pilootproject relevant is en in de toekomst zou moeten worden uitgevoerd. Na een uiteenzetting over het specifieke doel van het pilootproject (zie bijlage 5C) werd een korte presentatie gegeven door Caroline Gods van Business & Society. Hierin werd het belang van de sector aangehaald als cruciale stakeholder, een ideale partner in stakeholdermanagement en het belang dat de sector kan hebben als hefboom om MVO te stimuleren. Hier werd gewezen op een aantal voortrekkers in de sector als Essencia (multi-sectorale koepelorganisatie die de activiteitsectoren van de chemie en de life sciences vertegenwoordigt) die een duurzaamheidsverslag opstelde van de sector. Fedustria, de federatie voor de Belgische textiel-, hout- en meubelindustrie, nam deel aan het SUSPRO³-project. SUSPRO staat voor **Sustainable Products/Processes/Profit**. Fevia de federatie van de voedingsindustrie maakte reeds een oefening waarbij materiële MVO-uitdagingen werden gedefinieerd en gevalideerd. Via Stakeholder consultatie werd uiteindelijk een lijst opgesteld waarbij 19 materiële uitdagingen werden geselecteerd en gevalideerd voor de sector. Op basis hiervan werden uiteindelijke materiële GRI-indicatoren geselecteerd.

Dergelijke oefening kan volgende belangrijke voordelen opleveren: het zorgen voor sensibilisering binnen de sector, een efficiëntiewinst door een selectie van MVO-uitdagingen en een benchmarking binnen de sector.

Alle deelnemers binnen de sector waren het er unaniem over eens dat een dergelijk pilootproject nuttig en relevant is. De grootste discussie ontspan zich omtrent de selectie van welke sectoren zouden kunnen deelnemen aan dergelijk pilootproject. Er zou kunnen geselecteerd worden op basis van de materialiteitswaarde van de sector of de voorlopers. Andere criteria waren om de sectoren te nemen die op het vlak van MVO de grootste vooruitgang zouden kunnen boeken of waar de huidige negatieve impact het sterkt kan verkleind worden. Andere voorstellen waren om criteria te hanteren die inspelen op de omvang van de sector, het aandeel in het BNP, de tewerkstelling, lokale verankering, speerpunten van Vlaanderen in Actie of de internationale uitstraling van de sector.

Er werd gewezen op een aantal kritische succesfactoren. Hierbij moet er een duidelijke afstemming komen binnen de overheid van de verschillende instrumenten, de overheid moet één duidelijke boodschap naar buiten brengen. De overheid moet naast het tonen van het goede voorbeeld de capaciteitsopbouw rond MVO blijven garanderen. Indien de materialiteitsoefening gemaakt wordt binnen de sector, moeten de bedrijven die geen lid zijn van de sectorfederaties ook gebruik kunnen maken van de resultaten van deze oefening, het moet een 'publiek goed' worden. Om de kwaliteit van de GRI-materialiteitsoefening te garanderen, moeten er bepaalde criteria worden opgesteld alvorens bepaalde sectoren aan de slag kunnen gaan.

Wat betreft de financiering bestond er een consensus dat bedrijven een inspanning moeten leveren. De sector maakt de oefening met financiering van de overheid en de eerste opstap van de bedrijven wordt gefinancierd.

Een ander voorstel los van pilootproject dat naar voor werd gebracht in deze workshop was om kleine bedrijven binnen een bepaalde regio een MVO-coördinator te laten "delen".

Verslaggever: Sander Devriendt (UNU-CRIS / RCE-SNS)

Hoofdstuk 4 – Tot slot

Dit rapport kwam tot stand als resultaat van Fase 2 van het ESF-project *‘Bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen in Vlaanderen’*. Na de bespreking van het voorontwerprapport met de opdrachtgever en de focusgroep in de week van 16 januari 2012– zowel persoonlijk als via elektronische weg - werd door de auteurs toegewerkt naar een ontwerprapport. Dat rapport werd ter beschikking gesteld van de deelnemers aan het Exchange Event op 26-27 januari 2012., waarna een eindrapport werd opgemaakt rekening houdend met de resultaten van de interactie op het event.

De resultaten worden in Deel 4.1. samengevat als conclusies. In het Deel 4.2. worden aanbevelingen geformuleerd voor een mogelijke aanpak van Fase 3 van dit ESF-project.

Verder wordt gewezen op het zelf-evaluatierapport dat de auteurs hebben opgemaakt, waarbij een *‘impact-pathway’* werd uitgetekend op basis van een internationaal aanvaardde methodologie. Dit schema met bijhorende bespreking is relevant voor de contextualisering van dit ESF-project.

4.1. Conclusies

Een van de conclusies in het rapport over Fase 1 van het ESF-project wordt bevestigd door deze diepgaande studie- en begeleidingsopdracht: *“de mate waarin ‘maatschappelijk verantwoord ondernemen’ is ingebed in een land is sterk verbonden met de historische context én met de wijze waarop regelgeving al dan niet een prominente plaats inneemt”*.

Ook kan worden vastgesteld dat in sommige gevallen wel degelijk op een systematische en coherente aanpak een beleid wordt uitgebouwd waar *‘integratie’* voorop staat. Zoals uit Fase 1 reeds bleek zijn Catalonië en Denemarken hiervan de protagonisten.

Op basis van de studiebezoeken en *‘peer reviews’* (aangevuld met informatie uit de *‘deskresearch’*) kunnen volgende besluiten getrokken worden:

- de overheden (Denemarken, Catalonië) die een echte MVO-coördinatie door de overheid hebben opgezet, noemen dit als een pluspunt, de andere landen zien de afwezigheid van coördinatie als een minpunt;
- ook het hebben van een minimale kritische massa van ambtenaren die werkt rond MVO wordt gezien als een sine qua non;
- een langdurende steun van de politieke overheid is belangrijk;
- een actieplan wordt gezien als een houvast voor de werking rond MVO;
- MVO koppelen aan overheidsopdrachten wekt interesse, maar is niet evident;
- verschillende interessante voorbeelden werden uiteengezet;
- in bijna alle landen is er een (sterke) aandacht voor ketenverantwoordelijkheid, niet alleen in relatie tot ontwikkelingslanden, maar ook het onderkennen ervan in eigen streek;
- twee landen sterk op het vlak van MVO (Denemarken en Catalonië) hebben een Raad voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen;
- het beeld rond de aandacht voor de internationale normen is zeer divers, maar aanwezig;
- met uitzondering van Denemarken – en voor specifieke gevallen in Catalonië – lijkt de betrokkenheid van bedrijfsorganisaties eerder beperkt;
- in Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk wordt dat dan weer opgevangen door twee sterke

business gedreven organisaties zoals respAct en BITC;

- in heel wat landen wordt – al dan niet in een samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven – aan ‘branding’ gedaan van voorlopers; ‘awards’ zijn daar het meest zichtbare instrument toe, maar evenzeer een gevalideerde databank;
- het is ook duidelijk dat enkele landen op korte termijn een actieve rol op Europees niveau zullen spelen.

* * * * *

Alvorens beleidsaanbevelingen te formuleren moeten nog de volgende opmerking uit Fase 1 worden herhaald: “... de term ‘social profit’ is onbekend of wordt anders ingevuld. Nochtans kan worden vastgesteld dat sommige sectoren binnen VERSO (gezondheidszorg, socioculturele sector, enz.) in het buitenland niet (altijd) als dusdanig worden aangeduid; deze sectoren worden vaak opgelijst te midden van de andere ‘klassieke’ sectoren.”

4.2. Beleidsaanbevelingen

In het algemeen

De conclusies leiden volgens de auteurs tot volgende beleidsaanbevelingen. Indien de Vlaamse overheid, conform ViA – Pact 2020, de doelstellingen ‘internationalisering’ én ‘maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid’ wil realiseren, dan verdient - in het licht van het voorgaande – het aanbeveling deze consequent met elkaar in verband te brengen en volgende beleidsmaatregelen te nemen⁹:

- zorg voor een voldoende kritische massa aan onderlegde ambtenaren die een samenhangend en coherent MVO-beleid voorbereiden, uitvoeren en evalueren, onder de actieve coördinatie van één departement;
- via een beleidsmatig en politiek gedragen meerjarenplan kan een krachtig signaal naar de stakeholders worden uitgestuurd;
- denk aan het belasten van (gezamenlijk) zowel de SERV als de MINA-raad met een expliciete (advies-)opdracht inzake MVO;
- geef als overheid het voorbeeld door systematisch en samenhangend MVO in de eigen organisatie te implementeren via ISO 26000 en GRI;
- draag internationale standaarden uit naar andere organisaties (incl. ondernemingen);
- leer op een actieve wijze van de interessante voorbeelden in andere Europese landen; ‘branding’ van voorlopers, ‘awards’ in verschillende categorieën, een ‘gevalideerde databank van MVO-bedrijven’ zijn daar voorbeelden van;
- stimuleer de betrokkenheid van het topmanagement van de klassieke bedrijfs- of sectororganisaties én interageer met business/stakeholder gedreven organisaties zoals Business & Society en Kauri;
- ondersteun via onderzoek en pilootprojecten in Vlaanderen onbekende MVO-thema’s zoals geïntegreerde verslaggeving, ketenanalyse en -samenwerking én effectieve stakeholderbetrokkenheid;
- organiseer Vlaanderen – bijv. via de genoemde (pro-)actieve coördinatie - om met kennis van

⁹ Let wel: ieder woord in elk van de beleidsaanbevelingen is belangrijk. Gelieve niet selectief te citeren.

zaken een rol te spelen bij de besluitvorming op Europees vlak in 2012 e.v..

Voor de aanpak van Fase 3

Gelet op het voorgaande wordt voorgesteld om in Fase 3 van het ESF-project volgende projecten te lanceren¹⁰:

- **Een grote onderneming petert 'haar' KMO's**

(Een veelvoud van elk van) de volgende categorieën aan pilootprojecten worden opgezet: 1) ondersteuning van een pilootproject via een bestaand lerend netwerk met focus op B2B; 2) een pilootproject in de voedingssector die via MVO de problematiek van de wegwerpmaatschappij aanpakt; 3) een pilootproject waarbij 'onwetende' KMO's als toeleverancier van een grote onderneming worden betrokken.

- **Een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende subsector**

Een aantal verschillende pilootprojecten, in samenwerking met de bedrijfs- en/of sectororganisatie, waarbij voor een specifieke subsector een MVO paspoort én een 'shopping list' met 15 à 20 relevante GRI-indicatoren wordt opgemaakt; de GRI-indicatoren worden geselecteerd op basis van de GRI-instrumenten, de sectorsupplementen en de lijst met materiële uitdagingen van de desbetreffende subsector.

Daarnaast zijn er nog een aantal andere projecten waarvan aanbevolen wordt deze te lanceren, maar het de onderzoekers onduidelijk is of deze passen in een ESF-kader. Dit moet nader onderzocht worden door de betrokken overheid. Het gaat met name over:

- **Opleiding tot stakeholdergedrag en -betrokkenheid**

Hoewel de nood expliciet wordt erkend en het bekend is dat er informatie her en der beschikbaar is, bleek op het exchange event dat er nogal wat onduidelijkheid bestaat over hoe een dergelijke opleiding zou moeten worden opgezet; het lijkt dan ook aangewezen stapsgewijs tewerk te gaan: 1) participatief onderzoek naar alle facetten voor een opleiding tot stakeholdergedrag en -betrokkenheid in Vlaanderen; 2) ontwikkeling van een opleidingspakket, gediversifieerd naar stakeholdercategorie; 3) lancering van een effectieve opleiding per type stakeholdercategorie.

- **Harmonisering van de duurzaamheidscriteria in de distributiesector**

In dit project ... 1) worden de verschillen geanalyseerd in de eisen die door de bedrijven in de distributiesector worden gesteld aan hun toeleveranciers, 2) wordt participatief overleg georganiseerd om tot een stroomlijning van duurzaamheidscriteria te komen en 3) wordt een handleiding opgesteld.

- **Regionale/lokale 'gedeelde' MVO-coördinatoren**

Het – al dan niet stapsgewijs - systematisch en samenhangend opnemen van 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' is voor kleine ondernemingen geen evidentie. Het laten delen van een MVO-coördinator binnen een bepaalde regio zou hiervoor een oplossing kunnen zijn.

¹⁰ Verdere detaillering wordt gegeven in Bijlage 5 en onder het punt 3.2.

Bijlage 1 - Informatie over het studiebezoek aan Denemarken en Oostenrijk

Composition of the delegation

Mr. Marc D'HOORE, Project Coordinator, Flanders' Chamber of Commerce and Industry
(email: marc.dhoore@voka.be; website: www.voka.be)

Mr. Antony SAMSON, CSR Advisor, Union of Independent Entrepreneurs
(email: antony.samson@unizo.be; website: www.unizo.be)

Mrs. Kristel DE ROY, Advisor, Association for Social Profit Enterprises
(email: kristel.deroy@verso-net.be; website: www.verso-net.be)

Gert VAN EECKHOUT, Policy Advisor, Department for Work and Social Economy
(email: gert.vaneekhout@wse.vlaanderen.be; website: www.werk.be)

Bernard MAZIJN
Projectleader 'Sustainable Development', UNU-CRIS/RCE-SNS
Visiting Professor 'Sustainable Development', Ghent University

Planning of the interactions

Denmark

Tuesday 27th of September at 10:00

Dorte Gram Nybroe, Advisor
Federation of Danish Industries, Hannemanns Allé 25, 2300 Kbh S, Tel. +45 3377 3377
website : www.di.dk

Tuesday 27th September at 14:00

Thomas Dietz Godt, Specialkonsulent
Center for Social Economy, Reventlowsgade 14, 3. tv., 1651 København V., Mobil 2992 9479
website: www.socialokonomi.dk

Wednesday 28th September at 10:30

Sofie Pedersen, Head of Section
Danish Government Centre for CSR in the Danish Commerce and Companies Agency, Nyropsgade 37,
6.sal, Tel. 2248 5975, 1780 Copenhagen V
website: www.csrgov.dk

Wednesday 28th September at 15:00

Henning Høy Nygaard, Manager Business Development & CSR
Danish Federation of Small and Medium-Sized Enterprises, Islands Brygge 26, 2300 København
S, Mobile +45 21 60 06 96
website: www.hvr.dk

Oostenrijk

Thursday 29th September

Deelname aan '6th Austrian CSR-Day - Corporate Social Responsibility in Europe'

website: www.respect.at/csrtag2011

Friday 30th September at 10:00

Wolfram Tertschnig and Linda Mauksch

Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Water Management

Division - Sustainable Development and Environmental State Aid Policy, Stubenbastei 5 (conference room 139), 1010 Wien, Tel. +43 1 515 22 1609.

website: www.lebensministerium.at

Brigitte Habereeder

respAct, Austrian Business Council for Sustainable Development

website: www.respect.at

Topics of interest to the delegation

The main topics are related to the following questions emerging from the project:

- What role the public authorities are playing in advancing CSR?
- What role the business/sector federations are playing in advancing CSR?
- Is there a role for other stakeholders?
- What are critical and/or success factors?

* * * * *

In addition members of the delegation are keen to know more about the following topics:

- How do enterprises communicate around CSR?
- There is already an administrative burden on enterprises, how are they stimulated to do an 'extra'?
- Is there a specific CSR-training for small enterprises (not having a lot of means to pay for expensive courses)?
- What about tools for a strategy/policy towards human resources and innovative organization of the working floor as part of CSR?
- Is there a specific CSR-manual for non-profit organizations¹¹ (with references to ISO 26000 and/or GRI)?
- Good governance. How to engage the board of an enterprise in the same CSR-direction? How to attract competent external members of the board knowing they are not pay for it in the social profit sector.

¹¹ Please note that Mrs. De Roy is a representative of the Association for Social Profit Enterprises. In fact 'social profit' can be seen as 'non-profit' with a social objective and not paying profits to the shareholders. Enterprises focusing on wellbeing and health care, culture, education, etc. are member of the association.

Bijlage 2 - Informatie over de peer reviews met Catalonië/Nederland/Verenigd Koninkrijk

Monday, 14 November 2011 (at 10h30) – Bilateral meeting

Present:

Catalonia

- Mrs. Anna Esteve Traveset, Ministry of Town and Country Planning and Sustainability
- Mrs. Eva Rovira, Ministry of Enterprise and Labour

Flanders

- Mr. Gert Van Eeckhout, Flemish public administration – Department for Work and Social Economy
- Mr. Bernard Mazijn, Mr. Sander Devriendt, UNU-CRIS/RCE-SNS

Programme:

10h30-12h30 Bilateral meeting

12h30-13h30 Lunch

Monday, 14 November 2011 (at 13h30) – Plenary meeting

International guests - present:

Catalonia

- Mrs. Anna Esteve Traveset, Ministry of Town and Country Planning and Sustainability
- Mrs. Eva Rovira, Ministry of Enterprise and Labour

Programme:

The role of business federations and other success factors

13h30-13h45 Welcome.

Gert VAN EECKHOUT, Policy Advisor Social Responsibility

13h45-14h00 The role of business federations: findings from the ESF-research up to now.

Bernard MAZIJN, Project Leader

14h00-1420 The role of business federations in Catalonia (incl. cases RScoop and RSpime).

Eva ROVIRA, Responsible for Social Responsibility

14h20-14h50 The role of business federations in Flanders: VOKA, UNIZO, VERSO.

Marc D'HOORE, Antony SAMSON, Kristel DERUY

14h50-15h30 Discussion

- 15h30-16h00 Coffee break
- 16h00-17h00 Other success factors. Discussion.¹²
Intervention of invited participants, moderated by the project leader
- 17h00 Closing of the session

Tuesday, 15 November 2011 (at 09h00)

International guests - present:

Catalonia

- Mrs. Anna Esteve Traveset, Ministry of Town and Country Planning and Sustainability
- Mrs. Eva Rovira, Ministry of Enterprise and Labour

The Netherlands

- Mr. Thijs van den Broeck, Ministry of Interior

Programme:

The role of the public authorities and other stakeholders

- 09h00-09h15 Welcome.
Gert VAN EECKHOUT, Policy Advisor Social Responsibility
- 09h15-09h30 The role of public authorities: findings from the ESF-research up to now.
Bernard MAZIJN, Project Leader
- 09h30-09h50 The role of public authorities in Catalonia.
Anna ESTEVE TRAVESET, Responsible for Social Responsibility
- 09h50-10h10 The role of public authorities in The Netherlands.
Thijs VAN DEN BROECK, Project Leader
- 10h10-10h40 The role of public authorities in Flanders.
Gert VAN EECKHOUT and colleagues from other departments
- 10h40-11h00 Discussion
- 11h00-11h30 Coffee break
- 11h30-12h30 The role of other stakeholders. Discussion.¹³
Intervention of invited participants, moderated by the project leader
- 12h30 Lunch

¹² Please note that the role of public authorities and other stakeholders is discussed in a different session.

¹³ Note that the role of business federations and other success factors is discussed in a different session.

Tuesday, 15 November 2011 (at 13h30) – Bilateral meeting

Present:

The Netherlands

- Mr. Thijs van den Broeck, Ministry of Interior

Flanders

- Mr. Gert Van Eeckhout, Flemish public administration – Department for Work and Social Economy
- Mr. Bernard Mazijn, Mr. Sander Devriendt, UNU-CRIS/RCE-SNS

Wednesday, 16 November 2011 (at 9h00) – Bilateral meeting

Present:

United Kingdom

- Mrs. Liz Napier, Department for Business, Innovation and Skills

Flanders

- Mr. Gert Van Eeckhout, Flemish public administration – Department for Work and Social Economy
- Mr. Bernard Mazijn, Mr. Sander Devriendt, UNU-CRIS/RCE-SNS

Wednesday, 16 November 2011 (at 9h30) – Plenary meeting

International guests - present:

- Prof. Nigel Roome, Vlerick Management School

United Kingdom

- Mrs. Liz Napier, Department for Business, Innovation and Skills

Programme:

The role of business federations and other success factors

09h30-09h35	Welcome.
Gert VAN EECKHOUT, Policy Advisor Social Responsibility
09h35-09h50	The role of business federations: findings from the ESF-research up to now.
Bernard MAZIJN, Project Leader
09h50-10h30	Overview of a wide and more extreme set of examples of leading practices. Lessons learned for the role of business federations.
Prof. Nigel ROOME, Vlerick School of Management

- 10h30-11h00 First round of interaction with representatives of business federations in Flanders:
VOKA, UNIZO, VERSO.
Marc D'HOORE, Antony SAMSON, Kristel DEROY
- 11h00-11h15 Coffee break
- 11h15-12h00 Second round of interaction with all participants.
- 12h00 Lunch

Wednesday, 16 November (at 13h30) – Plenary meeting

International guests - present:

United Kingdom

- Mrs. Liz Napier, Department for Business, Innovation and Skills

Programme:

The role of the public authorities and other stakeholders;

- 13h30-13h45 Welcome.
Gert VAN EECKHOUT, Policy Advisor Social Responsibility
- 13h45-14h00 The role of public authorities: findings from the ESF-research up to now.
Bernard MAZIEN, Project Leader
- 14h00-14h20 The role of public authorities in the United Kingdom.
Liz NAPIER, Responsible for Social Responsibility
- 14h20-14h50 The role of public authorities in Flanders.
Gert VAN EECKHOUT and colleagues from other departments
- 14h50-15h30 Discussion
- 15h30-16h00 Coffee break
- 16h00-17h00 The role of other stakeholders. Discussion.¹⁴
Intervention of invited participants, moderated by the project leader
- 17h00 Closing of the session

¹⁴ Please note that the role of business federations and other success factors is discussed in a different session

Bijlage 3 – Gedetailleerde beschrijving van de resultaten (incl. referenties)

Denemarken

Rol van de overheid

MVO-bevoegdheid bij de overheid

The Danish Government Centre for CSR, een onderdeel van the Danish Commerce and Companies Agency die valt onder the Danish Ministry of Business and Growth, is bevoegd voor MVO. Andere departementen werken, aanvullend en in samenwerking, op specifieke MVO-thema's (milieu, arbeid ...).

The Commerce and Companies Agency haar taak is om te werken aan betere omstandigheden voor handel en industrie in Denemarken. The Danish Government Centre for CSR draagt hieraan bij door bedrijven te ondersteunen en te verduidelijken dat hun competitiviteit kan stijgen en een meerwaarde kan worden gecreëerd door aan MVO te doen.

Het centrum coördineert de initiatieven van de Deense overheid bij de implementatie van MVO actieplan. Hiernaast ontwikkelt en communiceert het centrum over verschillende tools voor organisaties met interesse in MVO, het centrum geeft geen advies aan individuele bedrijven.

Voor meer informatie: zie <http://www.csrgov.dk>

Team belast met MVO

10 à 15 personen

Wijzigingen in beleid

Er kwam een nieuwe regering vlak na de zomer, het is echter nog onduidelijk wat de invloed op het MVO-beleid zal zijn.

MVO-actieplan

In mei 2008 presenteerde de Deense overheid het MVO-actieplan. Hierbij wil men MVO verder promoten en de bedrijven ondersteunen met het plukken van de vruchten als voorloper op het vlak van MVO. De Deense overheid wil de inspanningen verstevigen om ervoor te zorgen dat de Denemarken en de Deense bedrijven worden geassocieerd met verantwoorde groei. De overheid legt de focus bij bedrijfsgedreven MVO en internationaal erkende principes met name UN Global Compact en the Principles for Responsible Investment.

Het actieplan omvat in totaal 30 verschillende initiatieven op de volgende vier domeinen (Deense Overheid, 2008):

- Verspreiden van bedrijfsgedreven MVO: de Deense overheid wil de rapportering over MVO verstrengen bij grote bedrijven en kennis en tools voorzien die gebaseerd zijn op internationale richtlijnen.
- Het promoten van MVO in overheidsactiviteiten: de Deense overheid wil meer aandacht besteden aan MVO in verband met overheidsaankopen, investeringen en overheidsbedrijven.
- Klimaatverantwoordelijkheid: de Deense overheid wil de rol van de bedrijven ondersteunen in het reduceren van energieconsumptie en de uitstoot van broeikasgassen en hierbij gepaard gaande aan de ontwikkeling en de verspreiding van globale oplossingen.
- Denemarken verder op de kaart zetten met 'responsible growth': de Deense overheid wenst doeltreffende internationale marketing voor Denemarken met responsible growth op te zetten. Dit ondersteunt de bedrijven om vruchten te plukken als voorloper op het vlak van MVO.

Voor meer informatie: zie <http://www.csrgov.dk/sw49167.asp>

Overheidsopdrachten & MVO

Er is een aparte organisatie (www.ski.dk) belast met overheidsopdrachten. Statens og Kommunernes Indkøbs Service A/S (SKI) (National Procurement Ltd. Denmark) verzorgt de contracten tussen de Deense overheid en de private bedrijven.

Voor meer informatie: zie <http://www.ski.dk/om/Sider/factsaboutSKI.aspx> en <http://www.ski.dk/om/Sider/howtobecomeasupplier.aspx>

Voorbeelden van andere initiatieven

Sinds 2009 zijn grote, beursgenoteerde en overheidsbedrijven verplicht om rekenschap af te leggen over het gevoerde MVO-beleid in hun jaarverslag, er is echter geen verplichting om aan MVO te doen. Hiermee beoogt men echter wel om meer bedrijven te stimuleren om met MVO bezig te zijn en hierover te rapporteren. Er moet over drie zaken worden gerapporteerd:

- Het MVO-beleid, inclusief de gebruikte richtlijnen of principes voor het implementeren hiervan;
- Hoe het bedrijf het MVO-beleid vertaalt in concrete acties, inclusief de methode of de gebruikte procedures;
- Een evaluatie van wat er werd bereikt met de MVO-acties gedurende de verslaggevingsperiode en wat de verwachtingen zijn ivm toekomstige initiatieven.

Het rapport moet een onderdeel zijn van het jaarverslag of er moet minstens verwezen worden waar het verslag kan worden teruggevonden. Indien een bedrijf UNGC of the Principles for Responsible Investment (PRI) volgt, is het voldoende om naar dit specifieke rapport te verwijzen. Bedrijven die een ander duurzaamheidsverslag opmaken hoeven hier enkel naar te verwijzen.

Voor meer informatie: zie <http://www.csrgov.dk/sw51190.asp>

Ketenverantwoordelijkheid

Zie verder: het CSR Compass.

Adviesraad voor MVO

The Danish Council on Corporate Social Responsibility werd aangesteld door de voormalige minister van Economic and Business Affairs, Lene Espersen. De raad bestaat uit 17 leden van verschillende Deense belangengroepen en handelsorganisaties.

Het doel van de raad is om de Deense bedrijven bij te staan in hun werk rond MVO. Verdere doelstellingen van de raad zijn (CSR Council, 2011):

- De dialoog tussen de Deense bedrijven en de regering te bevorderen;
- De positie van de Deense bedrijven versterken en ondersteunen op internationaal niveau door de verspreiding van MVO;
- Het debat over MVO aanwakkeren in bedrijven en de media;
- Denemarken en de Deense bedrijven bekender maken voor hun responsible growth/sustainability.

Voor meer informatie: zie <http://www.csrgov.dk/sw63484.asp> en <http://www.csrcouncil.dk/>

OECD Contactpunt

Voor meer informatie:

zie <http://www.bm.dk/Beskaeftigelsesomraadet/Arbejdsret/Internationalt%20samarbejde/OECD%20-%20Det%20danske%20kontaktpunkt.aspx>

Relatie met Green Economy/Green Growth

Zie hoger: de adviesraad voor MVO heeft tot doel Deense bedrijven bekender te maken voor hun 'responsible growth/sustainability'.

Internationale normen:

ISO 26000: Dansk Standard, het Deense normeringsinstituut, ontwikkelde de DS 49001. Dit managementsysteem voor duurzaam ondernemen is eveneens gebaseerd op ISO 26000.

Voor meer informatie: zie <http://webshop.ds.dk/product/M243304/ds-490012011.aspx>.

GRI: Niet prominent aanwezig. GRI-richtlijnen beschikbaar in het Deens evenals de indicatorprotocollen, de sectorsupplementen zijn niet beschikbaar in het Deens.

UN GC: Het Scandinavische Netwerk was een van de eerste Global Compact netwerken die werd opgericht. Initieel werd het opgericht door Deense, Finse, Noorse en Zweeds bedrijven als een forum om de implementatie van Global Compact te bespreken. Tweemaal per jaar komen de leden van het netwerk samen om werkgroepen te vormen en andere GC-activiteiten te organiseren. Recent werden er evenementen georganiseerd rond mensenrechten en verantwoord ketenbeheer. Er zijn 494 deelnemers afkomstig uit Denemarken, Finland, Zweden, Noorwegen en IJsland.

Voor meer informatie: zie <http://www.gcnordic.net/> en http://www.unglobalcompact.org/NetworksAroundTheWorld/local_network_sheet/DK.html

Betrokkenheid bij EU besluitvorming

Denemarken is voorzitter van de EU in de eerste helft van 2012 en wil speciale aandacht voor MVO.

The Danish Government Centre for CSR neemt ook deel aan de High Level Group on Corporate Social Responsibility. Deze groep bestaat uit afgevaardigden van de verschillende EU-lidstaten die tweemaal per jaar vergaderen in Brussel. De groep wisselt hoofdzakelijk kennis uit over verschillende initiatieven die werden genomen. Onderzoekers, belangengroepen, bedrijven en andere kunnen hier nieuwe inzichten presenteren.

Doordat binnen de EU MVO een relatief nieuw concept neemt The Danish Government Center for CSR actief deel aan de debatten op Europees niveau om ervoor te zorgen dat beleid van de EU gebaseerd is op het concept van MVO, evenals op internationale principes zoals UN Global Compact.

Voor meer informatie: zie <http://www.csrgov.dk/sw60059.aspx> en <http://www.csrgov.dk/sw56459.asp>

Rol van de bedrijfsorganisaties

Type bedrijfsorganisaties actief op het vlak van MVO

The Federation of Danish Industries en the Danish Federation of Small and Medium-Sized Enterprises overkoepelen respectievelijk de GO's en de KMO's. Het Center for Social Economy stelt zich ten dienste van de sociale economie-bedrijven.

Voor meer informatie: zie www.di.dk, www.hvr.dk en www.socialokonomi.dk.

Eigen instrumenten

Onderstaande tools werden ontworpen door the Danish Commerce and Companies Agency en hun partners (Danish Commerce and Companies Agency, 2011):

- The Ideas Compass
The Ideas Compass is een webtool voor KMO's waar inspiratie kan worden opgedaan om op het vlak van MVO om te innoveren en te evolueren. Het focust op sociale en milieunoden die de bedrijven de mogelijkheid geeft om duurzame producten en diensten te leveren. Deze tool werd in 2010 gelanceerd door de Danish Commerce and Companies Agency van het Ministry of Business and Growth en werd ontwikkeld met de steun van Region Zealand, the Nordic Innovation Centre en TrygVesta.

- **The Climate Compass**
The Climate Compass is een webtool die inspiratie biedt om een klimaatstrategie voor te bereiden met het oog op de reductie van de uitstoot van broeikasgassen en helpt bij het berekenen van de carbon footprint. Deze tool werd ontwikkeld in samenwerking met de Confederation of Danish Industry.
- **People and Profit guide**
De People and Profit guide is bedoeld om KMO's voor te bereiden om te werken met vrijwillige sociale en milieuonderwerpen. De gids wil een referentie en handboek zijn voor bedrijven om:
 - MVO-activiteiten te identificeren die relevant zijn voor het bedrijf in kwestie;
 - Meer informatie vinden over de relevante initiatieven;
 - Meer informatie en inspiratie te vinden om van start te gaan.
- **The Global Compact and Self Assessment Tool**
Met de Global Compact Self Assessment Tool is het mogelijk om na te gaan hoe een bedrijf scoort op de onderwerpen van UN Global Compact. The Global Compact Self Assessment Tool is een samenwerking tussen de Danish Ministry of Business and Growth, The Confederation of Danish Industry, The Danish Institute for Human Rights, The Danish Industrialisation Fund for Developing Countries en UN Global Compact.
- **The CSR Compass**
The CSR Compass is een online tool die de bedrijven ondersteunt bij het implementeren van responsible supply chain management. Het is bedoeld voor KMO's actief in productie, handel en diensten. De tool werd ontwikkeld in 2005, en herzien in 2010, door het Ministry of Economic and Business Affairs Denmark, the Confederation of Danish Industry en the Danish Institute for Human Rights.

Voor meer informatie: zie <http://www.csrgov.dk/sw63535.asp> en <http://www.csrgov.dk/sw77364.asp>

Business gedreven organisatie

Geen, maar recent werd de 'The CSR Foundation opgericht' (zie awards).

Awards

"The CSR Foundation" is een platform die werd opgericht voor bedrijven en organisaties om informatie en berichten te verspreiden rond MVO. Dit initiatief werd opgericht om meer kennis te verspreiden over uitdagingen ivm duurzaamheid, dilemma's en bepaalde doelstellingen waar organisatie mee te maken krijgen.

The CSR Foundation's belangrijkste activiteiten zijn de CSR Award. Er zijn 12 CSR prijzen te winnen: CSR People Prize -100, CSR People prize +100, CSR Student, CSR Professional, CSR Investment, CSR Honor, CSR CO2 Reduction, CSR Climate Partnership, CSR Voluntary, CSR Public, CSR Communication, CSR Strategy.

Voor meer informatie: zie <http://www.csrfonden.dk/default.asp?doo=changelang&opt=2>

* * * * *

Oostenrijk

Rol van de overheid

MVO-bevoegdheid

Het zogenoemde Lebensministerium, voluit het Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft is bevoegd voor MVO.

Voor meer informatie: zie

http://www.lebensministerium.at/umwelt/nachhaltigkeit/green_economy/verantwortung-unternehmen.html

Team

1 à 2 personen

Wijzigingen in beleid

De politieke steun voor MVO is fluctuerend.

MVO-actieplan

Ja, in pipeline.

Overheidsopdrachten & MVO

Niet echt aan de orde.

Voorbeelden van andere initiatieven

Niet onmiddellijk in het oog springend, met uitzondering van het jaarlijks MVO-congres: zie tekst.

Ketenverantwoordelijkheid

Aanwezig.

Raad voor MVO

Niet aanwezig.

OECD Contactpunt

In Oostenrijk is het Nationale contactpunt het Federal Ministry of Economy, Family and Youth.

Voor meer informatie: zie

<http://www.en.bmwfj.gv.at/ExternalTrade/InvestmentPolicy/Seiten/OECDGuidelinesforMultinationalEnterprises.asp>
[x](#)

Relatie met Green Economy/Green Growth

Niet onmiddellijk rechtstreeks in verband te brengen volgens gesprekpartners.

Voor meer informatie: zie <http://www.lebensministerium.at/umwelt/green-jobs.html> en
http://www.lebensministerium.at/umwelt/nachhaltigkeit/green_economy/greeneconomy.html

Internationale normen

ISO 26000: Het Oostenrijkse normeringsinstituut, ASI, heeft een instrument ontwikkeld die gebaseerd is op ISO 26000, ONR 192500. Het definieert de vereisten van een MVO managementsysteem. In tegenstelling tot ISO 26000 is ONR 192500 wel certificeerbaar (ASI, 2011).

Voor meer informatie: zie <http://www.as-institute.at/en/topic-centre/themen-a-bis-z/sr-iso-26000/gesellschaftliche-verantwortung-vom-leitfaden-zur-praxis.html> en
<https://www.astandis.at/shopV5/search/Details.action?dokkey=404780>

GRI: GRI-richtlijnen beschikbaar in het Duits evenals de indicatorprotocollen. De sectorsupplementen zijn niet beschikbaar in het Duits.

UN GC: In 2006 werd respACT het officiële contactpunt voor het Oostenrijkse Global Compact Network. Recent voegden zich “the Austrian Development Agency” en “Institut zur Cooperation bei Entwicklungs-Projekten” (ICEP) hierbij en spelen nu een actieve rol bij de verdere ontwikkeling van het netwerk. OMV, een van de eerste deelnemers van UN GC is het meest actief betrokken bij diverse GC-activiteiten zowel nationaal als internationaal.

In februari 2009 werd een stuurgroep opgericht bestaande uit: respACT als contactpunt, Austrian Development Agency, Oesterreichische Kontrollbank, Hauska & Partner, RCE (University of Graz) en Bawag P.S.K.

De belangrijkste doelstellingen zijn de uitbreiding van het netwerk en de verspreiding van de tien principes bij bedrijven en het grote publiek. Tweemaal per jaar worden er werkgroepen georganiseerd over bepaalde onderwerpen.

Binnen het Oostenrijkse netwerk zijn er 47 deelnemers.

Voor meer informatie: zie

http://www.unglobalcompact.org/NetworksAroundTheWorld/local_network_sheet/AT.html,

<http://www.respect.at/> en <http://www.icep.at/ui/strategie.html>

Betrokkenheid bij EU besluitvorming

Sterk. Proactieve opvolging van wat gebeurt op Europees en internationaal vlak.

Rol van de bedrijfsorganisaties

Type bedrijfsorganisaties actief op het vlak van MVO

Aarzelend op nationaal vlak; sommige Kamers van Koophandel actief op lokaal vlak.

Business gedreven organisatie

respACT, austrian business council for sustainable development, is in Oostenrijk toonaangevend op het vlak van MVO en Duurzame ontwikkeling. respACT werd in oktober 2007 opgericht door een fusie van the Austrian Business Council for Sustainable Development (ABCSD) en respACT austria.

respAct staat voor “responsible action” en ondersteunt hun leden om MVO-acties te implementeren in het dagelijks bestuur en is bedoeld voor alle soorten van bedrijven ongeacht hun grote en activiteit. De belangrijkste activiteiten zijn leiderschap nemen betreffende MVO en duurzame ontwikkeling, uitwisselen van best practices, overbrengen van kennis en opleiding evenals het uitbaten en beheren van een nationaal MVO netwerk.

respACT zorgt voor (respACT, 2011):

- Innovatieve concepten en projecten in verband met MVO en duurzaamheid;
- Een platform voor discussie en uitwisseling van ervaringen;
- Een dialoog tussen de politieke wereld, de media en de burgers;
- Het promoten van succesvolle duurzaamheids- en MVO-projecten van bedrijven.

Voor meer informatie: zie <http://www.en.bmwfj.gv.at/ExternalTrade/InvestmentPolicy/Seiten/respACT-austrianbusinesscouncilforsustainabledevelopment.aspx> en

<http://www.respect.at/site/english?SWS=9c3e085fafbfbe1a795115b7073642b1>

Eigen instrumenten

In zekere mate aanwezig bij respACT, niet onmiddellijk bij de bedrijfsorganisaties.

Awards

Trigos reikt awards uit in de volgende vijf categorieën: Arbeitsplatz, Gesellschaft, Markt, Ökologie, Sonderpreis. Bij ASRA (Austrian Sustainability Reporting Award) worden er awards uitgereikt in de volgende vier categorieën: Nachhaltigkeitsbericht großer Unternehmen, Nachhaltigkeitsbericht von Klein- und Mittelbetrieben bis 250 Mitarbeiter, Nachhaltigkeitsbericht von öffentlichen Unternehmen en Integrierter Geschäfts- und Nachhaltigkeitsbericht

Voor meer informatie: zie <http://www.trigos.at/trigos11/gewinner/teilnehmer> en

http://www.kwt.or.at/PortalData/2/Resources/downloads/umwelt/Pressemeldung_ASRA_2011.pdf

Nederland

Rol van de overheid

MVO-bevoegdheid

Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie zit in de driving seat, maar nog een aantal andere departementen spelen één of ander rol. Er was interdepartementaal overleg, maar dat moet weer opgestart worden.

Het ministerie van Economische zaken, landbouw en Innovatie is onder andere verantwoordelijk voor de “Green Deals”, vereisten voor subsidies en het promoten van MVO rapportering. Het Ministerie voor Infrastructuur en Milieu is onder andere verantwoordelijk voor groene groei en duurzame openbare aanbestedingen.

Verder is er ook nog het Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid en het Ministerie van buitenlandse zaken: zie verder.

Team

Verspreid over de ministeries zonder echte coördinatie. De huidige Nederlandse regering wil meer en meer de nadruk leggen op de rol die de bedrijven spelen.

Wijzigingen in beleid

Recent is een politieke discussie ontstaan of er wel zoveel fondsen naar MVO-Nederland moest gaan.

MVO-actieplan

Hieronder vallen verschillende beleidslijnen (Rijksoverheid, 2011):

- **Overheidsbeleid voor MVO**
De Nederlandse overheid wil bedrijven helpen het maximale uit hun MVO-beleid te halen, door bewust om te gaan met dilemma's en de dialoog over MVO actief aan te gaan. De overheid helpt bedrijven op verschillende manieren, bijvoorbeeld door te voorzien in praktische handleidingen, het bundelen van kennis, door duidelijke kaders af te spreken en zelf duurzaam in te kopen.
- **Voorlichting aan bedrijven**
De overheid ondersteunt verschillende organisaties die bedrijven bijstaan met informatie en advies over MVO. De volgende 3 organisaties spelen hierin een grote rol: MVO Nederland, het Agentschap NL en de Kamers van Koophandel. De website ‘Antwoord voor Bedrijven’ maakt ondernemers wegwijs in regels, vergunningen en subsidies van de Nederlandse overheid.
- **Aanjagers MVO**
Nederlandse bedrijven hebben internationaal een goede reputatie op het vlak van MVO en duurzaamheid. De ‘Dow Jones Sustainability Index’ laat dit al jaren zien. De Nederlandse overheid wil het Nederlandse bedrijfsleven helpen deze positie te houden, te versterken en uit te breiden.
De overheid probeert dit onder meer te bereiken door Europese institutionele beleggers samen te brengen met internationaal georiënteerde Nederlandse bedrijven en financiële instellingen in conferenties over maatschappelijk verantwoord investeren en projecten te ondersteunen die een positief effect hebben op het milieu, bijvoorbeeld via de Regeling Groenprojecten. Geholpen door gunstige fiscale regelingen verstrekt een beleggingsfonds voordelige kredieten aan deelnemende bedrijven. Die realiseren daarmee bijvoorbeeld duurzaam gebouwde woningen, windturbineparken of biologische landbouw.
- **Transparantie**
De overheid vraagt bedrijven transparant te zijn over hun MVO-beleid en -activiteiten. Een goede verslaglegging van de MVO-inspanningen van een bedrijf stelt belanghebbenden in staat om met het bedrijf

in gesprek te gaan. Dit geeft het bedrijf de mogelijkheid zich te versterken met opbouwende kritiek van zijn belanghebbenden. Door de Transparantiebenchmark (zie verder) biedt het ministerie van Economische Zaken inzicht in de wijze waarop Nederlandse bedrijven verslag geven over hun MVO-activiteiten.

De 'Richtlijn 400' van de Raad voor de Jaarverslaglegging geeft aan welke informatie het jaarverslag van een onderneming moet bevatten. Daar hoort ook het geven van informatie over MVO bij. De 'Handreiking voor Maatschappelijke verslaglegging' is een conceptueel kader voor afzonderlijke maatschappelijke verslaggeving voor middelgrote en grote ondernemingen. In tegenstelling tot de Richtlijn 400, is toepassing van de Handreiking niet verplicht.

- OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen

De overheid verwacht dat Nederlandse bedrijven zich in het buitenland aan de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen houden (voor Nationaal Contactpunt, zie verder). MVO is een vast onderdeel van Nederlandse handelsmissies naar het buitenland. Bedrijven die meegaan met deze missies moeten aan de MVO-standaarden van de OESO voldoen.

- Ketenverantwoordelijkheid

In haar visie op ketenverantwoordelijkheid en MVO heeft de Nederlandse overheid in 2008 aangegeven dat het van ieder bedrijf verwacht dat het internationaal maatschappelijk verantwoord onderneemt. Het betreft dus niet alleen de bedrijfsvoering van de Nederlandse vestiging van het bedrijf, maar ook de (internationale) keten van leveranciers en afnemers waarin het bedrijf actief is.

De partijen binnen de Sociaal-Economische Raad (SER) hebben in 2008 een 'Verklaring Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' opgesteld. Deze 'SER IMVO Verklaring' roept het bedrijfsleven op actief invulling te geven aan de wijze waarop zij met verantwoord ketenbeheer omgaat en biedt hiervoor achtergronden en uitgangspunten. De SER heeft een speciale IMVO-commissie ingesteld die jaarlijks rapporteert over de voortgang in verantwoord ketenbeheer.

- MVO en innovatie

Een ambitieuze duurzame agenda kan niet zonder innovatie. Door in nieuwe technieken te investeren kan een ondernemer duurzamer produceren en efficiënter werken. Zo vliegt KLM tegenwoordig deels op biobrandstof, zonder subsidie.

- De overheid neemt ook zelf haar verantwoordelijkheid

De overheid spreekt niet alleen anderen aan op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid, zij neemt zelf ook haar eigen verantwoordelijkheid. De rijksoverheid eist vanaf 2010 dat alle producten en diensten die zij inkoopt met respect voor milieu en mens tot stand zijn gekomen. Door duurzaam in te kopen, geeft de overheid de markt voor duurzame producten een stevige impuls. Biologische producten doen bijvoorbeeld massaal hun intrede in de ministeriële bedrijfsrestaurants. Een ander voorbeeld is de ICT-Agenda 2008-2011 van het toenmalige ministerie van Economische Zaken, waarin de minister leveranciers en beleidsmakers uitdaagt innovatief te denken. Om papier te besparen moet de overheid in 2010 minstens 10% van haar facturen elektronisch kunnen ontvangen en verwerken.

Voor meer informatie: zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen/nederlandse-beleid-voor-mvo>, <http://www.mvonederland.nl/content/pagina/overheidsbeleid-voor-mvo> en <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2007/12/13/kabinetsvisie-maatschappelijk-verantwoord-ondernemen-mvo-2008-2011.html>

Overheidsopdrachten & MVO

Het volgende kan hierover worden aangegeven:

- **Duurzaam en sociaal inkopen**

Bij aanbestedingen en in het inkoopproces stelt de overheid milieueisen. Ook kunnen overheden rekening houden met de sociale omstandigheden waaronder producten zijn gemaakt. De overheid stelt duurzaamheidseisen aan haar inkopen om op deze wijze bedrijven te stimuleren om duurzaam te ondernemen. Het inkoopvolume van de Nederlandse overheid bedraagt jaarlijks meer dan € 50 miljard. Voor de verschillende overheden zelf is er een informatiepunt, alle criteriadocumenten en informatie over duurzaam inkopen kan worden gevonden op de website van PIANOo. Bedrijven kunnen voor meer informatie terecht bij MVO Nederland.

De verschillende overheden hebben doelstellingen afgesproken om duurzaam in te kopen. De ambitie van de Rijksoverheid om vanaf 2010 voor 100% duurzaam in te kopen is nagenoeg gehaald. Uit de Monitor Duurzaam inkopen 2010 blijkt dat ook andere overheden, universiteiten en hogescholen royaal boven de gestelde doelen zitten. In 2010 heeft de Nederlandse overheid voor 99,8% duurzaam inkopen gerealiseerd, waarmee de doelstelling van 100% nagenoeg is gehaald. De provincies hebben reeds 96% duurzaam ingekocht en overtreffen daarmee hun 50% -doelstelling ruimschoots. Ook gemeenten hebben met 86-90% duurzame inkopen de doelstelling van 75% ruimschoots te halen. De waterschappen (85%), universiteiten (80,2%), hogescholen (94,7%) en het middelbaar beroepsonderwijs (74,7%) zitten met het duurzaam inkopen ook royaal boven de gestelde doelen.

- **Milieucriteria**

Voor veel producten en diensten die de overheid inkoop, zijn criteria opgesteld voor het verduurzamen van de inkoop, deze criteria werden opgesteld voor een vijftigtal productcategorieën. Zo moet de cateraar van een overheidsorganisatie bijvoorbeeld minimaal 40% biologische producten aanbieden.

- **Sociale voorwaarden**

Overheden kunnen ook sociale voorwaarden aan een overheidsopdracht stellen. Op die manier wil de overheid bijdragen aan betere internationale arbeidsomstandigheden. Denk daarbij aan het tegengaan van kinderarbeid en uitbuiting.

Voor meer informatie: zie <http://www.mvonderland.nl/trends-ontwikkelingen/duurzaam-inkopen-door-overheden>, <http://www.mvonderland.nl/dossier/14/218>, <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aanbesteden/duurzaam-en-sociaal-inkopen>, <http://www.agentschapnl.nl/programmas-regelingen/duurzaam-inkopen>, <http://www.duurzamebedrijfsvoeringrijk.nl/en> <http://www.pianoo.nl/dossiers/duurzaam-inkopen-1>

Voorbeelden van andere initiatieven

Transparantiebenchmark MVO (Rijksoverheid, 2011)

De Nederlandse overheid vraagt bedrijven transparant te zijn over hun MVO-beleid en activiteiten. Dit geeft het bedrijf de mogelijkheid zich te versterken met opbouwende kritiek van zijn belanghebbenden. Door de Transparantiebenchmark biedt het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie inzicht in de wijze waarop Nederlandse bedrijven verslag geven over hun MVO-activiteiten. Elk jaar laat het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie de Transparantiebenchmark uitvoeren. De benchmark is een onderzoek naar de kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van maatschappelijke verslaggeving onder de grootste ondernemingen van Nederland. Voor een goed begrip van de Transparantiebenchmark is het van belang te benadrukken dat de transparantie in de verslaggeving wordt gemeten en niet de concrete activiteiten of de resultaten op het gebied van MVO. Het gaat bij de Transparantiebenchmark niet alleen om het vaststellen van scores per onderneming. Belangrijker is het om trends te signaleren. Welke sectoren laten een stijging zien en welke juist niet? Hoeveel ondernemingen brengen voor het eerst een maatschappelijk jaarverslag uit, enzovoorts.

Door te benchmarken kunnen 'best practices' worden geïdentificeerd en kunnen ondernemingen hun maatschappelijke verslaggeving systematisch met die van anderen vergelijken. Juist deze vergelijking met andere ondernemingen is nuttig om vooruitgang te kunnen boeken op het gebied van maatschappelijke verslaggeving.

Alle resultaten van de Transparantiebenchmark 2010 zijn voor het publiek zichtbaar en vergelijkbaar gemaakt via de website <http://www.transparantiebenchmark.nl/>. Ondernemingen die de self-assessment hebben ingevuld, krijgen naast de nationale bedrijfs- en sectorvergelijkingen waar alle deelnemende ondernemingen toegang toe hebben, extra toegang tot internationale sectorvergelijkingen.

Werking Transparantiebenchmark

Ondernemingen die behoren tot de vaste onderzoeksgroep en beschikken over een publiek toegankelijk jaarverslag worden gevraagd een vragenlijst (self-assessment) in te vullen. Ondernemingen die niet aan de eisen voldoen, maar toch graag willen deelnemen aan de Transparantiebenchmark, kunnen zich vrijwillig aanmelden. Aan de hand van de vragenlijst in de door het ministerie van EL&I ontwikkelde self-assessment tool, die bestaat uit 50 vragen, kunnen deelnemende bedrijven zelf de mate van transparantie over hun MVO-prestaties beoordelen. De self-assessments worden, na controle, gebruikt voor het toekennen van de scores. De verwerkte gegevens worden niet publiek gemaakt en zijn enkel zichtbaar voor de organisatie, de scores zijn wel publiekelijk raadpleegbaar.

Nadat de gehele self-assessment is ingevuld, worden de antwoorden geanalyseerd door KPMG. Als op basis van de analyse blijkt dat er verschil van inzicht bestaat over de antwoorden op 1 of meerdere vragen, zal KPMG dit kenbaar maken en de organisatie in kwestie verzoeken om een reactie. Na het vaststellen van de voorlopige score kan men nog bezwaar maken als men het niet eens is met de resultaten van de analyse, waarna de definitieve scores worden vastgesteld door het ministerie van EL&I.

Aan de hand van 50 vragen wordt de self-assessment doorlopen. Maximaal kunnen 200 punten worden verdiend. 100 punten voor objectieve criteria en 100 punten voor kwaliteitsgerichte criteria, deze categorieën zijn telkens onderverdeeld in subcategorieën bestaande uit een aantal vragen.

Objectieve criteria benchmark

- Profiel (15 punten)
- Strategie en beleid (20 punten)
- Bestuursstructuur en managementbenadering (25 punten)
- Resultaten (30 punten)
- Maatschappelijk verslaggevingsbeleid (10 punten)

Kwaliteitsgerichte criteria benchmark

- Relevantie (20 punten)
- Duidelijkheid (20 punten)
- Betrouwbaarheid (20 punten)
- Betrokkenheid van stakeholders (20 punten)
- Contextuele samenhang (20 punten)

Criteria verslaggeving benchmark

De criteria voor de verslaggeving in de Transparantiebenchmark met behulp van de self-assessment vragenlijst zijn gebaseerd op de herziene Richtlijn 400 van de Raad voor de Jaarverslaglegging en de Handreiking voor Maatschappelijke Verslaggeving. In deze herziening van De Richtlijn 400 van de Raad voor de Jaarverslaglegging is expliciet aansluiting gezocht bij de standaarden van het Global Reporting Initiative. De Richtlijn 400 van de Raad voor de Jaarverslaglegging komt daarmee tegemoet aan het verzoek van de SER om verslaggeving over maatschappelijke aspecten van internationaal ondernemen en in het bijzonder ketenverantwoordelijkheid te verankeren in de richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Voor meer informatie: zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen/documenten-en-publicaties/richtlijnen/2011/03/23/criteria-transparantiebenchmark.html> en <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen/nederlandse-beleid-voor-mvo/transparantiebenchmark-mvo>

Duurzaamheidsverslagen Nederlandse overheid (Rijksoverheid, 2011).

De Nederlandse overheid moet aan *de Tweede Kamer* verantwoording afleggen in de vooruitgang die werd geboekt op het vlak van duurzaamheid. Het verslag wordt gerapporteerd op basis van de GRI-richtlijnen (en het sectorsupplement van de openbare instellingen), zodat een vergelijking met andere organisaties mogelijk is. De afbakening is beperkt tot de interne activiteiten van de centrale overheid.

Vanaf 2011 moeten de ministeries een zelf-assessment maken om hun inspanningen op het gebied van duurzaamheid bekend te maken. De ministeries gebruiken de milieubarometer.

De monitor duurzame bedrijfsvoering rijk is voor het eerst uitgevoerd over het jaar 2010. Op basis van een informatiestatuut hebben alle ministeries gegevens verzameld over de onderwerpen energie en mobiliteit. Voor het verzamelen van de gegevens maakt de rijksoverheid gebruik van het instrument de Milieubarometer, een online meetinstrument dat de milieuscore en CO2 footprint van een organisatie inzichtelijk maakt. Naast het faciliteren van verantwoording aan de Tweede Kamer, hebben ministeries hiermee ook informatie over mogelijkheden in hun (duurzame) bedrijfsvoering.

De monitor duurzame bedrijfsvoering rijk is gebaseerd op de G3-richtlijnen voor MVO-verslaggeving van het GRI. Deze eerste versie is nog geen volledig GRI verslag maar is wel een doel in de toekomst. Verantwoording over de sociale aspecten van duurzaamheid vindt u in het sociaal jaarverslag.

Dit jaar heeft de Rijksauditedienst de totstandkoming van de monitor onderzocht. De Rijksauditedienst heeft een aantal aandachtspunten en aanbevelingen aangereikt. Het streven is om de kwaliteit en volledigheid van de informatievoorziening te verbeteren. In de brief over het Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangekondigd jaarlijks in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering over milieu en duurzame bedrijfsvoering te verantwoorden.

Deze monitor betreft alleen de duurzaamheid van de bedrijfsvoering van de rijksoverheid. Het gaat niet over de effecten van het beleid waarmee de overheid duurzaamheid in de samenleving wil bevorderen. Hiertoe dient de Monitor Duurzaam Nederland. Deze geeft een beeld van de duurzaamheid van de Nederlandse samenleving. Hij laat zien op welke terreinen het goed gaat en waar er vanuit een duurzaamheidsoptiek 'zorgen voor morgen' bestaan.

Voor meer informatie: zie <http://www.duurzamebedrijfsvoeringrijk.nl/projecten-monitor/1305618883/Over-de-monitor-duurzame-bedrijfsvoering/>

Overheden en de Milieubarometer (Milieubarometer, 2011)

Overheden spelen een belangrijke rol in het stimuleren van bedrijven tot energiebesparing en Duurzaam Ondernemen. De Milieubarometer is geschikt om bedrijven in een gemeente of regio op weg te helpen met Duurzaam Ondernemen en zo invulling te geven aan het klimaatbeleid. Stichting Stimular (opgericht in 1990 door de overheid en het bedrijfsleven), die de milieubarometer ontwikkelde, streeft naar samenwerking met gemeenten en regionale overheden om de verspreiding van de Milieubarometer te bevorderen.

Voor meer informatie: zie <http://milieubarometer.nl/>

Ketenverantwoordelijkheid

Zie hoger bij MVO-actieplan

Raad voor MVO

Niet aanwezig.

OECD Contactpunt

Het Nederlandse NCP werd in 2007 omgevormd tot een onafhankelijk orgaan met vier onafhankelijke leden uit verschillende disciplines en vier ambtelijke leden vanuit verschillende departementen. Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) voert het secretariaat van het NCP en de communicatiemanager van het NCP is geplaatst bij MVO Nederland. Dit met het oog op synergie met voorlichtingsactiviteiten van MVO Nederland op specifieke sectoren.

Voor meer informatie: zie <http://www.oesorichtlijnen.nl/ncp/organisatie/>

Relatie met Green Economy/Green Growth

Bronnen vermelden expliciet het volgende over 'green economy/growth' (Rijksoverheid, 2011).

Groene groei (Rijksoverheid, 2011)

Voorheen was het vooral de overheid die zich inspande om duurzame plannen op te richten. Tegenwoordig zijn bedrijven steeds vaker zelf bereid om werk te maken van duurzaamheid, hierbij tracht men eveneens de economie te versterken. Innovaties op het gebied van duurzaamheid zorgen voor nieuwe bedrijvigheid. Ook burgers, maatschappelijke organisaties en medeoverheden onderkennen het belang van duurzaamheid en komen met plannen om zelf energie te besparen of meer duurzame elektriciteit op te wekken. Het Nederlandse kabinet wil steun geven aan dergelijke initiatieven om groene groei te realiseren.

In de in oktober 2011 verschenen Duurzaamheidsagenda beschrijft het kabinet wat het gaat doen om de samenleving te verduurzamen. De agenda bevat een overzicht van acties die het kabinet hiervoor wil doorvoeren. De agenda sluit aan bij de internationale groene groeiestrategie van de OESO en het VN-milieurapport 'Towards a green economy'.

Het Nederlandse Kabinet selecteerde vijf sectoren (grondstoffen en productieketens, water- en landgebruik, voedsel, mobiliteit, klimaat en energie) die de beste mogelijkheden boden om groene groei als het bedrijfsleven een impuls te geven. In de duurzaamheidsagenda van het kabinet staan per sector enkele initiatieven opgesomd.

Green Deal (Rijksoverheid, 2011)

De Green Deal helpt burgers, bedrijven, gemeenten en andere partijen bij het realiseren van een duurzaam initiatief op het gebied van grondstoffen en water (waaronder biodiversiteit), duurzame mobiliteit, duurzame energie en energiebesparing. Veel verduurzamingsprojecten die in principe rendabel zijn, worden toch niet uitgevoerd. De Nederlandse overheid wil graag dat bedrijven en burgers aan kunnen geven waar het mis gaat. De Green Deal geeft gelegenheid tot overleg. Een Green Deal moet aansluiten op de praktijk, zodat bedrijven en burgers een concrete stap kunnen maken. De overheid zal daarbij proberen belemmeringen, zoals stugge regelgeving, uit de weg te ruimen.

De overheid wil dat verduurzaming rendabeler wordt. De Green Deal is geen subsidie, maar een samenwerkingsverband gericht op het uit de weg ruimen van belemmeringen rond allerlei projecten. Door bestaande belemmeringen blijft een aanzienlijk potentieel van verduurzaming onbenut. De overheid kan met de Green Deal een rol spelen door:

- partijen bij elkaar te brengen
- kennis te verschaffen
- belemmerende regelgeving te wijzigen.

De eerste inschrijvingsronde in 2011 heeft ruim 200 bruikbare ideeën opgeleverd. Hieruit zijn uiteindelijk 59 Green Deals voortgekomen. Van de ingediende voorstellen ging het grootste deel over duurzame energie: benutting van biomassa, omzetting van zonne-energie in elektriciteit en windenergieprojecten. Daarna zijn er nog deals op het

gebied van energiebesparing (isolatie) en biodiversiteit bij gekomen. Daarmee is de tussenstand eind 2011, bij het begin van de tweede ronde, ruim 70 Green Deals. De komende jaren wil het kabinet meer Green Deals afsluiten.

Groen beleggen en financieren (Agentschap NL, 2011)

De Regeling groenprojecten is in het leven geroepen om projecten te stimuleren die een positief effect op het milieu hebben. De overheid stimuleert deze projecten onder meer door de financiering van 'groenprojecten' aantrekkelijk te maken. Doordat de overheid een belastingvoordeel geeft aan 'groene' spaarders en beleggers kan de bank een lening aan een investeerder met een lager rentetarief verstrekken voor een groenproject.

De Regeling groenprojecten is in 2010 geheel vernieuwd. De gewijzigde regeling biedt nieuwe projecten een kans op groene financiering. Deze projecten lopen uiteen van behoud van natuur, bos en landschap, tot duurzame aquacultuur, duurzame energieopwekking, duurzame binnenvaart, ruimtelijke herstructurering van bijvoorbeeld bedrijventerreinen en duurzame utiliteit- en woningbouw. Daarmee is de regeling aangepast op de laatste ontwikkelingen op het gebied van milieutechnologie en de huidige speerpunten van milieubeleid. De systematiek is onveranderd gebleven, zoals de vereiste samenwerking tussen beleggers, banken en projectbeheerders.

De Regeling groenprojecten is een gezamenlijke regeling van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, het ministerie van Financiën, het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Voor meer informatie: zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/energie/vraag-en-antwoord/wat-is-de-green-deal.html>, <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-economie/groene-groei> en <http://www.agentschapnl.nl/nl/programmas-regelingen/groen-beleggen-en-financieren>

Internationale normen

ISO 26000: De Nederlandse zelfverklaring is onder begeleiding van NEN (Nederlandse Norm) en in samenwerking met MVO Nederland ontwikkeld door een commissie waar onder andere VNO-NCW, het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, FNV Vakcentrale, Goede Waar & Co en het MVO-platform deel van uitmaakten. Met deze Nederlandse praktijkrichtlijn (NPR) kunnen organisaties laten zien dat zij de principes en richtlijnen in ISO 26000 toepassen. Samen met de publicatie van NPR 9026, lanceerde NEN het 'Publicatieplatform ISO 26000'. Dit platform biedt een centraal overzicht van zelfverklaringen en onderbouwde rapportage van organisaties die aan de hand van de zelfverklaring werden opgesteld. Voor overheden, klanten en andere stakeholders een eenvoudig vindbaar en toegankelijk overzicht dat de ambities van organisaties weerspiegelt. Om de zelfverklaring te publiceren op het platform zijn er drie verschillende opties afhankelijk van het aantal bijlagen er worden voorzien:

- optie 1, met onderbouwing van de zelfverklaring;
- optie 2, met een referentiematrix;
- optie 3 met een prioriteitenmatrix.

Naast de 'NPR 9026 handleiding' werd er gewerkt aan een webtool, dit digitale instrument ondersteunt het uitvoeren van het onderzoek of het beantwoorden van de vragenlijst in de "NPR 9026 handleiding" om te komen tot een zelfverklaring. Deze webtool bestaat uit een veertigtal vragen. Na invoering van de data wordt door de software een compleet en helder rapport verstrekt die dient als onderbouwing van de zelfverklaring. (NEN, 2011).

Voor meer informatie: zie <http://www.nen.nl/web/MVO-ISO-26000.htm>.

GRI: GRI-richtlijnen beschikbaar in het Nederlands. De sectorsupplementen en de indicatorprotocollen zijn niet beschikbaar in het Nederlands.

UN GC: Het Nederlandse netwerk werd in April 2006 opgericht door ABN AMRO, Shell, TNT en Unilever. Een secretariaat werd opgericht bij het VNO-NCW (Verbond Nederlandse Ondernemingen - Nederlands Christelijk Werkgeversverbond). De stuurgroep van ongeveer 10 personen bestaat uit leden van Global Compact, NGO's, de overheid en de Internationale Kamer van Koophandel (ICC). De focus wordt gelegd op de verdere bekendmaking van GC in Nederland een lerend platform aan te bieden aan de leden. In Nederland zijn er 81 deelnemers.

Voor meer informatie: zie <http://www.gcnetherlands.nl/> en http://www.unglobalcompact.org/NetworksAroundTheWorld/local_network_sheet/NL.html

Betrokkenheid bij EU besluitvorming

Nederland werkt aan internationale spelregels voor MVO in onder meer: de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), de VN (Speciale vertegenwoordiger voor Business and Human Rights), de Europese Unie (EU), ISO 26000, GRI.

Voor meer informatie: zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen/mvo-internationaal>

Rol van de bedrijfsorganisaties

Type bedrijfsorganisaties actief op het vlak van MVO

De overheid ondersteunt verschillende organisaties die bedrijven bijstaan met informatie en advies over MVO. Drie organisaties spelen hierin een grote rol: MVO Nederland, Agentschap NL en de Kamers van Koophandel.

Business gedreven organisatie

Het brancheprogramma (MVO Nederland, 2011)

Het brancheprogramma helpt brancheorganisaties, in Vlaanderen de bedrijfs- of sectorfederaties, maatschappelijk verantwoord ondernemen onder leden te agenderen en implementeren. Hierdoor wordt branchespecifieke MVO-kennis onder de leden vergroot. Met kennis, toegang tot het MVO-netwerk en intersectoraal leren wil het brancheprogramma MVO als blijvend thema bij brancheverenigingen op de agenda zetten. Een vijftigtal bracheorganisaties nemen deel aan het programma.

Het brancheprogramma:

- is een MVO-kennisbank en klankbord voor brancheorganisaties;
- is een wegwijzer in het netwerk van relevante partijen;
- helpt brancheorganisaties om draagvlak voor MVO bij bestuur, het bureau en leden te vergroten;
- vergroot de zichtbaarheid van MVO-initiatieven bij brancheorganisaties en hun leden
- monitort, meet en publiceert investeringen in en effecten van MVO bij brancheorganisaties en hun leden

De specifieke vragen en behoeften van de brancheorganisatie vormen het uitgangspunt voor de ondersteuning die het brancheprogramma biedt. Dit betekent dat MVO Nederland geen standaardpakket levert, maar zich juist richt op de wensen van de brancheorganisatie. Een actieve rol van de brancheorganisatie is dus van belang. Het brancheprogramma verdeelt het proces van maatschappelijk verantwoord ondernemen in 5 fasen, afhankelijk van de fase waarin de brancheorganisatie zich bevindt, biedt MVO Nederland ondersteuning:

- Fase 1 Kennismaking
- Fase 2 Draagvlak creëren
- Fase 3 Beleidsvorming
- Fase 4 Implementatie
- Fase 5 Monitoring & Evaluatie

Daarnaast nodigt MVO Nederland alle deelnemende brancheorganisaties uit voor intervisiebijeenkomsten, ongeveer drie keer per jaar. Daar kunnen zij met andere brancheorganisaties van gedachten wisselen. Want al werken ze ieder binnen hun eigen branche, toch blijken ervaringen vaak vergelijkbaar. Bijvoorbeeld omdat alle brancheorganisaties dezelfde verenigingsstructuur hebben, die dezelfde kansen en belemmeringen met zich meebrengt. Elke bijeenkomst heeft een specifiek thema, gekozen door de deelnemers van het brancheprogramma.

Brancheorganisaties stimuleren hun leden om zo goed mogelijk te ondernemen. Om innovatief en bij de tijd te blijven en om in te spelen op marktontwikkelingen. Daar hoort een MVO-beleid bij. Brancheverenigingen zijn als

geen ander in staat om MVO branchespecifiek te maken. Daardoor wordt het voor de leden van brancheorganisaties gemakkelijker om concreet met MVO aan de slag te gaan.

Bij UNETO-VNI, de brancheorganisatie voor installateurs en de technische detailhandel vroegen de leden hun brancheorganisatie om een MVO-beleid op te zetten. De Algemene Nederlandse Bond van Natuursteenbedrijven (ABN) werkt mee aan een gedragscode voor duurzame natuursteen, omdat het goed is voor het imago. De VBW, de brancheorganisatie voor de bloemisten, vindt MVO belangrijk omdat MVO kansen biedt voor bloemisten. De vraag naar duurzaam geproduceerde producten neemt toe, zowel bij bedrijven als bij consumenten.

Het brancheprogramma van MVO Nederland start in juni 2011 de werkgroep 'MVO Expeditie beleidsplannen voor brancheverenigingen'. 17 brancheverenigingen gaan in groepsverband aan de slag om te komen tot een MVO-beleid voor hun vereniging.

De werkgroep biedt brancheverenigingen de mogelijkheid een jaar lang gebruik te maken van de informatievoorziening en het netwerk van MVO Nederland. Gedurende dat jaar ontwikkelt de branchevereniging haar eigen MVO-beleid en brengt zij in beeld welke tools nodig zijn om haar leden te helpen bij het starten met en het implementeren van MVO. Aan het einde van het jaar start de implementatie van het beleid. De nadruk op MVO voor de branche wordt extra onderstreept door het partnermanifest van MVO Nederland en de branchebijlage te ondertekenen.

Voor meer informatie: zie <http://www.mvonederland.nl/content/pagina/over-het-brancheprogramma-mvo-nederland>

Eigen instrumenten

De oplijsting en de ontwikkeling van eigen instrumenten valt vooral te relateren aan MVO Nederland.

Voor meer informatie: zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen/mvo-is-maatwerk> en <http://www.mvonederland.nl/dossier/12/188/instrument>

Awards

Elk jaar wordt in Nederland "De Kristal" uitgereikt, dit is een prijs voor het beste MVO-jaarverslag van Nederland. De Kristal is de hoofdprijs van het al langer bestaande Transparantiebenchmark. Het bedrijf krijgt deze prijs omdat in het jaarverslag het duidelijkst de balans tussen people, planet en profit terugkomt.

Het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) reikt deze prijs samen met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) uit. DSM was de laureaat in 2011.

Om het hanteren van de ISO 26000 in het bedrijfsleven te stimuleren heeft DHV de Koploperbokaal in het leven geroepen. In totaal zijn er vijf bokaal beschikbaar voor de eerste ondernemingen in Nederland die de invoering van de richtlijn hebben voltooid. Deze Koplopersbokaal werden ondertussen toegekend aan Mondial Movers, Bavaria, Albron, Lavital en Aspa.

Op de site van MVO Nederland is er een overzicht van alle MVO gerelateerde prijzen die worden uitgereikt.

Voor meer informatie: zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/maatschappelijk-verantwoord-ondernemen/nieuws/2011/11/21/dsm-heeft-beste-mvo-jaarverslag.html> en <http://www.mvonederland.nl/prijzen>

* * * * *

Catalonië

Rol van de overheid

MVO-bevoegdheid

RSGencat, dat als actieplan in een coördinatie voorziet van alle departementen met een MVO-bevoegdheid, onder het voorzitterschap (eerst van Economie), nu van de Minister-President.

Voor meer informatie: zie

<http://www20.gencat.cat/portal/site/empresaiocupacio/menuitem.81ac5b6b3cd746a0a6740d63b0c0e1a0/?vgnnextoid=3218cf005d9af110VqnVCM100000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=3218cf005d9af110VqnVCM100000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

Team

Verspreid over de ministeries, maar een sterke coördinatie.

Wijzigingen in beleid

Relatief constant en sterk beleid sedert een tiental jaar.

MVO-actieplan

Er werd een actieplan opgezet door de Catalaanse overheid voor de periode 2009-2012, hierbij is er een jaarlijks budget voorzien van € 150 miljoen. Dit plan werd goedgekeurd op 9 oktober 2009 onder de naam RSGencat en focust op (Generalidad de Catalunya, 2009):

- Acties die worden ondernomen door de Catalaanse overheid om MVO aan te moedigen in bedrijven en andere private organisaties.
- Acties die worden ondernomen binnen de Catalaanse overheid.

Binnen RSGenCat worden er vier kerngebieden onderscheiden, telkens onderverdeeld in een aantal beleidslijnen (14 in totaal), elk met concrete maatregelen (80 in totaal). Een overzicht (Generalidad de Catalunya, 2009):

Kerngebied 1: Het maximaliseren van educatie, kennis en de verspreiding van MVO

- Beleidslijn 1: Meer training van MVO op het vlak van inhoud, methodologie en cultuur (3 maatregelen)
- Beleidslijn 2: het promoten van onderzoek en studies rond MVO (2 maatregelen)
- Beleidslijn 3: het verder verspreiden en implementeren van goede voorbeelden (8 maatregelen)
- Beleidslijn 4: het bewustzijn van duurzame consumptie vergroten bij de Catalanen. (3 maatregelen)

Kerngebied 2: Het aantal bedrijven die aan MVO doen verhogen

- Beleidslijn 1: Een gemeenschappelijk raamwerk promoten voor maatschappelijk en duurzame competitiviteit: RSCAT (3 maatregelen)
- Beleidslijn 2: Begeleidende programma's en tools aanmoedigen in het implementatieproces voor maatschappelijke verantwoordelijkheid (13 maatregelen)
- Beleidslijn 3: Elementen introduceren in de beoordeling bij het toekennen van subsidies (3 maatregelen)
- Beleidslijn 4: Elementen introduceren in de beoordeling van openbare contracten (7 maatregelen)

Kerngebied 3: Goede MVO praktijken aanmoedigen op het vlak van financiën.

- Beleidslijn 1: maatschappelijke verantwoordelijk beheren van financiën bekender maken bij de Catalanen (4 maatregelen)
- Beleidslijn 2: Meer maatschappelijk verantwoordelijkheid in de financiën van de Catalaanse overheid (2 maatregelen)

Kerngebied 4: Werken aan een meer maatschappelijk verantwoorde Catalaanse overheid

- Beleidslijn 1: aanmoedigen van een meer maatschappelijk verantwoord HR-beleid binnen de administraties (13 maatregelen)
- Beleidslijn 2: acties ondersteunen voor een goed milieu- en energiebeleid binnen de administraties (8 maatregelen)
- Beleidslijn 3: MVO plannen en acties uitwerken in de administraties en de publieke bedrijven (6 maatregelen)
- Beleidslijn 4: het promoten van transparantie en publieke participatie (5 maatregelen)

De uitvoering van het plan wordt opgevolgd door verschillende instanties en wordt om de 6 maanden geëvalueerd. Vier belangrijke organen zijn hiervoor verantwoordelijk. Een interministerieel comité bestaande uit secretaris-generaal of directeur-generaal van elk ministerie en wordt voorgezeten door de minister-president. Een interministerieel technische comité bestaande uit deskundigen van elk ministerie die geselecteerd worden door het interministerieel comité. Daarnaast is er nog een ministeriële coördinator en een permanent secretariaat.

Voor meer informatie: zie http://www.acordestrategic.cat/doc/doc_38381749_1.pdf

Generalidad de Catalunya, 2009, RSGenCat 2009-2012 Social Responsibility Initiatives Plan of the Government of Catalonia, Catalonië.

RScat, MVO Catalonië, een site (één van de maatregelen in het actieplan was de oprichting van dit portaal) waar alle relevante informatie in verband met MVO kan worden teruggevonden onder andere algemene informatie, methodologie voor de implementatie van MVO, ondersteunende diensten, mogelijkheden om ervaring uit te wisselen, agenda met trainingen en events, interessante links. Het wordt onderhouden door de werkgroep van het Labour Relations Council. Deze groep komt viermaal per jaar samen en bestaat uit de “Generalidad de Catalunya”, vakbonden en bedrijfsorganisaties.

Voor meer informatie: zie <http://www20.gencat.cat/portal/site/rscat>

Enkele projecten waren het ontwikkelen van “Guía d'impuls a la responsabilidad social empresarial” met als doel MVO te promoten binnen organisaties, simpele en duidelijke richtlijnen om een MVO strategie te implementeren en goede voorbeelden te verspreiden.

Er is eveneens een “Guía para la implantación de la RC en la PYME” in ontwikkeling te hoofdzakelijk bedoeld is voor KMO's.

Er werden twee Social responsibility weken georganiseerd met workshops, documentatie, plenaire sessies, discussiegroepen, bedrijfsbezoeken.

In 2012 worden er nog verschillen MVO-opleidingen georganiseerd voor KMO's.

Overheidsopdrachten & MVO

Dit valt onder Kerngebied 4: zie hoger.

Voorbeelden van andere initiatieven

RSE.COOP is een project dat erop gericht is om MVO te implementeren in coöperatieven, een zeer grote sector in Catalonië. Binnen het project moesten de volgende doelstellingen worden gerealiseerd:

- De MVO-waarden verder verspreiden binnen de coöperatieven;
- De competitiviteit van de coöperatieven versterken;
- Een bijdrage leveren aan duurzame ontwikkeling;
- Meer zichtbaarheid geven aan de inspanningen van de coöperatieven op het vlak van MVO.

Het project liep over 15 maanden en werd onderverdeeld in 6 verschillende fasen:

- Selectie van de bedrijven
- Diagnose van het management (met MVO-tool)
- Opstellen van een improvement plan
- Aanbrengen van verbeteringen in het plan
- Verificatie/rapportering (met MVO-tool)
- Behalen van een brand

Gedurende deze verschillende fasen werden vier verschillende acties ondernomen:

- Actie 1: Geavanceerd business management (in samenwerking met de ‘Business School of Catalunya’): training van manager in geavanceerd business management, professionaliseren van bestuursorganen, implementatie van een individuele strategie.

- Actie 2: Gelijke kansen voor werknemers: awareness day, gepersonaliseerde opleiding voor de coöperatieven over (vrouwen in bestuursorganen en verantwoordelijke posities)
- Actie 3: Verzoening tussen werk en privé
- Actie 4: intercooperation

Dit project resulteerde bij de deelnemende bedrijven in onder meer: 39 duurzaamheidsrapporten, managementtraining voor 65 bestuurders, training voor 111 leden van bestuursraden, 32 strategische businessplannen, 20 plannen voor gelijke kansen, 25 plannen om een evenwicht te vinden tussen werk en privé...

Globaal werden er verschillende producten geproduceerd zoals: een specifieke methodologie voor MVO, een MVO-gids voor de sociale economie, software, managementprogramma's voor coöperatieven, opleidingsprogramma voor bestuursraden, een handboek voor evenwicht werk-privé, methodologie voor implementeren van plannen voor gelijke kansen en een handboek voor good practices op Europees niveau.

In de toekomst kan het behaalde CSR-brand, de MVO-methodologie voor coöperatieven en een handboek voor sociale economie voor rapportering volgens de GRI-methode gebruikt worden in Spanje en andere landen in Europa.

Voor meer informatie: zie <http://www.cooperativescatalunya.coop/>, http://www.cooperativescatalunya.coop/index.php?option=com_content&view=article&id=1048&Itemid=175&limitstart=1 en <http://82.194.73.16/cooperativescatalunya/rsecoop/esp/EIPrograma/ProductesRSECOOP.php>

RSE-PIME is een project dat werd opgestart om MVO te implementeren in KMO's. Dit project werd opstart om onder ander tools en procedure te verbeteren om economisch, sociaal en milieumanagement te implementeren in de bedrijfscultuur. Het project liep over 15 maanden en werd opgedeeld in 5 verschillende fasen:

- Fase 1: de presentatie en selectie van de bedrijven
- Fase 2: een diagnose maken van de huidige situatie van het bedrijf
- Fase 3: het opstellen en plannen van acties om de huidige situatie te verbeteren
- Fase 4: de ontwikkeling van een plan om de acties uit te voeren
- Fase 5: einddiagnose en communiceren over de acties

Van de 30 deelnemende bedrijven maakten 25 een duurzaamheidsrapport en 24 hiervan volgden de GRI-richtlijnen, waarvan 5 op toepassingsniveau A, 5 op niveau B en 14 op niveau C. Andere resultaten waren dat elk van de deelnemende bedrijven een MVO-verantwoordelijke aanduidde, 56% van de deelnemende bedrijven stelde economische en milieucriteria op om leveranciers te beoordelen...

Voor meer informatie: zie <http://www.rsepime.cat/>

Ketenverantwoordelijkheid

tRanSparÈncia, RSE de la cadena de proveïment, was een pionier project dat werd uitgevoerd door "Consell General de Cambres de Catalunya" en "Cambres de Comerç de Catalunya" in samenwerking met GRI en de steun van "Sercei d'Ocupació de Catalunya", "Departement d'Empresa i Ocupació" en ESF.

Met dit project wil men de betrokkenheid van grote bedrijven aanmoedigen bij de implementatie van een MVO-beleid in de Catalaanse KMO's, die hun toeleveranciers zijn. Met het tRanSparÈncia-project wordt er ondersteuning geboden aan de Catalaanse KMO's om een MVO-managementsysteem te implementeren. Hierbij wordt er training gegeven en middelen voorzien om de KMO's te ondersteunen om continue verbetering aan te brengen in duurzaamheidsbeleid en hun verslaggeving.

Grote bedrijven treden hier op als mentor voor de KMO's die hun toeleveranciers zijn. Hierdoor worden de handelsrelaties tussen de bedrijven versterkt, kunnen de KMO's verder groeien en verbeteren de werkomstandigheden van de werknemers. Elf grote bedrijven namen deel als mentor en een 60-tal toeleveranciers.

De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Een competitief business model promoten gebaseerd op duurzaamheid en verantwoordelijkheid.

- MVO meer ingang te laten vinden in KMO's een marktstrategie en hun competitiviteit verhogen.
- Een nieuw model van handelsrelaties tussen de grote ondernemingen en de KMO's gebaseerd op verantwoordelijkheid.
- Middelen voorzien voor KMO's en de juiste tools aanreiken om MVO in het management te implementeren.

Voor grote bedrijven kan het volgen van dergelijk strategie voordelen opleveren:

- Herkenning als leider op het vlak van MVO en ketenverantwoordelijkheid.
- Verbeteringen van de lange termijn relaties met de leveranciers.
- Beter inzicht in de werking en de noden van de leveranciers.
- Mogelijke risico's van de tekorten bij de leveranciers in te schatten.
- Het aanmoedigen van verbeteringen in de processen van de leveranciers op het economische, sociale en milieudomein.
- Het leren van andere grote bedrijven en experts op het gebied van verantwoord ketenbeheer.
- Indien gewenst, deel uitmaken van het GRI's Global Action Network for Transparency in the Supply Chain (GANTSCh) Program.

Voor de toeleveranciers kan dit de volgende voordelen opleveren:

- Deelnemen aan GRI-gecertificeerde training met het oog op het opstellen van een duurzaamheidsrapport
- Er wordt persoonlijk advies gegeven bij het opstellen van een duurzaamheidsverslag en er is meer zichtbaarheid/aandacht door deel te nemen aan het project.
- Het verbeteren van de lange termijn relaties met de belangrijkste klanten.
- Identificatie van risico's en mogelijke geschillen met de klanten.
- Deelname aan lokale en globale uitwisselingsevents.

Voor meer informatie: zie <http://www.transparencia.cat/>

Raad voor MVO

Niet rechtstreeks: er is een interministerieel comité én een MVO-werkgroep onder de 'Labour Relations Council', dat samengesteld is uit de klassieke sociale partners.

OECD Contactpunt

Dit is een federale aangelegenheid, die bijna niet doorwerkt op regionaal niveau.

Relatie met Green Economy/Green Growth

Niet vermeld.

Internationale normen

ISO 26000: Niet van toepassing

GRI: Zeer aanwezig, zie verschillende projecten. GRI-richtlijnen beschikbaar in het Spaans evenals de indicatorprotocollen en de sectorsupplementen. Geen van deze documenten zijn beschikbaar in het Catalaans.

UN GC: Niet van toepassing

Betrokkenheid bij EU besluitvorming

Niet. Het federale niveau volgt op.

Rol van de bedrijfsorganisaties

Type bedrijfsorganisaties actief op het vlak van MVO

Niet onmiddellijk volgens de gesprekpartners, met uitzondering van de koepel van coöperatieve ondernemingen en de Kamers van Koophandel die samenwerken met de overheid.

Business gedreven organisatie

Niet onmiddellijk volgens de gesprekpartners.

Eigen instrumenten

Niet onmiddellijk volgens de gesprekpartners.

Awards

Niet onmiddellijk volgens de gesprekpartners.

* * * * *

Groot-Brittannië

Rol van de overheid

MVO-bevoegdheid

Department for Business, Innovation and Skills. Vijf andere departementen hebben een of andere bevoegdheid. Coördinatie is er bijna niet.

Voor meer informatie: zie <http://www.bis.gov.uk/policies/business-sectors/low-carbon-business-opportunities/sustainable-development/corporate-responsibility>

Team

2 personen

Wijzigingen in beleid

Bij het aantreden van de nieuwe regering was 'Big Society' het nieuwe leitmotiv. Sommige MVO-actoren hebben zich hieraan geconfirmeerd.

MVO-actieplan

Nee, maar sinds het opstellen van de strategie voor duurzame ontwikkeling in 1999 'A better quality of life' werd er regelmatig gerapporteerd hoe het beleid en hun handelen bijdraagt aan duurzame ontwikkeling. Elk departement heeft een eigen actieplan voor duurzame ontwikkeling waar hun bijdragen en engagement zijn opgenomen om bij te dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de overheid. Sinds 1999 werd er regelmatig gerapporteerd over de impact van operaties aanvankelijk in "the Greening Government reports" en nu in "the Sustainable Development in Government series of reports".

Voor meer informatie: zie <http://www.bis.gov.uk/policies/business-sectors/low-carbon-business-opportunities/sustainable-development/corporate-responsibility/our-practice>

Overheidsopdrachten & MVO

Niet echt aan de orde, maar in de strategie voor duurzame ontwikkeling wordt het engagement gegeven de prestaties op het vlak van duurzame inkopen van goederen en diensten met het doel om een leider te worden op dit vlak. In Maart 2007 kondigde de overheid het Sustainable Procurement Action Plan aan dat er voor moet zorgen dat supply chains en openbare diensten meer en meer low carbon zijn, minder afval en meer efficiënt watergebruik, respect voor de biodiversiteit en bredere duurzaamheidsdoelstellingen dienen.

Voor meer informatie: zie <http://www.bis.gov.uk/policies/business-sectors/low-carbon-business-opportunities/sustainable-development/corporate-responsibility/our-practice>

Voorbeelden van andere initiatieven

Niet onmiddellijk vermeld door de gesprekpartners.

Voor meer informatie: zie <http://www.bis.gov.uk/policies/business-sectors/low-carbon-business-opportunities/sustainable-development/corporate-responsibility/projects-and-programmes>

Ketenverantwoordelijkheid

Niet echt aan de orde.

Voor meer informatie: zie <http://www.bitc.org.uk/marketplace/suppliers/>

Raad voor MVO

Niet aanwezig.

OECD Contactpunt

Het Britse nationale contactpunt is deel van het Department for Business, Innovation and Skills en wordt gedeeltelijk gefinancierd door het Department for International Development.

Voor meer informatie: zie <http://www.bis.gov.uk/nationalcontactpoint>

Relatie met Green Economy/Green Growth

Er is eerder aandacht voor 'sustainable growth', zo wordt beklemtoond.

Voor meer informatie: zie

<http://www.businesslink.gov.uk/bdotg/action/detail?itemId=1096705244&type=ONEOFFPAGE&urlname=greenecconomy&urlparam=greeneconomy&ref=http%3A//www.bis.gov.uk/policies/growth/other-strategies-to-drive-growth&domain=www.businesslink.gov.uk>

Toch staat UK Green Investments op de agenda.

Voor meer informatie: zie <http://www.bis.gov.uk/policies/business-sectors/low-carbon-business-opportunities/uk-green-investments>

Internationale normen

ISO 26000: ondersteunen van de ontwikkeling van de richtlijnen.

GRI: Alle documenten zijn beschikbaar in het Engels.

UN GC: het Britse Global Compact Netwerk werd opgericht in juni 2003. Sinds de oprichting werd de organisatie gedreven door het zakenleven en zorgt het voor de eigen financiering. De voorzitter, werkzaam bij The Royal Bank of Scotland, leidt het netwerk met ondersteuning van de stuurgroep, het secretariaat en werkgroepen. Sinds februari 2006, wordt het secretariaat verzorgd door the International Business Leaders Forum (IBLF).

Er worden op regelmatige basis vergaderingen georganiseerd waar leden hun best practices delen. Het Britse netwerk telt 240 deelnemers.

Voor meer informatie: zie <http://www.ungc-uk.net/>, <http://www.iblf.org/> en http://www.unglobalcompact.org/NetworksAroundTheWorld/local_network_sheet/GB.html

Betrokkenheid bij EU besluitvorming

Dit gebeurt via het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Rol van de bedrijfsorganisaties

Type bedrijfsorganisaties actief op het vlak van MVO

Niet vermeld door de gesprekspartners.

Business gedreven organisatie

Business in the Community is een bedrijfsgedreven organisatie die focust op het promoten van verantwoorde handelspraktijken. Meer dan 850 bedrijven zijn lid en meer dan 10000 bedrijven wereldwijd nemen deel aan campagnes. De leden helpen om gemeenschappen om te vormen door sociale en milieuproblemen op te lossen en beginnen hiervoor bij zichzelf. Elk lid moet zich verantwoordelijk gedragen en bijdragen tot een duurzame toekomst.

Voor meer informatie: zie http://www.bitc.org.uk/marketplace/marketplace_responsibility_principles/index.html, <http://www.bitc.org.uk/issues/index.html> en <http://www.bitc.org.uk/marketplace/index.html>

Eigen instrumenten

BITC heeft een hele batterij van instrumenten uitgewerkt, zoals bijvoorbeeld:

- **Responsible Business Check Up**
The Responsible Business Check Up is een 'gap analysis' en benchmarking tool waarbij kleine ondernemingen ondersteund worden om een strategisch MVO-plan te ontwikkelen en te verbeteren in hun bedrijfsvoering. Voor grote ondernemingen kan dit een opstapje zijn naar de CR-Index (zie verder).
Voor meer informatie: zie http://www.bitc.org.uk/responsible_business_check_up/index.html
- **The CR Academy**
The CR Academy werd oorspronkelijk opgericht door the Department of trade and Industry. In 2007 werd BITC aangesproken om dit project te leiden. The CR Academy heeft twee belangrijke functie. Een eerste functie is het ondersteunen van individuen om opleiding, ondersteuning en advies over MVO in te winnen. Hiernaast biedt het een 'competency map' aan, aan bedrijven die reeds aan MVO doen om hun MVO beleid verder te structureren.
Voor meer informatie: zie http://www.bitc.org.uk/cr_academy/index.html
- **CR Foundations Programme**
Dit programma bestaat uit 6 lessen (Stakeholder Engagement, Driving Change for CR, CR Risk and Materiality, Engaging Employees through CR, Introduction to Community Investment, Environment Workshop) waarbij telkens in kleine groepjes (10 personen) een volledige dag opleiding voorzien wordt.
Voor meer informatie: zie http://www.bitc.org.uk/cr_academy/bitc_structured_programmes/cr_foundations_programme/index.html
- **CR-index**
De CR Index is een ranking die wordt opgesteld aan de hand van een online bevraging. Er wordt nagegaan in welke mate MVO geïntegreerd wordt binnen de organisatie en welke inspanningen er worden geleverd om de impact op de samenleving en het milieu te verbeteren. Er worden vier categorieën onderscheiden: platina, goud, zilver en brons.
Voor meer informatie: zie http://www.bitc.org.uk/cr_index/index.html, http://www.bitc.org.uk/cr_index/results_and_ranking/index.html en http://www.bitc.org.uk/cr_index/results_and_ranking/company_ranking.html
- **The Business Case for Corporate Responsibility**
The Business Case for Corporate Responsibility is een eenvoudige gids die verduidelijkt hoe er voordelen kunnen worden gerealiseerd door MVO.
Voor meer informatie: zie http://www.bitc.org.uk/resources/publications/cr_business_case.html

Awards

BITC's Awards for Excellence belonen de meest verantwoordelijke bedrijven. Deze prijzen zijn meest invloedrijke, onafhankelijke, peer assessed CSR-prijzen en bestaan reeds 15 jaar. De Awards zijn onderverdeeld in verschillende categorieën: Responsible Business of the Year, Santander Responsible Small Company Award, International award, Environmental Sustainability, Marketplace Behaviour, Workplace & Employees, Education and Young People, Enterprise and Culture, Re-accreditation en Leadership Awards.

Voor meer informatie: zie http://www.bitc.org.uk/awards_for_excellence/categories/index.html

Duitsland

Rol van de overheid

MVO-bevoegdheid

Federal Ministry of Labour and Social Affairs speelt een zeer prominente rol. Andere ministeries zoals "The Federal Ministry of Economic Cooperation and Development", Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety, the Federal Ministry of the Interior and the Federal Ministry of Food, Agriculture and Consumer Protection, Federal Ministry of Foreign Affairs hebben elk een specifieke taak bij de uitvoering van het MVO-actieplan.

Team

Duitsland heeft een zeer divers MVO landschap met verschillende initiatieven, netwerken... Een aantal initiatieven werden opgezet door de overheid maar het merendeel werd georganiseerd vanuit de private sector en de civil society.

Wijzigingen in beleid

De Duitse regering ontwikkelde het "Action plan for CSR" met het doel om MVO te versterken en te verhogen bij bedrijven en openbare instellingen. Het is van belang om de bedrijven met een rolmodel op het vlak van MVO te ondersteunen en assistentie te verlenen aan bedrijven bij het implementeren van MVO in de dagelijkse werking. Hiernaast wil Duitsland MVO blijven promoten op internationaal vlak. Hiervoor zal de Duitse overheid blijven samenwerken met andere partnerlanden en de samenwerking tussen het bedrijfsleven en de overheid verbeteren.

Het "Federal Ministry of Labour and Social Affairs" coördineerde het proces bij de ontwikkeling van de "National CSR strategy". Het actieplan werkt verder op bestaande initiatieven en netwerken die reeds werden gelanceerd door de overheid, de private sector en de civil society. Het MVO actieplan past binnen de nationale en internationale inspanningen om bij te dragen tot duurzame ontwikkeling. Dit actieplan levert een belangrijke bijdrage aan de implementatie van de Duitse "National Strategy for Sustainable Development". De MVO strategie werd ontwikkeld in het kader van de Europese 2020 strategie.

MVO-actieplan

Het Duitse actieplan heeft zes grote doelstellingen waarbij telkens een aantal acties worden opgesomd die zullen worden uitgevoerd in de toekomst (Duitse overheid, 2010):

1. MVO meer verankeren in bedrijven
 - a. KMO's meer vertrouwd maken met MVO.
 - b. Gebruik maken van MVO-“inspiratiebronnen” en strategische partnerschappen om MVO te verspreiden
 - c. Verantwoordelijke micro-ondernemingen ondersteunen
2. De geloofwaardigheid en zichtbaarheid van MVO vergroten
3. MVO integreren in educatie, training, wetenschap en onderzoek
4. MVO versterken in de internationale context en in het ontwikkelingsbeleid
5. MVO bijdrage om maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden
6. Verdere ontwikkeling van een MVO-vriendelijke omgeving

Voor meer info zie: [http://www.csr-in-](http://www.csr-in-deutschland.de/portal/generator/15042/property=data/2010_10_06_aktionsplan_csr_englisch.pdf)

[deutschland.de/portal/generator/15042/property=data/2010_10_06_aktionsplan_csr_englisch.pdf](http://www.csr-in-deutschland.de/portal/generator/15042/property=data/2010_10_06_aktionsplan_csr_englisch.pdf)

Duitse Overheid, 2010, National Strategy for Corporate Social Responsibility - Action Plan for CSR, Berlijn, Duitsland.

Overheidsopdrachten & MVO

Binnen de zesde doelstelling van het Duitse actieplan wil men bij openbare aanbestedingen en openbare aankopen meer rekening houden met ecologische en sociale criteria. Het doel hiervan is met de enorme volumes die worden aangekocht door de overheid duurzame ontwikkeling te ondersteunen en de doorbraak van innovatieve technologieën op de markt te ondersteunen.

Door de “Act to Modernise Procurement Law” geeft de overheid de mogelijkheid om extra vereisten op te stellen bij aannemers indien mogelijk. Er werd een “Sustainable Procurement” werkgroep opgericht onder leiding van Federal Ministry of Economics and Technology. Een alliantie voor “Sustainable Procurement Practices” met vertegenwoordigers van federale overheid, de deelstaten en de lokale overheden zal in stappen worden opgericht door deze werkgroep. Hierbij zal de Duitse overheid stappen ondernemen om de kennis en expertise in sustainable public procurement practice van overheidsorganen die contracten toekennen vergroten. Hiervoor worden bestaande internetportalen zoals www.kompassnachhaltigkeit.de en www.beschaffung-info.de en richtlijnen zoals “Taking social concerns into account in procurement law - Tips for municipalities” en brochures “The Socially Responsible Awarding of Public Contracts” bekender gemaakt en wordt continue training, workshops en seminars aangeboden.

Bepaalde individuele ministeries zullen een duurzaamheidsrapport opstellen om hun voorbeeldfunctie te benadrukken. Het “Federal Ministry of Labour and Social Affairs” zal een duurzaamheidsrapport uitbrengen volgens de GRI-richtlijnen, het “Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety” brengt een rapport uit volgens EMAS en de openbare instellingen volgens UN Global Compact.

Voor meer info zie: [http://www.csr-in-](http://www.csr-in-deutschland.de/portal/generator/15042/property=data/2010_10_06_aktionsplan_csr_englisch.pdf)

[deutschland.de/portal/generator/15042/property=data/2010_10_06_aktionsplan_csr_englisch.pdf](http://www.csr-in-deutschland.de/portal/generator/15042/property=data/2010_10_06_aktionsplan_csr_englisch.pdf)

Duitse Overheid, 2010, National Strategy for Corporate Social Responsibility - Action Plan for CSR, Berlijn, Duitsland.

Voorbeelden van andere initiatieven

“CSR-made in Germany” zou een kwaliteitslabel worden die op internationaal niveau gekend wordt. Ambassades en andere organisatie zullen hierbij betrokken worden. Het “CSR-made in Germany” label werd onder meer besproken op de “International CSR Conference, CSR - Social Responsibility in International Dialogue” in Berlijn op 15 en 16 december 2011.

Voor meer informatie zie: <http://www.csr-konferenz.bmas.de/en/programme.html> en http://www.adelphi.de/en/resources/project_database/dok/43525.php?pid=466

Ketenverantwoordelijkheid

Voor meer informatie: zie http://www.CSRgermany.de/www/CSR_cms_relaunch.nsf/id/supply-chain-management-de

Raad voor MVO

Er is een raad voor duurzame ontwikkeling die werd opgericht in april 2001. Deze bestaat uit 15 personen, in juni 2010 werd er een nieuw mandaat toegekend aan deze raad. De taken van deze raad is om Duistland te ondersteunen op weg naar meer duurzaamheid, duurzaamheid meer op de voorgrond brengen voor publiek debat en de Duitse overheid ondersteunen in alle aspecten die verbonden zijn met duurzaamheid.

Voor meer informatie: zie <http://www.nachhaltigkeitsrat.de/en/home/>

OECD Contactpunt

Het Duitse nationale contactpunt is opgenomen in het Federal Ministry of Economics and Technology. Er bestaat geen aparte website maar deze is geïntegreerd in de site van het hierboven vermelde ministerie. In het MVO-actieplan wordt aangehaald dat de middelen en werking van dit Nationale contactpunt zullen worden herzien en verbeteringen zullen worden aangepast.

Voor meer informatie: zie <http://www.bmwi.de/English/Navigation/External-economic-policy/oecd-guidelines-for-multinational-enterprises,did=430518.html>

Relatie met Green Economy/Green Growth

Geen onmiddellijke relatie gevonden.

Internationale normen

ISO 26000: de normen worden verkocht bij het nationale normeringsinstituut, DIN, evenals verduidelijking bij de norm. In het MVO-actieplan worden er weinig melding gemaakt van ISO 26000 (de definitieve norm was toen nog niet beschikbaar).

Voor meer informatie: zie http://www.spec.din.de/cmd?level=tpl-suchergebnis-din&SEARCHACCESSKEY=DIN_BV&languageid=en

GRI: ondersteunen GRI en "Federal Ministry of Labour and Social Affairs" maakt een GRI-rapport. GRI-richtlijnen beschikbaar in het Duits evenals de indicatorprotocollen. De sectorsupplementen zijn niet beschikbaar in het Duits.

UN GC: het Duitse network werd in 2002 opgericht door een aantal bedrijven, "German Friends of the Global Compact". Het Network is een bedrijfsgedreven en multi-stakeholder platform die de tien principes van UN GC promoot en verder verspreidt in Duitsland. Het Duitse network is een onafhankelijk orgaan met een stuurgroep die bestaat uit deelnemende bedrijven, twee NGO's, twee ministeries en drie organisaties met een adviserende functie. Deze stuurgroep neemt beslissingen inzake de te volgen strategie, het budget en de werkprogramma's. Deze worden ondersteund door de Duitse overheid en door donaties van de "Foundation of the German Global Compact Network".

Het "Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit" (GIZ) GmbH coördineert het Duitse network en organiseert workshops, training, discussiepanels en online informatie. Het Duitse network moedigt alle internationale bedrijven aan deel uit te maken van het network en MVO verder te promoten in andere landen. In Duitsland zijn er 241 deelnemers.

Voor meer informatie: zie

http://www.unglobalcompact.org/NetworksAroundTheWorld/local_network_sheet/DE.html en <http://www.globalcompact.de>

Betrokkenheid bij EU besluitvorming

De Duitse overheid wil de internationale dialoog aanwakkeren over MVO bij UN, G8, G20, EU. Naar gelang budgettaire vrijheid, het verder ondersteunen van UN Global Compact, GRI, ILO helpdesk voor MNO's, ISO26000, Extractive Industries Transparency Initiative en het werk van de Special Representative of the UN Secretary-General on human rights. De Duitse regering is voorstander van de oprichting van G20 werkgroep 'investeringen' waarin MVO een belangrijke rol speelt. Duitsland wil een belangrijke rol spelen in de ondersteuning van internationale fora, in het bijzonder met Asia-Europe Meeting, waar het op het gebied van MVO reeds een leidinggevende rol speelt.

Rol van de bedrijfsorganisaties

Type bedrijfsorganisaties actief op het vlak van MVO

In het Duitse actieplan worden strategische partnerschappen en netwerken opgestart, hierbij wordt gebruik gemaakt van goede voorbeelden en goede ervaringen van grote bedrijven. Bedrijven van DAX 30 die trendsetters zijn gebruiken en kunnen als inspiratiebron dienen voor anderen.

Duitse overheid ondersteunt MNO's om hun activiteiten te stroomlijnen met internationale instrumenten en initiatieven. Een van de initiatieven is het uitbrengen van een handleiding voor de OECD-principe. UN Global Compact en Round Table on Code of Conduct worden ondersteund om de dialoog tussen stakeholders en partnerships te bevorderen.

De Duitse overheid organiseert begeleiding en coachingprogramma's voor KMO's over MVO topics. Dit programma wordt uitgevoerd door "The Federal Ministry of Labour and Social Affairs", gefinancierd door ESF. Hierbij worden praktische en op maat gemaakte informatie gegeven om MVO te implementeren in het bedrijfsconcept. De Duitse overheid blijft onderzoek stimuleren naar MVO in KMO's met als doel MVO verder te verspreiden dit gebeurt onder andere door Federal Ministry of Economics and Technology en is gebaseerd op het werk van Institute for Research on Small and Medium-sized Businesses.

De Duitse overheid wil eveneens verantwoordelijke micro-ondernemingen ondersteunen.

Voor meer info zie: http://www.csr-in-deutschland.de/portal/generator/15042/property=data/2010_10_06_aktionsplan_csr_englisch.pdf

Duitse Overheid, 2010, National Strategy for Corporate Social Responsibility - Action Plan for CSR, Berlijn, Duitsland.

Business gedreven organisatie

Vier belangrijke bedrijfsorganisatie (BDA, Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände; BDI, Bundesverband der Deutschen Industrie; DIHK Deutscher Industrie- und Handelskammertag en ZDH, Zentralverband des Deutschen Handwerks) sloegen de handen in elkaar en ontwikkelden de site <http://www.CSRgermany.de>. Het doel van deze site is om een netwerk op te bouwen om ervaringen te delen, MVO-activiteiten mee te delen aan een groter publiek en allerhande informatie te verstrekken rond MVO.

Voor meer informatie: zie http://www.CSR-in-deutschland.de/portal/generator/15260/2010_11_15_leitfaden_gesellschaftliche_verantwortung.html

Eigen instrumenten

Voor meer informatie: zie http://www.csrgermany.de/www/csr_cms_relaunch.nsf/id/csr-instrumente-de

Awards

De Duitse overheid wil nieuwe MVO prijzen toekennen (Federal Ministry of Labour and Social Affairs). Reeds bestaande award en prijzen zullen verder worden ondersteund zoals “the Social Entrepreneur of Sustainability Prize” die gesponsord word door de Council for Sustainable Development en de ‘Ranking of corporate sustainability reports’ (Federal Ministry of Labour and Social Affairs).

In het actieplan is eveneens de mogelijkheid opgenomen om MVO-prijzen toe te kennen aan universiteitsstudenten die zich hebben onderscheiden op het vlak van MVO.

Voor meer informatie zie: <http://www.nachhaltigkeitstag.de/686-0-Teaser.html> en <http://www.ranking-nachhaltigkeitsberichte.de/en/home.html>

* * * * *

Frankrijk

Rol van de overheid

MVO-bevoegdheid

Ministère de l'Ecologie, du Développement durable, des Transports et du Logement is bevoegd voor MVO.

Voor meer informatie: zie <http://www.legrenelle-environnement.fr/> en http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/SNDD_index.pdf

Team

/

Wijzigingen in beleid

Frankrijk was in 2001 het eerste Europese land die een wetgeving rond duurzaamheidsrapportering goedkeurde. Bij het aantreden van President Nicolas Sarkozy werd in 2007 de ‘Grenelle de l’environnement’ gelanceerd. Verschillende thema’s werden centraal gesteld, waarvan sommige een directe link hebben met ‘maatschappelijk verantwoord ondernemen’. Een aantal beslissingen werd in twee wetten gegoten (Grenelle 1 en 2) die werden goedgekeurd in juli 2010.

Voor meer informatie: zie <http://www.legrenelle-environnement.fr/Loi-Grenelle-1,74.html> en <http://www.legrenelle-environnement.fr/-Loi-Grenelle-2-.html>

MVO-actieplan

De “Stratégie nationale de développement durable 2010-2013 : vers une économie verte et équitable” uit 2010 is gebaseerd op multistakeholderoverleg die erover moet waken dat de Franse verbintenissen overeenstemmen met het Europese en internationale niveau. Deze strategie focust op negen strategische uitdagingen.

MVO in le Grenelle de l’Environnement:

- de bedrijven laten communiceren met hun stakeholders over hun MVO-beleid;
- het betrekken van de organen die de werknemers vertegenwoordigen bij discussies over duurzame ontwikkeling i.v.m. de bedrijfsactiviteiten;
- het ontwikkelen van een benchmark inzake duurzame ontwikkeling per sector;
- het ondersteunen van ‘labels’ om MVO-inspanningen te onderstrepen;
- maatschappelijk verantwoorde investeringen stimuleren

Overheidsopdrachten & MVO

Het verduurzamen van de overheidsopdrachten wordt sterk gekoppeld aan 'l'administration exemplaire'.

Voor meer informatie: zie http://www.developpement-durable.gouv.fr/spip.php?page=article&id_article=24651

Voorbeelden van andere initiatieven

De verplichting om aan duurzaamheidsrapportering te doen wordt uitgebreid. Niet enkel beursgenoteerde bedrijven zullen verplicht worden dit op te stellen. De informatie waarover moet worden gerapporteerd zal eveneens worden uitgebreid. Een decreet hierover is in ontwikkeling. Een ander decreet is in de maak waarbij de openbare instellingen een duurzaamheidsrapport moeten opstellen.

Ketenverantwoordelijkheid

/

Raad voor MVO

/

OECD Contactpunt

Het Franse nationale contactpunt bestaat uit drie verschillende partijen met name de vakbonden, de bedrijven en de administraties. De activiteiten worden gecoördineerd door de Direction générale du Trésor au ministère de l'Économie, de l'industrie et de l'emploi.

Voor meer informatie: zie www.minefi.gouv.fr/directions_services/dgtpe/pcn/pcn.php

Relatie met Green Economy/Green Growth

/

Internationale normen

ISO 26000: AFNOR, de Franse standaardorganisatie, ontwikkelde een zelfevaluatie-instrument om na te gaan in welke mate de betrokken organisatie voldoet aan ISO 26000. Er werd een checklist opgesteld met 125 vragen. Het geeft een organisatie de mogelijkheid om de prestaties van de organisatie te toetsen en te vergelijken met de ISO 26000 aanbevelingen. Bij elk hoofdstuk en elk onderwerp uit de kernthema's die in de ISO 26000 wordt behandeld, moet er worden aangegeven in welke mate de organisatie hieraan voldoet. Deze hoofdstukken en kernthema's worden telkens opgesplitst in een aantal vragen. Bij elke vraag kan de organisatie aangeven in welke mate deze wel van toepassing is voor het bedrijf. Er is de mogelijkheid om aan te geven wat de huidige stand van zaken is binnen de organisatie, welke doelstellingen er worden vooropgesteld, welke risico's zich voordoen en welke acties worden of zullen worden ondernomen. Elke topic kan gestaafd worden met de nodige documenten. De geboden evaluatie kan dienen als een eerste denkoefening en leidraad voor het opstellen en uitbouwen van een actieplan om vooruitgang te boeken op het vlak van maatschappelijk verantwoord ondernemen (AFNOR, 2011).

Voor meer informatie: zie <http://www.afnor.org/profils/centre-d-interet/rse-iso-26000> én

http://www.boutique.afnor.org/NEL5DetailNormeEnLigne.aspx?&nivCtx=NELZNELZ1A10A101A107&ts=3630642&CL_E_ART=OPACKOKP26000F.

GRI: de GRI-richtlijnen zijn beschikbaar in het Frans evenals de indicatorprotocollen. Enkel het sectorsupplement voor de financiële sector is beschikbaar in het Frans. Het koppelingsdocument GRI/ISO26000 is eveneens beschikbaar in het Frans. Er is een GRI-ambassadeur voor Frankrijk.

UN GC: "Le Forum des Amis du Pacte Mondial en France" of het Franse Global Compact Network ging officieel van start in januari 2007 en werd een formele associatie in mei 2005. "L'Institut de l'entreprise" is verantwoordelijk voor de dienstverlening.

Een stuurgroep van 15 voorzitters en CEO (8 van MNO en 7 van KMO's) zetten de richtlijnen en prioriteiten uit. De belangrijkste taak is om KMO's te helpen bij hun Communication on Progress (CoP), vergaderingen organiseren met de leden en stakeholders en de GC-principes verder verspreiden in Frankrijk via regionale platformen. In Frankrijk zijn er 775 leden waarvan de meerderheid KMO's zijn.

Voor meer informatie: zie <http://www.pactemondial.org> en http://www.unglobalcompact.org/NetworksAroundTheWorld/local_network_sheet/FR.html

Betrokkenheid bij EU besluitvorming

Niet zozeer gerelateerd aan de EU besluitvorming, maar toch kan worden opgemerkt dat Frankrijk, voorzitter van de G20 in 2011, de aandacht van de staats- en regeringsleiders heeft gevestigd op de 'Appeal of Paris for CSR', zoals geformuleerd door koplopers van MVO in Frankrijk. Op die manier wordt de aandacht getrokken van de staats- en regeringsleiders op het belang van MVO voor duurzame ontwikkeling en groei.

Rol van de bedrijfsorganisaties

Type bedrijfsorganisaties actief op het vlak van MVO

/

Business gedreven organisatie

Er is een grote verscheidenheid aan dergelijke organisaties. Zie Mazijn B. (2010) en ...:

Alliances is een netwerk dat bedrijven ondersteunt en begeleidt om MVO te implementeren in hun bedrijf. Heel veel informatie kan worden geput uit de 'bonnes pratiques' die beschikbaar zijn. Alliance organiseerde ondertussen het 5de 'World Forum Lille' met als thema 'Oser la richesse' op 15,16 en 17 november.

Voor meer informatie zie: <http://www.worldforum-lille.org/> en <http://www.reseau-alliances.org/le-reseau-alliances/qui-sommes-nous.html>

ORSE, Observatoire sur la Responsabilité Sociétale des Entreprises, is een netwerk dat maatschappelijk verantwoorde investeringen ondersteunt, evenals MVO en allerhanden onderwerpen in verband met duurzame ontwikkeling. Sedert de oprichting in 2000 ontwierp ORSE MVO-tools, verschillende MVO domeinen identificeren voor stakeholders, ORSE-leden meer nadrukkelijk laten aanwezig zijn op de internationale scene door een betere kennis van MVO-besluitvorming...

Voor meer informatie zie: <http://www.orse.org/>

RSEpro is een informatieve site i.v.m. MVO. Het is een soort blog waar allerhande nieuwsberichten over MVO kunnen worden naar opgestuurd en geraadpleegd. Alle inhoud gaat hier wel langs "een redactie". Alle onderwerpen houden verband met maatschappelijk verantwoorde investeringen, ISO 26000, oplossingen om de impact op het milieu te verminderen...

Voor meer informatie zie: <http://rse-pro.com/rse-france-319>

Novethic geeft informatie over duurzame ontwikkeling. Het is een centrum voor onderzoek rond maatschappelijk verantwoorde investeringen en MVO. Er worden professionele artikels gepubliceerd, verschillende studies, conferenties georganiseerd... Er bestaat eveneens een Novethic-label die kan bepaald worden voor maatschappelijk verantwoorde investeringen, dit moet zelf worden aangevraagd.

Voor meer informatie zie: <http://www.novethic.fr/novethic/investissement-socialement-responsable/responsabilite-sociale-entreprise.jsp>

Eigen instrumenten

/

Awards

Alliances reikt elk jaar 'le Trophée de l'Economie Responsable' uit aan bedrijven die zich hebben onderscheiden op het vlak van MVO. In 2011 vielen 12 bedrijven in de prijzen, 3 per categorie (<25 werknemers, 25-100 werknemers, 100-500 werknemers en >500 werknemers).

Voor meer informatie: zie <http://www.reseau-alliances.org/bonnes-pratiques/les-trophees-de-leconomie-responsable.html> en <http://www.reseau-alliances.org/bonnes-pratiques/les-trophees-de-leconomie-responsable/palmares-et-videos/2011.html>.

Bijlage 4 – De MVO-tweedaagse van 26-27 januari 2012 – Programma

Donderdag 26 januari 2012		
Voormiddag – Wat is ISO 26000 and GRI		
9h00-9h30	Verwelkoming door Gert Van Eeckhout, Departement Werk en Sociale Economie Maatschappelijk verantwoord Ondernemen – De (internationale) context door Bernard Mazijn, Instituut vóór Duurzame Ontwikkeling	
9h30-11h00	ISO 26000 – Workshop door Hans Kröder, Learn to improve your planet (NI)	GRI-Workshop door Joris Wiemer, Global Reporting Initiative
11h00-11h30	Pauze	
11h30-13h00	ISO 26000 – Workshop door Hans Kröder, Learn to improve your planet (NI)	GRI-Workshop door Joris Wiemer, Global Reporting Initiative
13h00-14h00	Lunch	

Namiddag – MVO en belangrijke nieuwe aandachtspunten			
14h00-14h30	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen – De plannen van de Europese Commissie door Iris Kroening, Europese Commissie (in het Engels)		
14h30-16h00	Parallele werkgroepen		
	Geïntegreerde verslaggeving door Joris Wiemer, International Integrated Reporting Council Geïllustreerd aan de hand van cases uit het bedrijfsleven.	Het belang van ketensamenwerking door Bernard Mazijn, Instituut voor Duurzame Ontwikkeling Geïllustreerd aan de hand van cases uit het bedrijfsleven.	Stakeholderbetrokkenheid door Peter Wollaert, Extenz, voormalig directeur Kauri Geïllustreerd aan de hand van cases uit het bedrijfsleven.
16h00-16h30	Pauze		
16h30-18h00	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen – De verwachtingen in Vlaanderen Minister Freya Van den Bossche (Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie) nodigt de stakeholders uit tot debat.		
18h00	Afsluitende receptie		

Vrijdag 27 januari 2012	
Voormiddag – Resultaten van de VIONA & ESF-studies	
9h00-10h30	<ul style="list-style-type: none"> • VIONA – ISO 26000 en GRI zichtbaar en doenbaar maken in Vlaanderen door Bernard Mazijn (UNU-CRIS / RCE-SNS), Nico Storme (HOWest) en team • Getuigenissen van het bedrijf Artoos en het ziekenhuis Sint-Blasius <p>Debat met de deelnemers aan het event.</p>
10h30-11h00	Pauze
11h00-12h30	<ul style="list-style-type: none"> • MVO en belangrijke nieuwe aandachtspunten: feedback vanuit de werkgroepen • ESF - Bevorderen van duurzaam en transparant ondernemen in Vlaanderen door Bernard Mazijn en team (UNU-CRIS / RCE-SNS) • Reactie vanuit VOKA, UNIZO en VERSO. <p>Debat met de deelnemers aan het event.</p>
12h30-13h30	Lunch

Namiddag – The way forward			
13h30-15h00	Parallele werkgroepen		
	Voorstel van pilootproject 1: een grote onderneming petert 'haar' KMO's	Voorstel van pilootproject 2: een opleiding tot stakeholder-'gedrag'	Voorstel van pilootproject 3: een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende subsectoren
15h00-15h30	Pauze		
15h30-16h30	<p>Feedback vanuit de werkgroepen. Debat met de stakeholders uit Vlaanderen.</p> <p>Conclusie door Gert Van Eeckhout, Departement Werk en Sociale Economie</p>		

Bijlage 5 - Voorstel van pilootprojecten: ToR als input voor discussie

Hierna worden voorstellen geformuleerd van 'Terms of Reference' (ToR) ter voorbereiding van pilootprojecten tijdens een mogelijke derde fase van dit ESF-project. De voorstellen zijn van de hand van de onderzoekers, de auteurs van dit rapport, de werden geformuleerd op basis van hun bevindingen uit de studiebezoeken, 'peer reviews' en deskresearch. De voorstellen moeten worden gezien als een input tot de discussie tijdens de MVO-tweedaagse op 26-27 januari 2012.

A. Een grote onderneming neemt 'haar' KMO's.

Inleiding

Het opnemen van 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' vindt meer en meer zijn ingang in organisaties (incl. ondernemingen). Op heden zijn er echter een beperkt aantal organisaties die op een systematische en samenhangende wijze werk maken van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Veelal beperkt dit zich tot grote organisaties en enkele pioniers bij kleine en middelgrote ondernemingen. Door een gebrekkige kennis omtrent MVO en de korte en lange termijn voordelen van MVO, zijn veel organisaties terughoudend om maatschappelijke verantwoordelijkheid toe te passen binnen de organisatie en hun supply chain.

Op internationaal niveau werden reeds verschillen normen en richtlijnen opgesteld in verband met maatschappelijke verantwoordelijkheid, zoals ISO 26000, The Global Reporting Initiative, United Nations Global Compact... Gezien de complexiteit van de deze richtlijnen en normen zijn deze niet onmiddellijk bruikbaar voor KMO's. Voor deze KMO's is dit voorlopig zeer tijdrovende en/of zeer kostelijk indien er beroep wordt gedaan op externe consultancy. Mede hierdoor is er een grote drempel voor KMO's om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen.

Probleemstelling

In de toekomst zullen meer en meer KMO's worden geconfronteerd met de vraag van een grote onderneming, waaraan zij goederen of diensten leveren, om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen en aan te tonen. Op vandaag wordt er vanuit de grote bedrijven vaak een vragenlijst voorgelegd aan de toeleveranciers die daarna moet worden vervolledigd. Dit is echter relatief beperkt qua impact op het MVO-beleid van de kleinere toeleveranciers. Veel van deze kleinere organisaties zijn niet in staat om conform internationale richtlijnen een systematisch en samenhangend MVO-beleid te implementeren en hierover daadwerkelijk te rapporteren.

Merk daarbij op dat het VIONA-onderzoek heeft geleerd dat de kennis over ketenbeheer (zeer) beperkt te noemen is, terwijl het ESF-onderzoek heeft aangetoond dat in andere Europese landen binnen een MVO-kader werk wordt gemaakt van zowel ketenbeheer als samenwerking tussen grote ondernemingen en lokale KMO's. En dit met het oog op de versterking van de economische bedrijvigheid in een concurrentiële wereld.

De vraag stelt zich dus of grote bedrijven in Vlaanderen een rol kunnen spelen/steun kunnen geven in het implementeren van een duurzaamheidsbeleid bij hun (lokale) toeleveranciers? Kunnen/willen/mogen de grote bedrijven op actieve wijze optreden als peter/mentor/coach voor hun toeleveranciers? Welke lessen kunnen geleerd worden uit een dergelijk pilootproject?

Het voorstel van pilootproject

Naast informatie uit o.a. Denemarken, wordt dit voorstel van pilootproject geïnspireerd door het Catalaanse project **tRanSparÈncia**. Het doel van dergelijk project is om grote bedrijven hun verantwoordelijkheid te laten opnemen en hun toeleveranciers te ondersteunen bij het opstellen en uitvoeren van hun MVO-beleid. Hierbij treden de bedrijven op als mentor/peter/coach van hun

toeleveranciers, dit weerhoudt echter niet dat de grote bedrijven inspiratie kunnen opdoen bij hun toeleveranciers.

Er wordt voorgesteld om in eerste fase te zoeken naar bereidwillige grote ondernemingen met een gedegen ervaring op het vlak van MVO en het rapporteren van hun MVO-activiteiten (een duurzaamheidsverslag) én ervaring hebben met verantwoord ketenbeheer. Indien nodig kunnen de verantwoordelijken binnen de grote bedrijven een gepersonaliseerde extra opleiding genieten i.v.m. verantwoord ketenbeheer en/of het implementeren van een strategisch MVO-beleid. Overleg met betrekking tot de doelstellingen, de te hanteren internationale richtlijnen en de te volgen werkmethode worden op een eerste bijeenkomst intern besproken waar eveneens goede ervaringen i.v.m. verantwoordketenbeheer kunnen worden gedeeld.

In een tweede fase gaan de grote bedrijven aan de slag met hun toeleveranciers. De toeleveranciers werken samen met de grote ondernemingen een te volgen werkwijze uit. In eerste instantie gaat het hoofdzakelijk over capacity building bij de toeleveranciers (ISO 26000 en GRI, incl. het aanreiken van diverse tools). De grote onderneming verduidelijkt hierbij het eigen MVO-beleid en welke acties en initiatieven zij hebben ondernomen om hun MVO-beleid te implementeren. Hierbij wordt er eveneens verduidelijkt, hoe er aan de belanghebbenden kan worden gerapporteerd over het gevoerde MVO-beleid. In deze sessie kunnen de toeleveranciers reeds ideeën opdoen en verduidelijken op welke wijze zij reeds een bijdrage leveren aan MVO. Na deze tweede fase kunnen de toeleveranciers aan de slag gaan om zelf een duidelijk MVO-beleid op te stellen, met verschillende acties en initiatieven die zullen worden ondernomen.

In een derde fase stellen de toeleveranciers elk een MVO-beleid op met initiatieven en acties. Hier wordt op regelmatige basis feedbackmomenten ingelast waarbij de toeleveranciers op gepaste tijde persoonlijke evaluatie krijgen en kan worden bijgestuurd waar nodig. Eveneens kunnen er algemene feedbacksessies worden ingelast waarbij ervaringen kunnen worden uitgewisseld en sessies met verdere capacity building over specifieke topics.

In de vierde en laatste fase wordt het opgestelde MVO-beleid van de toeleveranciers geëvalueerd en wordt het MVO-beleid daadwerkelijk geïmplementeerd bij de toeleveranciers. Na de implementatie kan dit bij de toeleveranciers resulteren in een duurzaamheidsverslag (volgens de GRI-criteria, toepassingsniveau C).

Voor zowel de grote bedrijven als hun toeleveranciers kan dit verschillende voordelen opleveren:

- Herkenning als trendsetter op het vlak van MVO;
- Verbeterde lange termijn relaties met klanten en leveranciers;
- Leren van andere bedrijven;
- Het invoeren van een effectief MVO-beleid volgens internationale aanvaarde richtlijnen en normen;
- De mogelijkheid om te communiceren naar andere belanghebbenden aan de hand van een duurzaamheidsverslag en het zichtbaar maken van het MVO-beleid;
- Door het op een duurzame wijze beheren van de middelen kan dit een kostenvoordeel opleveren ten opzicht van de concurrenten;
- Competitief voordeel ten opzichte van gelijkaardige bedrijven.

Financiering

Aan de kandidaten voor het pilootproject wordt gevraagd om een financieel plan op te maken waaruit duidelijk blijkt welke kosten gedragen worden door de grote onderneming en welke kosten voor rekening zijn van de toeleveranciers (in casu KMO's).

B. Opleiding tot stakeholdergedrag- en betrokkenheid

Inleiding

Niet zonder reden is er ook binnen ISO 26000 veel aandacht voor stakeholders en hun belangen. De stakeholders van een organisatie ondervinden immers positieve en negatieve effecten van de activiteiten, producten en diensten van een organisatie, hebben verwachtingen en stellen eisen aan organisaties. Dat zijn belangrijke ingrediënten voor het MVO-beleid van een organisatie. Een organisatie is voortdurend in interactie met haar stakeholders en zij dient deze relaties en haar maatschappelijke verantwoordelijkheden goed te managen. Het creëren van stakeholderbetrokkenheid is dan ook van groot belang en past ook binnen de algemeen geaccepteerde opvattingen over MVO en biedt organisaties allerlei voordelen. Effectieve stakeholderbetrokkenheid is dus van betekenis voor de organisatie, maar wil een organisatie hier meerwaarde uit halen, dan dient zij dit proces goed te organiseren. Een organisatie kan er best op toezien dat bijv. het doel van de betrokkenheid helder en duidelijk zijn voor elke stakeholder, de stakeholderbelangen nauwkeurig geïdentificeerd zijn, dat de relaties die deze belangen vestigen tussen organisatie en stakeholders direct en belangrijk zijn, de belangen van de stakeholders relevant en significant zijn voor duurzame ontwikkeling, ...

Probleemstelling

Een effectieve stakeholderdialoog opzetten vormt voor vele organisaties een enorme uitdaging. Grotere organisaties voelen vaak meer de noodzaak tot het afleggen van verantwoording. Uit die verantwoording vloeit vaak een grotere maatschappelijke verantwoordelijkheid en betrokkenheid voort: bedrijven voelen zich verantwoordelijk voor de stakeholders waarmee zij tenslotte een constructieve dialoog hebben opgebouwd. Kleine organisaties zien vaak nog geen heil in het afleggen van verantwoording, wat een gemiste kans kan zijn inzake het vergroten van de eigen verantwoordelijkheid en de daaruit voortvloeiende strategische voordelen. Dit kan natuurlijk niet veralgemeend worden, daar er proactieve spelers zijn zowel bij grote als bij kleine organisaties. Alles hangt af van instelling van de directeur/CEO/...

Zij vrezen dat een te grote transparantie hun bedrijfsstrategie zou kunnen ondermijnen. Tegelijkertijd is het echter ook zo, dat stakeholders die zich aan de andere kant van de tafel bevinden, ook niet goed weten hoe zich te gedragen in een dergelijke dialoog.

Voorbij de stakeholderidentificatie – en analyse, ligt het terrein van de effectieve dialoog. Hoe moeten stakeholders zich gedragen vanaf het moment dat zij worden uitgenodigd, om met een organisatie mee aan tafel te zitten en een constructieve dialoog tot stand te brengen? Veel organisaties worden afgeschrikt door het opzetten van een dergelijke dialoog, omdat zij ten eerste geen inzicht hebben in de mogelijkheden die het hen kan bieden om hun eigen doelstellingen te versterken. Daarnaast weten organisaties ook niet, wat het hen zou opleveren om zelf als stakeholder bij een andere organisatie betrokken te worden. Volgende selectie van vragen en stellingen kunnen daarbij in overweging genomen worden:

- wat vinden stakeholders belangrijk en waarom dienen zij in de dialoog te worden betrokken?
- waar stopt de verantwoordelijkheid van de stakeholder? Waar begint de verantwoordelijkheid van de organisatie (zodat zij zich niet kan wegsteken achter de dialoog en eventuele beslissingen op een ander schuift)
- welke keuzes van de organisatie moet een stakeholder kunnen accepteren? Welke compromissen mag een stakeholder sluiten?
- waarover moet wel of geen verantwoording afgelegd worden? Mogen bepaalde zaken 'interne keuken' blijven?
- hoe moet je als stakeholder het vertrouwen in de organisatie aanwakkeren en omgekeerd?
- hoe ga je om met vertrouwelijke informatie? Wat zijn de beperkingen die je jezelf moet opleggen als stakeholder? Hoe ga je om met macht?

- hoe bereik je een goed evenwicht tussen uitgenodigd worden door de organisatie en als stakeholder zelf de organisatie uitnodigen?
- wat is de gepaste manier van communiceren in een stakeholderdialoog?
- deskundigheid, helderheid van de dialoog en valide informatie liggen aan de basis van een goede dialoog.

Deze en andere vragen zouden in principe kunnen leiden tot het uitwerken van een opleiding in stakeholdergedrag. De opleiding (workshop, seminarie enz.) kan bovenstaande vragen behandelen en stakeholders effectief tonen hoe zij hun rol als stakeholder maximaal kunnen benutten, zonder zelf het constructieve karakter van de dialoog op het spel te zetten. Bovendien moet de opleiding focussen op de houding die de stakeholder dient aan te nemen voor, tijdens en na een effectieve bijeenkomst/dialoog met de organisatie. Ten slotte dient de stakeholder ook te worden gewezen op het fragiele machtsevenwicht, waarbij de stakeholder ook verantwoordelijkheid draagt om de belangen van de organisatie te verdedigen, zoals de organisatie de stakeholder zijn belangen moet verdedigen.

Het voorstel van pilootproject

Stakeholdergedrag en –dialoog vormen een essentieel onderdeel van een MVO-beleid. Willen we MVO naar een hoger niveau tillen in Vlaanderen, dan zal hier aan moeten gesleuteld worden.

De wederzijdse voordelen van stakeholderbetrokkenheid dienen op een rijtje te worden gezet. Daarna kan er ingegaan worden op de verschillende gevoeligheden die stakeholders bij zichzelf bespeuren, op het moment dat zij de verantwoordelijke rol van stakeholder opnemen.

Een opleiding kan helpen om de stakeholders te wijzen op hun verantwoordelijkheid, op de wijze waarop men als stakeholder kan reageren op de afgelegde verantwoording waar de organisatie hen in betreft. Temeer speelt een goede opleiding ook in op het feit dat elke stakeholder zelf ooit zou kunnen overgaan tot het opzetten van een dialoog met zijn stakeholders, waardoor er een keten van verantwoordelijkheid en verantwoording ontstaat.

Is een opleiding tot stakeholdergedrag noodzakelijk en zo ja, hoe wordt dit best aangepakt en uitgewerkt? Wie neemt daarin best het voortouw? Welke inhoudelijke elementen dienen hierin aan bod te komen? In welke vorm gebeurt dat best? Welke partners dienen daar voor uitgekozen te worden? Etc.

Doelstelling van de workshop is vanuit de discussie tot een voorstel van een pilootproject rond stakeholderbetrokkenheid te komen.

Financiering

Aan de kandidaten voor het pilootproject wordt gevraagd om een financieel plan op te maken waaruit duidelijk blijkt welke kosten door wie gedragen worden.

C. Een GRI-materialiteitsoefening voor verschillende subsectoren.

Inleiding

Het opnemen van 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' vindt meer en meer zijn ingang in organisaties (incl. ondernemingen). Op heden zijn er echter een beperkt aantal organisaties die op een systematische en samenhangende wijze werk maken van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Veelal het beperkt zich tot grote organisaties en enkele pioniers bij kleine en middelgrote ondernemingen.

Op internationaal niveau werden reeds verschillen normen en richtlijnen opgesteld in verband met maatschappelijke verantwoordelijkheid, zoals ISO 26000, The Global Reporting Initiative, United Nations Global Compact... Gezien de complexiteit van de deze richtlijnen en normen zijn deze niet onmiddellijk bruikbaar voor KMO's. Voor deze KMO's is dit voorlopig zeer tijdrovende en/of zeer kostelijk indien er beroep wordt gedaan op externe consultancy. Mede hierdoor is er een grote drempel voor KMO's om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen.

Probleemstelling

In de toekomst zullen meer en meer KMO's worden geconfronteerd met de vraag vanuit de samenleving om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen en aan te tonen.

Merk daarbij op dat het VIONA-onderzoek heeft geleerd dat KMO's verkiezen om dit te doen aan de hand van een duurzaamheidsverslag (volgens de GRI-richtlijnen). Toch blijkt ook deze oefening niet voor de hand te liggen. Ondanks de verschillende hulpmiddelen die door GRI werden ontwikkeld blijft het een hele opgave om te starten met het opstellen van een duurzaamheidsverslag volgens de GRI-richtlijnen.

De resultaten van het VIONA-onderzoek leren dat er twee instrumenten KMO's verder kunnen helpen. Enerzijds een software tool waarbij de checklist en inhoudsopgave opgesteld door GRI grotendeels werden geïntegreerd. Het instrument laat toe om te kunnen rapporteren op het geschikte toepassingsniveau C, B of A. Anderzijds het opmaken van een soort 'shopping list' van geselecteerde GRI-indicatoren (bijv. een twintigtal voor C-niveau) voor de sector om organisaties sneller, laagdrempeliger en effectiever op weg te helpen naar een GRI-duurzaamheidsverslag. In feite betekent dit dat de materialiteitsoefening per subsector op een generieke wijze collectief wordt uitgevoerd.

De vraag stelt zich dus of een of meerdere subsectoren een pilootproject kan worden opgezet om te komen tot dergelijke 'shopping list' (per subsector).

Het voorstel van pilootproject

Om te zorgen dat de materiële MVO-uitdagingen niet te generiek blijven en herkenbaar zijn voor de bedrijven op het terrein is het belangrijk om te vertrekken van een goed afgebakende subsector.

De afbakening van de materiële MVO-uitdagingen gebeurt op basis van een deskstudy, werkvergaderingen met relevante actoren binnen de subsector en een stakeholdermeeting ter validatie van de lijst met uitdagingen. Deze deskstudy dient als basisdocument bij de werkvergaderingen met de (sub)sectoren en relevante actoren.

Tijdens de werkvergaderingen met de subsector en relevante actoren (een aantal voortrekkers uit de sector, verschillende profielen qua grootte van bedrijf, positie in de waardeketen) wordt gewerkt op basis van de materialiteitsoefening zoals beschreven in het GRI raamwerk. Op basis daarvan wordt een lijst van materiële MVO-uitdagingen opgemaakt en worden hierin prioriteiten aangebracht.

De lijst met materiële uitdagingen dient vervolgens ook als basis voor de samenstelling van een stakeholderpanel. Tijdens de stakeholdervergadering wordt de lijst met materiële MVO-uitdagingen gevalideerd.

Dit moet leiden tot een MVO paspoort van de subsector én een 'shopping list' met 15 à 20 relevante GRI-indicatoren die aansluiten op de materiële uitdagingen van de sectoren geselecteerd op basis van de GRI-instrumenten, de sectorsupplementen en de lijst met materiële uitdagingen.

Financiering

Aan de kandidaten voor de opmaak van een 'shopping list' voor een goed afgebakende subsector, rekening houdend met de GRI-richtlijnen, wordt gevraagd om een financieel plan op te maken waaruit duidelijk blijkt welke kosten zelf gedragen worden en voor welke kosten financiële ondersteuning nodig is.

De onderzoeksinstelling: UNU-CRIS / RCE-SNS

Het **'Regional Centre of Expertise Southern North Sea' (RCE-SNS)** maakt deel uit van een globaal netwerk van Regionale Expertisecentra voor 'Educatie voor Duurzame Ontwikkeling'. Deze centra werden opgericht in het kader van het 'Decennium voor Educatie voor Duurzame Ontwikkeling' (DEDO 2005-2014) van de VN. Het doel van deze centra is om promotie te voeren rond en research te doen naar educatie voor duurzame ontwikkeling (EDO). Hierbij worden de doelstellingen van het DEDO vertaald naar de maatschappij waarin ze opereren.

Het RCE Zuidelijke Noordzee werd opgezet als een interregionaal RCE voor de Belgische, Franse, Britse en Nederlandse regio's die aan de zuidelijke Noordzee grenzen: West-Vlaanderen, Nord-Pas-de-Calais, Kent, Sussex en Zeeland. Elk RCE is een samenwerkingsverband van verschillende partners die over de regionale en specifieke doelen en doelstellingen beslissen. Daarnaast werkt een RCE nauw samen met tal van stakeholders.

Het coördinatieteam, dat instaat voor de dagelijkse leiding, is gehuisvest in het Centrum voor Comparatief Onderzoek naar Regionale Integratie van de Universiteit van de Verenigde Naties (**UNU-CRIS, United Nations University Centre For Comparative Regional Integration Studies**) in het Grootseminarie te Brugge.

Feitelijk volbrengen RCE's hun taak door op te treden als katalysators voor instellingen die EDO propageren via formele, non-formele en informele educatie. Geschikte platforms worden voorzien om informatie en ervaringen uit te wisselen en meteen de dialoog tussen de regionale stakeholders te bevorderen via partnerships voor duurzame ontwikkeling.

Inmiddels hebben Prof. Luk VAN LANGENHOVE, directeur van UNU-CRIS, en Bernard MAZIJN, coördinator van en projectleider bij het RCE-SNS, gastprofessor Universiteit Gent, samen met twee andere stichtende leden (Prof. Rietje VAN DAM-MIERAS, Hoogleraar Universiteit Leiden, en Philippe LOMBAERDE, adjunct-directeur van UNU-CRIS), het **Instituut vóór Duurzame Ontwikkeling** vzw (IDO) opgericht. Naast de inbreng van expertise en ervaring van elk van de stichtende leden, kan het IDO beschouwd worden als de erfgenaam van de projecten 'duurzame ontwikkeling' die in de voorbije jaren en maanden werden uitgevoerd in de schoot van UNU-CRIS/RCE-SNS. Hierbij kan in het bijzonder worden verwezen naar projecten inzake 'educatie voor duurzame ontwikkeling' en 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. Gelet op die toenemende activiteiten rond 'duurzame ontwikkeling' was er immers nood om deze te verankeren in een aparte structuur, vandaar de oprichting van de vzw.

Voor meer informatie over UNU-CRIS en RCE-SNS: zie www.cris.unu.edu en www.rce-sns.org. Inmiddels wordt gewerkt aan een eigen logo, huisstijl en website van het [Instituut vóór Duurzame Ontwikkeling vzw](http://www.ido.vzw).